

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

JOURNAL OF BUDDHIST PHILOSOPHY EVOLVED

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

Vol. 9 No. 2 (JULY-DECEMBER 2025)

E-ISSN : 2730-2644

สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

โทรศัพท์ 0-4351-8364, 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618

<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
Journal of Buddhist Philosophy Evolved
ISSN : 2730-2644 (Online)
ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

*****

ปรัชญาวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
“ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้คู่คุณธรรม”

เจ้าของวารสาร

สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยพระพุทธศาสนา ปรัชญา ศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการของสถาบันการศึกษา กับนักวิชาการของสถาบันและหน่วยงานอื่นๆ ให้มีความหลากหลายของบทความ เป็นการพัฒนาคณาภพทางความคิดสู่สากล
3. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสาขาฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่ปรึกษา

พระพรหมวชิโรโสภณ	ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้ง มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระราชพัชรญาณมุนี	ที่ปรึกษาอุปถัมภ์ มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระเทพวชิรวิมล, ดร.	ที่ปรึกษารองอธิการบดี มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระธรรมวชิรจินดาภรณ์, รศ.ดร.	อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระเมธีวัชรภรณ์, รศ.ดร.	รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บรรณาธิการ

พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
--------------------------	--

รองบรรณาธิการ

ดร.สงวน หล้าโพพัน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
-------------------	--

กองบรรณาธิการ

พระเทพวชิรวิมล, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระเมธีวัชรภรณ์, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระวัชรคุณบัณฑิต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.นพ.สมชัย บวรกิตติ	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
ศาสตราจารย์ ดร.นพ.นิพนธ์ พวงวรินทร์	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ เสนารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนาใจ หมั่นไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ฝ่ายจัดทำ

พระมหาใจสิงห์ สิริธมโม, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.บรรจง ลาวะลี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กำหนดเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

สถานที่ติดต่อ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง ตำบลตองลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
 โทร 0-4351-8364 และ 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618
 E-mail: buddhist-philosophy@hotmail.com

<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

บทความทั่วไป บทความวิชาการ บทความวิจัย ที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นความรับผิดชอบของผู้
 เรียบเรียง กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย การนำบทความในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถ
 ดาวน์โหลดได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรือ
 อยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม
 หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบ
 การอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจาก
 ผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทั้งนี้ตั้งแต่ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563) วารสารได้ยกเลิกการเผยแพร่ในลักษณะ
 รูปเล่มเอกสาร โดยจะเน้นการเผยแพร่ในระบบออนไลน์ ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์
 ได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568) เป็นวารสารที่ตั้งขึ้นเพื่อการเผยแพร่ผลงานวิชาการและบทความทั่วไปด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ตลอดทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารอันเนื่องด้วยกิจกรรมของทางสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญาเป็นหลัก เป็นฉบับที่ผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิจัดว่าเป็นผลงานที่ผ่านการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในเชิงวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญามหาวิทยาลัย “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา” ซึ่งวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์ วิทยาเขตร้อยเอ็ดได้รับความไว้วางใจและความเชื่อถือของนักวิชาการ ดังจะเห็นได้จากบทความที่นำมาเผยแพร่เป็นบทความที่มาจากหลากหลายสถาบันหรือหน่วยงาน กองบรรณาธิการวารสาร ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนนิสิต นักศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ได้ส่งบทความวิชาการเข้าร่วมตีพิมพ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยตามลักษณะการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารนี้เป็นการนำผลการวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนาสู่สังคมทำให้เกิดคุณค่าทางวิชาการนำไปสู่การพัฒนาชีวิตและสังคมร่วมกัน

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ ISSN : 2730-2644 (Online) ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ซึ่งวารสารได้ถูกจัดกลุ่มคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ใน กลุ่มที่ 2 (TCI ฐาน 2) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2572 ทั้งนี้ตั้งแต่ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564) วารสารได้เผยแพร่รูปแบบออนไลน์ ISSN : 2730-2644 (Online) ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

กองบรรณาธิการวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ สมาชิก และผู้อ่านทุกท่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อจากผู้ทรงคุณวุฒิ(Peer review) ที่มีส่วนในการควบคุมคุณภาพของวารสารให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด กองบรรณาธิการวารสารหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการวารสารขออ้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน: กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (LOCAL POLITICAL DYNAMICS AND VOTER BEHAVIOR: A CASE STUDY OF THE PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION COUNCIL ELECTION IN KALASIN PROVINCE) ประมินทร์ โพธิ์พุกษ์, กิตติชัย สารคณา, ศรีกัลยา ก้อยทอง, อัครเจตน์ ชัยภูมิ.....	1
การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม (LIVING LIFE ACCORDING TO THE 4 PRINCIPLES OF IDDHIPADA OF THE PEOPLE IN SRISUK SUBDISTRICT KANTHARAWICHAI DISTRICT MAHA SARAKHAM PROVINCE) พัชรี ศิลารัตน์, พระครูสารกิจประยุต ., อภิรมย์ สีดาคำ, พระครูอนุกุลปริยัติการ.....	14
การพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 (THE DEVELOPMENT OF TEACHERS IN ORGANIZING LEARNING EXPERIENCES FOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION IN THE NAMON DISTRICT SCHOOLS UNDER THE KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3) นิทัศน์ ก้วนามน, ธีระ รุญเจริญ.....	23
การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 (MANAGEMENT THROUGHACTIVIT-BASED LEARNING FOR THE NAM PHONG SAKAN SCHOOL GROUP, KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4) สรารุช อุดขานนท์, เขติศักดิ์ ศรีสง่าชัย.....	36
การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาในโรงเรียนโคกเครือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (DEVELOPMENT OF TEACHES COMPETENE DIGITAL MEDIA CREATION WITH CANVA PROGRAM IN KOKKRUAWITTAYA SCHOOL UNDER KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) มาริษา ศรีโพธิ์คำ, สมหวัง พันธะลี.....	50
การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (DEVELOPING TEACHER COMPETENCY IN CIPPA LEARNING MANAGEMENT BAN TALAT NON PHO SCHOOL MAHA SARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAI SERVICE AREA OFFICE 2) ชนิษฐา เสนาพร, สมหวัง พันธะลี.....	61

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

การพัฒนาทักษะครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร (THE DEVELOPMENT OF TEACHERS' SKILLS IN ORGANIZING INTEGRATED LEARNING EXPERIENCES FOR EARLY CHILDHOOD IN CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER BAN DON SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION PHU KHIAO DISTRICT CHAIYAPHUM PROVINCE) อัญชิสรา อุทัยมาย์, สมหวัง พันธะลี.....	73
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคหริ่ง (A MODEL FOR DEVELOPING CREATIVE LEADERSHIP IN SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE KALASIN) ประพันธ์ศักดิ์ ภูศรีฐาน.....	85
การพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (TEACHER SKILL DEVELOPMENT IN INCLUSIVE LEARNING MANAGEMENT FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS AT BAN NON THAN WITTAYA SCHOOL KHON KAEN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 5) สถิตย์ จันดี, เชิดศักดิ์ ศรีสง่าชัย.....	95
การพัฒนาครูด้านการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดของเครือข่ายโรงเรียนขับใหญ่ อำเภอขับใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 (DEVELOPMENT OF REFLECTIVE INTERNAL SUPERVISION OF TEACHERS IN THE SAP YAI SCHOOL NETWORK, SAP YAI DISTRICT, CHAIYAPHUM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3) กรรณิการ์ มุลวารี, สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล.....	107
แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ (GUIDELINES FOR DEVELOPING INTERNAL QUALITY ASSURANCE OPERATIONS SYSTEMS IN GOVERNMENT EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF VOCATIONAL EDUCATION, SISAKET PROVINCE) สุภาพร จิตุศรี, พชรวิทย์ จันทร์ศิริลือ.....	118
การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ในระบบการศึกษาออนไลน์ (A STUDY OF FACTORS AFFECTING STUDENT SATISFACTION AND ACADEMIC ACHIEVEMENT IN ONLINE EDUCATION SYSTEMS) วิเชิต ทวีกุล, รพีพรรณ จักรสาน, พิริยา แยมนิล, พงศ์วัชร พองกันทา, พิสิทธ์ วัฒน บั๊กนก...	130

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาครูด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วยกูเกิลไซต์ในโรงเรียนห้วยนาคำจตุรศิลป์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (THE DEVELOPMENT TEACHER CREATING CLASSROOMS ONLINE BY GOOGLE SITE IN HUANAHAMJAROONSIL SCHOOL UNDER THE KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) ลักขณา ภูถาวรณ, สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล.....	143
การพัฒนาระบบบริการ (ทางสูติกรรม) โรงพยาบาลเวียงสา เป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ จังหวัดน่าน (DEVELOPMENT OF SERVICE SYSTEM (OBSTETRICS) WIANG SA HOSPITAL AS A NETWORK HOSPITAL IN THE SOUTHERN ZONE, NAN PROVINCE) กฤติพงษ์ ทิพย์ล้ำ.....	156
บทความวิชาการ	
การเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยม (Accessing Literature through Feminist Perspectives) พระครูลีลลสรวิคุณ, อิศเรศ จินณฤทธิ, จิราภรณ์ ผันสว่าง, ศุภลสิทธิ์ ลินทมาตย์.....	171
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์ และรูปแบบการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์	182
	189

พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชน: กรณีการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์*

LOCAL POLITICAL DYNAMICS AND VOTER BEHAVIOR: A CASE STUDY OF
THE PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION COUNCIL
ELECTION IN KALASIN PROVINCE

ปรามินทร์ โปธิ์พุก¹, กิตติชัย สารคณา², ศรีกัลยา ก้อยทอง³, อัครเจตน์ ชัยภูมิ⁴
Poramin Popuek¹, Kittichai Sarnkana², Srikanlaya Koithong³, Akkarajet Chaiyaphum⁴
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์^{1,2,3,4}
Faculty of Arts, Kalasin University^{1,2,3,4}
Email : akkarajet.ch@ksu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (2) วิเคราะห์ปัจจัยในพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอสมเด็จ เขต 1 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 393 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสหสัมพันธ์เพียร์สัน และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหวของผู้สมัคร เครือข่ายทางการเมือง และด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มีระดับเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และด้านการเคลื่อนไหวของผู้สมัครที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามลำดับ (2) พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน อยู่ในระดับสูงที่สุด ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ระดับความตระหนักรู้ของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) อยู่ในระดับสูงที่สุด โดยประชาชนมีความเข้าใจว่าการเลือกตั้งดังกล่าว มีผลกระทบต่อชีวิตจริงในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และบริการสาธารณะ เช่น ถนน ไฟฟ้า และน้ำประปา การเลือกตั้งจึงไม่ได้ถูกมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว หากแต่เป็น กลไกสำคัญในการกำหนดอนาคตของชุมชน ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตในระดับครัวเรือนและท้องถิ่นโดยตรง นอกจากนี้ ประชาชนยังให้ความสำคัญกับ คุณลักษณะของผู้สมัครที่มีความ

รับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริต มีเหตุผล และมีคุณธรรมทางสังคม เช่น ความสามัคคี เมตตา กรุณา และความยุติธรรม และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นทั้งสามด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางถึงสูงกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ($r = .58$ ถึง $.76$) โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวของผู้สมัครกับการรณรงค์หาเสียง ($r = .76$) และพฤติกรรมการเลือกตั้งโดยรวม ($r = .72$) ข้อค้นพบสะท้อนให้เห็นว่าพลวัตการเมืองท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง โปร่งใส และมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น อันนำไปสู่การพัฒนาการเมืองท้องถิ่นเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในระบอบประชาธิปไตย

คำสำคัญ : พลวัตทางการเมืองท้องถิ่น; พฤติกรรมการเลือกตั้ง; การเลือกตั้งท้องถิ่น; การมีส่วนร่วมทางการเมือง; องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ABSTRACT

This research aims to (1) study local political dynamics affecting the election of Provincial Administrative Organization (PAO) council members in Kalasin Province, (2) analyze factors within local political dynamics that influence citizens' decision-making in electing PAO council members in Kalasin Province, and (3) examine the relationship between local political dynamics and citizens' voting behavior. This study employs a mixed methods research approach with a sample of 393 eligible voters from Somdet District, Constituency 1, Kalasin Province. Data collection instruments include questionnaires and in-depth interviews. Quantitative data are analyzed using descriptive statistics and Pearson's correlation, while qualitative data are analyzed through content analysis.

The research findings reveal that (1) local political dynamics in Kalasin Province related to PAO council elections demonstrate the highest overall mean score across three dimensions: candidate activities, political networks, and political culture, with candidate activities showing the highest mean. (2) Citizens' voting behavior in Kalasin Province regarding PAO council elections is at the highest level. The study demonstrates that citizens possess the highest level of awareness regarding PAO council elections, recognizing that such elections significantly impact quality of life, economy, and public services such as transportation systems, electricity, and water supply. Furthermore, citizens prioritize candidate characteristics including responsibility, honesty and integrity, rationality, and social virtues. (3) The relationship between local political dynamics and citizens' voting behavior in Kalasin Province shows that all three dimensions of local political dynamics exhibit moderate to high positive correlations

with citizens' voting behavior ($r = .58$ to $.76$), particularly the relationship between candidate activities and electoral campaigning ($r = .76$) and overall voting behavior ($r = .72$). The key findings indicate that robust, transparent, and effectively communicative local political dynamics play a crucial role in stimulating citizen participation and decision-making in local elections, which constitutes a vital factor for sustainable qualitative development of local politics within the democratic system.

Keywords : Local political dynamics; Voting behavior; Provincial Administrative Organization; Political participation; Kalasin Province

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

การเลือกตั้งท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นกลไกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในระดับฐานรากมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ของตนเอง โดยเฉพาะในประเทศไทยที่บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้รับการยกระดับให้มีความเป็นอิสระในการบริหารมากขึ้น กระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) จึงไม่ใช่เพียงการคัดเลือกผู้นำท้องถิ่น แต่ยังเป็นการสะท้อนถึงระดับการมีส่วนร่วมและความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน (Sumantri, 2021; Efriandi et al., 2021) ความสำคัญของการศึกษาในระดับท้องถิ่นยิ่งทวีความจำเป็นขึ้นเมื่อสังคมไทยกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้างอำนาจ เทคโนโลยี และค่านิยมทางการเมือง การเลือกตั้งในระดับจังหวัดไม่ได้เป็นเพียงเวทีทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่ที่แสดงออกถึงความหลากหลายของความคิด ความคาดหวัง และบทบาทของกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ (Asrifai, 2020; Tadjoeeddin, 2012)

ในบริบทของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะอำเภอสมเด็จ เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยทั้งพื้นที่ชุมชนเมืองและชนบท การเลือกตั้ง อบจ. ที่ผ่านมามีการสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นหรือ “บ้านใหญ่” ที่มีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางและผลการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม แนวโน้มใหม่จากกลุ่มคนรุ่นใหม่และเทคโนโลยีการสื่อสารที่เข้าถึงง่าย เช่น Facebook และ TikTok ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับความโปร่งใส การแสดงออกอย่างอิสระ และนโยบายที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น แทนที่การพึ่งพาอิทธิพลแบบอุปถัมภ์

แม้ว่าจะมีงานศึกษาหลายชิ้นที่กล่าวถึงพฤติกรรมการเลือกตั้งและการเมืองในระดับชาติ แต่ในด้านพลวัตทางการเมืองท้องถิ่น (Local Political Dynamics) ยังขาดการศึกษาเชิงลึกที่สามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น การเคลื่อนไหวหาเสียง เครือข่ายอำนาจ และค่านิยมทางวัฒนธรรม กับพฤติกรรมของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละมิติ เช่น ความสนใจ ความคาดหวัง ความสัมพันธ์ส่วนตัว และการรับรู้ต่อพรรคการเมือง การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นที่จะเติมเต็มช่องว่างในการวิจัยเกี่ยวกับพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นในบริบทของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวหาเสียงของผู้สมัครซึ่งมีอิทธิพลต่อการ

ตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น งานวิจัยของ Wauters Wauters (2023) ชี้ให้เห็นว่าการแข่งขันระหว่างผู้สมัครในระดับท้องถิ่นมีลักษณะเฉพาะที่ช่วยให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น เช่น การพึ่งพาอุปถัมภ์จากกลุ่มการเมืองท้องถิ่นหรือการสร้างเครือข่ายอำนาจที่ติดต่อกับประชาชน

นอกจากนี้ ปัจจัยทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกระบวนการเลือกตั้งมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองท้องถิ่น เช่นเดียวกับการใช้สื่อในการสื่อสารแคมเปญ ซึ่งงานวิจัยโดย Gunarto และ Hurriyati Gunarto & Hurriyati (2020) ยืนยันว่าการสื่อสารทางการเมืองแบบบูรณาการ เช่น การขายด้วยปากต่อปาก และการสร้างภาพลักษณ์ของผู้สมัคร สามารถมีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น การศึกษาเรื่องนี้ไม่เพียงช่วยให้เข้าใจถึงพลวัตการเมืองท้องถิ่น แต่ยังสามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาโยบายและกลยุทธ์การเลือกตั้งในอนาคตได้ด้วย อีกทั้งจะต้องพิจารณาถึงอิทธิพลจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนในมิติที่แตกต่างกัน การศึกษาของ Nachmias et al. Nachmias et al. (2012) เป็นการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกตั้งในบริบทของเหตุการณ์ทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง แต่ไม่สามารถสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นของชุมชนที่คุณกล่าวถึง การวิเคราะห์พลวัตทางการเมืองในระดับท้องถิ่นจะช่วยให้เข้าใจถึงกลไกซับซ้อนที่ส่งผลกระทบต่อผลการเลือกตั้ง รวมถึงอิทธิพลที่เกิดจากวัฒนธรรมทางการเมืองและค่านิยมที่มีต่อการตัดสินใจของประชาชนในพื้นที่ สิ่งนี้จะช่วยให้เห็นชัดเจนถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและประชาธิปไตยในระดับที่ใกล้ชิดกับชุมชน การวิจัยในครั้งนี้จึงน่าจะเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในการพัฒนาด้านการเมืองไทยในระยะยาว (Terziu & Belegu, 2023).

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมุ่งวิเคราะห์เชิงลึกถึงความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบของพลวัตทางการเมืองกับพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน ผ่านระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ที่ครอบคลุมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ลุ่มลึก รอบด้าน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายในการพัฒนา “การเมืองท้องถิ่นเชิงคุณภาพ” ที่ยั่งยืนในระบอบประชาธิปไตยไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะและแนวโน้มของพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางนโยบายหรือกำหนดแนวทางการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น

3.2 ทำให้เข้าใจพฤติกรรมและการเลือกตั้งของประชาชนในบริบทการเมืองท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น อันจะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ

3.3 เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมหรือแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นที่ตอบสนองต่อบริบทเฉพาะถิ่น

3.4 ช่วยเสริมองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะในสาขาการเมืองท้องถิ่น และสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาสำหรับการเรียนการสอนหรือการวิจัยต่อยอด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึก ครอบคลุม และสามารถอธิบายปรากฏการณ์พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนได้อย่างรอบด้าน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ในพื้นที่ อำเภอสมเด็จ เขต 1 จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลสมเด็จเทศบาลตำบลสมเด็จ ตำบลลำห้วยหลวง ตำบลหนองแวง ตำบลศรีสมเด็จ รวมจำนวน 23,227 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2567) กลุ่มตัวอย่าง ใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1973) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 393 คน และใช้วิธีการ สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรในแต่ละตำบล เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายและเป็นตัวแทนของประชากรในแต่ละเขตพื้นที่อย่างเหมาะสม การสุ่มคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยใช้ข้อมูลทะเบียนบ้านและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งล่าสุดจากสำนักงานทะเบียนราษฎร ร่วมกับการสุ่มรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากแต่ละหมู่บ้านในทั้ง 5 ตำบล

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ออกแบบแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 3 ตอนหลัก ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม และประสบการณ์การเลือกตั้ง ตอนที่ 2 ระดับพลวัตทางการเมืองท้องถิ่น จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การเคลื่อนไหวของผู้สมัคร เครือข่ายทางการเมืองของผู้สมัคร วัฒนธรรมทางการเมือง และ ตอนที่ 3 ระดับความสัมพันธ์ระหว่างพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นกับพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชน จำแนกเป็น 8 ตัวแปร ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สมัคร นโยบายของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียง ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร พรรคการเมือง/กลุ่มการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมืองของผู้สมัคร การสื่อสารทางการเมือง และพฤติกรรมกาเลือกตั้งของประชาชน การออกแบบแบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ตั้งแต่ “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด”

4.2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และกลุ่มที่มีบทบาทในการหาเสียง ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 15 ราย คัดเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ข้อมูลลุ่มลึกและสะท้อนความคิดเชิงประสบการณ์

4.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.3.1 แบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และคำนวณค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี

4.3.2 แบบสัมภาษณ์ ได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทดลองใช้เบื้องต้นกับกลุ่มตัวอย่างย่อยเพื่อปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยนักวิจัยร่วมกับทีมผู้ช่วยวิจัยในชุมชน ระยะเวลาการเก็บข้อมูลประมาณ 4 สัปดาห์ โดยเน้นการอธิบายวัตถุประสงค์ให้ผู้ตอบเข้าใจก่อนตอบคำถาม

4.4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบพบปะพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลตามแนวทางคำถามที่เตรียมไว้ พร้อมบันทึกเสียงและจดบันทึกคำตอบเพื่อการวิเคราะห์

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและระดับของตัวแปรที่ศึกษา

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง พลวัตทางการเมืองท้องถิ่น กับ พฤติกรรมกาเลือกตั้งของประชาชน โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ทั้งนี้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .05

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดดำเนินการโดยใช้โปรแกรม Jamovi เวอร์ชันล่าสุด ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์สถิติแบบโอเพนซอร์สที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงพรรณนาและเชิงอนุมานในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์

4.5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสกัดสาระสำคัญ ประเด็นหลัก และแนวโน้มความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล โดยอาศัยกระบวนการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์

5. ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเชิงผสมผสาน (mixed methods) ที่มุ่งศึกษาองค์ประกอบของพลวัตทางการเมืองท้องถิ่น และพฤติกรรมกาเลือกตั้งของประชาชนในบริบทของจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 393 คน และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ปรากฏอย่างชัดเจนใน 3 ด้าน ได้แก่ (1) การเคลื่อนไหวของผู้สมัคร (2) เครือข่ายทางการเมืองของผู้สมัคร และ (3) วัฒนธรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.71) ด้านการเคลื่อนไหวของผู้สมัคร ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.59) โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสื่อสารหาเสียง เช่น Facebook และ TikTok รองลงมาคือ ด้านเครือข่ายทางการเมืองของด้านผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 4.49) ที่ประชาชนมองว่ามีผลต่อโอกาสได้รับเลือกตั้ง และ ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46) สะท้อนความคาดหวังต่อคุณธรรมและความโปร่งใสของผู้สมัคร

2) ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า จากผลการวิเคราะห์ใน 8 ด้านสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกตั้ง พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.73) โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ($\bar{X}$ = 4.55) อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเน้นผลของการเลือกตั้งต่อคุณภาพชีวิต ความสนใจติดตามข่าว และอิทธิพลของครอบครัวชุมชน 2. การรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}$ = 4.54) อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้โซเชียลมีเดีย การสื่อสารที่ชัดเจน และความต่อเนื่องในการหาเสียง 3. การมีส่วนร่วมของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 4.51) อยู่ในระดับมากที่สุด เช่น การผลักดันประชาธิปไตย กิจกรรมสาธารณะ และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน 4. ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 4.50) อยู่ในระดับมาก โดยผู้สมัครที่เคยช่วยเหลือชุมชนหรือเป็นคนใกล้ชิดจะส่งผลต่อการตัดสินใจ 5. นโยบายของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 4.49) อยู่ในระดับ “มาก” โดยเน้นความเป็นไปได้ ความชัดเจน และความสอดคล้องกับปัญหาในพื้นที่ 6. พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ($\bar{X}$ = 4.47) อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะพรรคที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และได้รับความนิยาม 7. คุณสมบัติของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 4.45) อยู่ในระดับมาก โดยเน้นภาพลักษณ์ ความสามารถ และความสัมพันธ์ที่ดี และ 8. การสื่อสารทางการเมือง ($\bar{X}$ = 4.44) อยู่ในระดับมาก โดยเน้นความชัดเจนของเนื้อหา ความน่าเชื่อถือของช่องทาง และการตอบสนองของผู้สมัครผ่านสื่อ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยต่าง ๆ ในพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน โดยเฉพาะใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ($\bar{X}$ = 4.55) เป็นด้านที่มีอิทธิพลสูงสุด แสดงถึงความตระหนักรู้ในบทบาทของตนเองและความสำคัญของการเลือกตั้งต่อการพัฒนาท้องถิ่น 2. การรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}$ = 4.54) โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์และกลยุทธ์การสื่อสาร 3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สมัคร ($\bar{X}$ = 4.51) เช่น บทบาทต่อกิจกรรมชุมชน และการสื่อสารกับประชาชน ปัจจัยอื่น ๆ เช่น คุณสมบัติของผู้สมัคร นโยบายพรรคการเมือง และความสัมพันธ์ส่วนตัว ล้วนมีอิทธิพลในระดับ “มาก” เช่นกัน

การสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมสะท้อนภาพของความเปลี่ยนแปลงจากอดีต โดยเฉพาะการใช้สื่อดิจิทัลในการหาเสียง ความคาดหวังของประชาชนต่อการทำงานอย่างโปร่งใส และการยุติ

พฤติกรรมซื้อสิทธิ์ขายเสียง ตลอดจนความต้องการให้ผู้สมัครมีความใกล้ชิดกับประชาชน รับฟังปัญหา และมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม

3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง พลวัตทางการเมืองท้องถิ่น (ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหวของผู้สมัคร ด้านเครือข่ายทางการเมือง และด้านวัฒนธรรมทางการเมือง) กับ พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน (ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ คุณสมบัติผู้สมัคร นโยบาย การรณรงค์หาเสียง ความสัมพันธ์ส่วนตัว พรรคการเมือง การมีส่วนร่วม การสื่อสาร และพฤติกรรมโดยรวม) พบว่า พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางถึงสูง กับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .58 ถึง .76 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อพลวัตการเมืองท้องถิ่นดำเนินไปในทิศทางที่เข้มแข็งและโปร่งใส จะส่งผลให้ประชาชนมีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกตั้งมากขึ้น ด้านที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่าง การเคลื่อนไหวของผู้สมัคร กับ การรณรงค์หาเสียง ($r = .76$) และพฤติกรรมการเลือกตั้งโดยรวม ($r = .72$) รองลงมาคือความสัมพันธ์ระหว่าง เครือข่ายทางการเมืองของผู้สมัคร กับ พรรคหรือกลุ่มการเมือง ($r = .70$) และความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สมัคร ($r = .71$) ผลการวิเคราะห์นี้ยืนยันว่า พลวัตทางการเมืองท้องถิ่น โดยเฉพาะในมิติของการเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิดกับประชาชน การใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างเครือข่ายทางการเมืองที่น่าเชื่อถือ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในระดับท้องถิ่น

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษา พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ ปรากฏอย่างชัดเจนใน 3 ด้าน ได้แก่ (1) การเคลื่อนไหวของผู้สมัคร (2) เครือข่ายทางการเมืองของผู้สมัคร และ (3) วัฒนธรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการเคลื่อนไหวของผู้สมัคร ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสื่อสารหาเสียง เช่น Facebook และ TikTok รองลงมาคือ เครือข่ายทางการเมืองของผู้สมัคร ที่ประชาชนมองว่ามีผลต่อโอกาสได้รับเลือกตั้ง และ วัฒนธรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมากสะท้อนความคาดหวังต่อคุณธรรมและความโปร่งใสของผู้สมัครสามารถวิเคราะห์อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

ประการแรก ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา พบว่า ด้านการเคลื่อนไหวของผู้สมัคร เป็นปัจจัยที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุด โดยเฉพาะการลงพื้นที่หาเสียงอย่างสม่ำเสมอ การเข้าถึงประชาชนในระดับชุมชน และการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ เช่น Facebook หรือ TikTok สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเทือง ม่วงอ่อน (2566) ที่ระบุว่า การสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์ผ่านโซเชียลมีเดียช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สอง ด้านเครือข่ายทางการเมืองของผู้สมัคร มีอิทธิพลอย่างมากในบริบทของจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งยังคงพึ่งพา “บ้านใหญ่” หรือกลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพื้นที่อย่างยาวนาน ผู้สมัครที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) หรือพรรคการเมืองระดับชาติมัก

ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมากกว่า เนื่องจากถูกมองว่ามีศักยภาพในการผลักดันงบประมาณหรือโครงการลงสู่ท้องถิ่นได้จริง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาในพื้นที่อื่น เช่น งานวิจัยของ ณัฐพงษ์ คันธรส (2565) ที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของเครือข่ายการเมืองระดับชาติในจังหวัดลำปาง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้ มานพ คำหวาน และเกษญา ผาทอง (2567) ยังเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้มีความเข้มงวดและเที่ยงธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ผู้แทนที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อประชาชนอย่างแท้จริง

ประการที่สาม ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง สะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนเริ่มให้ความสำคัญกับค่านิยมประชาธิปไตย การตรวจสอบ และความโปร่งใสของผู้สมัครมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมองว่าผู้นำท้องถิ่นควรทำหน้าที่เป็น “ผู้รับใช้ประชาชน” มากกว่า “ผู้อุปถัมภ์” สะท้อนถึงการเปลี่ยนผ่านจากระบบการเมืองแบบอุปถัมภ์ไปสู่การเมืองเชิงมีส่วนร่วม แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของ สยามคำ ปรีดา (2567) ที่ชี้ว่า “การเมืองเชิงมีส่วนร่วม” กำลังเติบโตขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรเมืองและเยาวชน ซึ่งมีการตื่นตัวทางการเมืองและมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงรุกมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังคงมีองค์ประกอบของวัฒนธรรมการเมืองดั้งเดิม เช่น ระบบเครือญาติ ความสัมพันธ์ส่วนตัว และระบบอุปถัมภ์ ซึ่งยังคงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังที่ กษิตี รอดน้อย (2567) ได้ชี้ให้เห็นว่าความทันสมัยทางการเมืองยังดำเนินควบคู่ไปกับโครงสร้างอำนาจแบบดั้งเดิมในระดับท้องถิ่น

6.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน อยู่ในระดับสูงที่สุด ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ระดับความตระหนักรู้ของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) อยู่ในระดับสูงที่สุด โดยประชาชนมีความเข้าใจว่าการเลือกตั้งดังกล่าว มีผลกระทบต่อชีวิตจริงในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และบริการสาธารณะ เช่น ถนน ไฟฟ้า และน้ำประปา การเลือกตั้งจึงไม่ได้ถูกมองว่าเป็นเรื่องไกลตัวหากแต่เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดอนาคตของชุมชน ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตในระดับครัวเรือนและท้องถิ่นโดยตรง นอกจากนี้ ประชาชนยังให้ความสำคัญกับ คุณลักษณะของผู้สมัครที่มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีเหตุผล และมีคุณธรรมทางสังคม เช่น ความสามัคคี เมตตา กรุณา และความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระอุดม สิทธินายก และคณะ (2567) ที่เน้นว่าคุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้นำที่พึงประสงค์ในระดับท้องถิ่น

6.3 ผลการศึกษาค่าความสัมพันธ์ระหว่างพลวัตทางการเมืองท้องถิ่นกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง พลวัตทางการเมืองท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคลื่อนไหวของผู้สมัคร ด้านเครือข่ายทางการเมือง และด้านวัฒนธรรมทางการเมือง กับ พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน (ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ คุณสมบัติผู้สมัคร นโยบาย การรณรงค์หาเสียง ความสัมพันธ์ส่วนตัว พรรคการเมือง การมีส่วนร่วม การสื่อสาร และพฤติกรรมโดยรวม) พบว่า พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางถึงสูง กับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชน โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .58 ถึง .76 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อพลวัตการเมืองท้องถิ่นดำเนินไปในทิศทางที่เข้มแข็งและโปร่งใส จะส่งผลให้ประชาชนมีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกตั้งมากขึ้น ด้านที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด

ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่าง การเคลื่อนไหวของผู้สมัคร กับ การรณรงค์หาเสียง ($r = .76$) และ พฤติกรรมการเลือกตั้งโดยรวม ($r = .72$) รองลงมาคือความสัมพันธ์ระหว่าง เครือข่ายทางการเมืองของผู้สมัคร กับ พรรคหรือกลุ่มการเมือง ($r = .70$) และความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมทางการเมืองกับผู้สมัคร กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สมัคร ($r = .71$) ผลการวิเคราะห์นี้ยืนยันว่า พลวัตทางการเมืองท้องถิ่น โดยเฉพาะในมิติของการเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิดกับประชาชน การใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างเครือข่ายทางการเมืองที่น่าเชื่อถือ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในระดับท้องถิ่น

โดยสรุป พลวัตทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ กำลังเคลื่อนจากโครงสร้างแบบอุปถัมภ์ไปสู่การเมืองที่ขับเคลื่อนด้วยนโยบาย การสื่อสารสมัยใหม่ และความต้องการที่หลากหลายของประชาชน ดังนั้น การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล มีส่วนร่วม และตรวจสอบกระบวนการทางการเมือง จะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา “การเมืองท้องถิ่นเชิงคุณภาพ” ที่โปร่งใส ยั่งยืน และตอบโจทย์พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

7. องค์กรความรู้ใหม่

จากการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในระดับท้องถิ่น พบว่าแนวโน้มความตื่นตัวทางการเมืองมิได้กระจุกตัวอยู่ในระดับประเทศ หากแต่อยู่ในระดับพื้นที่ซึ่งมีบริบทเฉพาะตัว การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์จึงสะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ที่ประชาชนมิได้มองว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องไกลตัวอีกต่อไป หากแต่ตระหนักว่าผลของการเลือกตั้งมีผลต่อคุณภาพชีวิตและสวัสดิการในชีวิตประจำวันของตนโดยตรง งานวิจัยนี้ได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่จากบริบทดังกล่าว โดยจัดทำเป็นแผนภาพแนวคิดที่ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ด้านซึ่งส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง ได้แก่ 1) เทคโนโลยีดิจิทัล ที่เปลี่ยนบทบาทของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยเฉพาะการใช้แพลตฟอร์มอย่าง Facebook และ TikTok เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารทางการเมือง 2) พลวัตทางการเมืองท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมือง การปรับเปลี่ยนนโยบายท้องถิ่น และการเข้าถึงของผู้สมัครในระดับพื้นที่ และ 3) ผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชนรับรู้ถึง ผลลัพธ์ของการเลือกตั้งมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ การพัฒนา และโอกาสในชีวิตของตนเอง แผนภาพด้านล่างนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของทั้งสามปัจจัยที่ประสานกันอยู่รอบแนวคิดหลักคือ “การเลือกตั้งไม่ใช่เรื่องไกลตัว” ซึ่งถือเป็นแกนกลางขององค์ความรู้ใหม่ในการทำความเข้าใจพฤติกรรมการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีนโยบาย ส่งเสริมการรณรงค์ทางการเมืองที่โปร่งใสและเข้าถึงได้ภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้ผู้สมัครใช้สื่อสารสมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โซเชียลมีเดีย พร้อมกับกำกับดูแลให้การหาเสียงโปร่งใส และยึดหลักธรรมาภิบาล

8.1.2 ควรมีนโยบายสร้างความตื่นตัวทางการเมืองให้ประชาชนโดยเน้นการตัดสินใจบนพื้นฐานของนโยบายและคุณสมบัติของผู้สมัคร มากกว่าการยึดโยงกับกลุ่มอิทธิพลหรือบ้านใหญ่

8.1.3 เปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องหน่วยงานในพื้นที่ควรจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นและกิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมในทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรมีหลักสูตรอบรมหรือเวิร์กช็อปที่เน้นการพัฒนาผู้สมัครในเรื่องคุณธรรม ความสามารถในการสื่อสารนโยบาย และการบริหารจัดการปัญหาเชิงพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในระดับชุมชนการสร้างวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม ควบคู่กับการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในกลุ่มคนรุ่นใหม่ จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนา “การเมืองท้องถิ่นเชิงคุณภาพ” อย่างยั่งยืน

9. บรรณานุกรม

กรมการปกครอง. (2567). **ทะเบียนราษฎรตามกลุ่มอายุ จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2567**. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

กษิติศ รอดน้อย. (2567). ความทันสมัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์. **วารสารการปกครองท้องถิ่น**. 5(2). 72-90.

- ณัฐพงษ์ คันธรส. (2565). การแข่งขันทางการเมืองและเครือข่ายทางการเมือง: บทวิเคราะห์กรณีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง. *วารสารรัฐศาสตร์และการปกครอง*. 9(2). 15–34.
- ประเทือง ม่วงอ่อน. (2563). การใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560. *วารสารการบริหารปกครอง*. 9(1). 111-143.
- ผานิต เกียรติวินัยสกุล, รัฐธธิป จันท์ครุฑทรัพย์รวงทอง, และ ปัญญา อนันตธ. (2564). คุณลักษณะของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง. *วารสารวิจัยทางวิชาการ*. 14(3). 55–70.
- พระอุดม สิทธินายก, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, วัชรินทร์ ชาญศิลป์, สุมาลี บุญเรือง, และอนุภูมิ ไชวเกษม. (2567). การศึกษาจริยธรรมเชิงพุทธของผู้นำท้องถิ่น: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*. 10(1). 102–120.
- มานพ คำหวาน, และ เกษฎา ผาทอง. (2567). การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกในเขตตำบล. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 11(1). 89–108.
- สยามดำ ปรีดา. (2567). วัฒนธรรมทางการเมืองไทยกับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด. *วารสารการเมืองและวัฒนธรรม*. 7(1). 41–60.
- Asrifai, A. (2020). The impact of simultaneous local elections (pilkada) for the achievement of democratic consolidation in the election of governors and deputy governors of central sulawesi. *Jurnal Bina Praja*. 12(2). 167-179.
- Efriandi, T., Couwenberg, O., & Holzhaecker, R. (2021). **The noken system and the challenge of democratic governance at the periphery: an analysis of free and fair elections in papua, indonesia**. University of Groningen : Springer.
- Gunarto, M. and Hurriyati, R. (2020). Integrated marketing communication on voter behavior in political campaign: a study of regional head election in indonesia. *Advances in Economics, Business and Management Research*. 117(2020). 76-82.
- Nachmias, D., Rosenthal, M., & Zubida, H. (2012). Inverted first- and second-order elections: the israeli case. *Israeli Studies Review*. 27(1). 31-54.
- Sumantri, I. (2021). Local democracy and community participation: the role of information and communication technology. *Endless International Journal of Future Studies*. 4(2). 270-281.
- Tadjoeddin, M. (2012). Electoral conflict and the maturity of local democracy in indonesia: testing the modernisation hypothesis. *Journal of the Asia Pacific Economy*. 17(3). 476-497.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. 3rd ed. New York : Harper and Row.

- Terziu, L. and Belegu, B. (2023). Understanding voter behavior and election dynamics: a case study of the 2021 local elections in kosovo. **Journal of Liberty and International Affairs Institute for Research and European Studies – Bitola.** 9(2). 450-475.
- Wauters, B. (2023). Personalization at different levels: intra-party competition and preference voting in local elections. **Party Politics.** 30(1). 48-60.

การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*
LIVING LIFE ACCORDING TO THE 4 PRINCIPLES OF IDDHIPADA OF THE
PEOPLE IN SRISUK SUBDISTRICT KANTHARAWICHAI DISTRICT
MAHA SARAKHAM PROVINCE

พัชรี ศิลารัตน์¹, พระครูสารกิจประยุต², อภิรมย์ สีตาคำ³,
พระครูอนุกุลปริยัติการ⁴
Patcharee Silarat¹, Phrakhru Sarakitprayut², Aphirom Seedakham³,
Phrakhru Anukunpariyattikawan⁴
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3,4}
Mahachulalongkornrajavidyala University^{1,2,3,4}
Email : Pat.sil.2514@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชน 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 349 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Independent Samples) และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ และการศึกษาแตกต่างกันมีการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย ได้แก่ มีจิตอาสา เป็นมิตรกับทุกคนด้วยความจริงใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของตนเองเสมอ

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิต; หลักอิทธิบาท 4; ประชาชน

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study the living according to the 4 principles of Iddhipatha of the people in Sri Suk Subdistrict. 2) to compare the lifestyle according to the 4 principles of Iddhipada of the people in Sri Suk Sudistrict, classified according to personal factors and 3) to collect suggestions regarding living life according to the 4 principles of Iddhipada of the people in Sri Suk Subdistrict. Kantharawichai District. Maha Sarakham Province. Sample group used in this research are people living in Hua Si Suk Subdistrict. Kantharawichai District. Maha Sarakham Province 349 people. The tool used is a questionnaire. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation, The hypothesis was tested with t-test and F-test.

The results of the research found that: 1) Living life according to the principles of Iddhipada of the people in Sri Suk Subdistrict, Kantharawichai District. Maha Sarakham Province Overall, it is at a high level. 2) Compare the lifestyle according to the 4 principles of Iddhipada of the people in Sri Suk Sudistrict, Kantharawichai District. Maha Sarakham Province It was found that respondents of different genders had no difference in living according to the 4 principles of Iddhipada. As for the respondents who were aged and different studies have different ways of living according to the principles of Iddhipada 4, with statistical significance at the .05 level. 3) And Suggestions regarding living life according to the 4 principles of Iddhipada of the people in Sri Suk Subdistrict. Kantharawichai District. Maha Sarakham Province In order from highest to lowest frequency are: having a volunteer spirit, being friendly to everyone sincerely sympathize with each other and always reflect and examine your own shortcomings.

Keywords : Living life; 4 principles of Iddhipada; People

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การดำเนินชีวิตนับว่าเป็นเรื่องใหญ่ เพราะจะต้องต่อสู้กับปัญหาน้อยใหญ่นานัปการ ทั้งปัญหาการครองชีวิต ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และปัญหาสุขภาพอนามัย ซึ่งแต่ละคนก็มี ปัญหาที่แตกต่างกันไปคนละหลายปัญหา คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในหลักธรรมคำสอนของ พระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินให้มีคุณภาพเพราะ ชีวิตมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสิ่งต่างๆ ทุกคนที่เกิดมาในโลกแล้ว ย่อมมีความปรารถนามุ่งหวังแห่งชีวิตตรงกัน คือ มีความปรารถนาอยากดำเนินชีวิตอยู่ในโลกโดยปราศจาก อุปสรรคและภัยอันตรายทั้งปวง ผ่านพ้นจากความวิตติความเสื่อมหายนะและความทุกข์ทรมาน โดยประการทั้งปวง มีความประสงค์อยากจะทำดำเนินชีวิตอยู่ในโลกให้ประสบแต่ผลที่ตนปรารถนา ให้การดำเนินเจริญก้าวหน้าขึ้นไปทุกด้านโดยลำดับ และบรรลุผลแห่งความสงบร่มเย็นเป็นสุขโดย

สิ้นเชิงตลอดชั่วอายุขัย พระพุทธศาสนามีอิทธิพลและเกี่ยวข้องและเป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิต จนกลายเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ มรดกของชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้ สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ ดังนั้น การดำเนินชีวิตของคนในสังคม จึงต้องเข้าใจถึงสิ่งที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้ดำเนินชีวิตต่อไปได้ โดยต้องมีหลักและข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะนำพาให้คนเรา เจริญก้าวหน้าขึ้นไปในทางที่เป็นกุศลอันดีงามทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม สังคมไทยมีหลักปฏิบัติและ วิถีชีวิตอยู่บนหลักของพระพุทธศาสนาซึ่งได้ยึดถือ และปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน หลักธรรมคำสอนและความเชื่อตลอดจนแนวปฏิบัติตนตามหลักศาสนาได้ ซึมซาบอยู่กับวิถีชีวิตของ คนไทยทุกคน ชีวิตที่มีคุณภาพเป็นชีวิตที่สามารถสนองตอบความต้องการของตนได้อย่างเหมาะสมกับ อัตภาพอยู่ในกรอบและระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมที่ดงามตามมาตรฐานที่ยอมรับของสังคมพร้อม ทั้งสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง ชีวิตจะมีคุณภาพได้ต้องอาศัย สถาบันต่างๆ ของสังคมร่วมกันทำหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย (พระครูปลัดสุวรรณี จนฺทมโม และคณะ, 2563)

สำหรับหลักธรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิต อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรม คือรากฐานหรือหนทาง สู่ความสำเร็จ หรือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณเครื่องสำเร็จสมประสงค์ ทางแห่งความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ได้แก่ 1. ฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความต้องการที่จะ ทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป 2. วิริยะ (ความเพียร) คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง 3. จิตตะ (ความคิด) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4. วิมังสา (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผล และ ตรวจสอบข้ออ้างหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น ซึ่งเราสามารถนำหลักธรรม อิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ให้เกิดความสุขในโลกนี้และโลกหน้าได้โดยยึด หลักธรรม (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

คนเราเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์ต่างก็มุ่งหวังให้ได้ความสุขและความสำเร็จในชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น มนุษย์แต่ละคนเกิดมามีต้นทุนและมีที่มาต่างกันซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัยที่จะแก้ไขที่มาได้ อย่างไรก็ตาม มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาแล้วต่างก็หวังซึ่งความสุขและความสำเร็จในชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น เมื่อได้กระทำตาม วิธีการนั้น ๆ อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แต่ถ้าวิธีการนั้นเป็นวิธีการที่ไม่ ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัว และชุมชน ดังนั้นการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างมั่นคงและถาวรตามหลักพระพุทธศาสนานั้นต้องเป็นไป ตามหลักสุจริตไม่สร้างความเดือดร้อนต่อตนเองให้แก่ตนเองและผู้อื่น (ปิ่นมณี ขวัญเมือง, 2557) การใช้หลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะ เป็นอาชีพการงาน ที่แต่ละคนทำนั้น ต้องเป็นงานที่บริสุทธิ์ ต้องไม่เป็นประชาชนที่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนให้กับสังคม ต้องเป็น ประชาชนที่ดีสามารถแก้ปัญหาไปสู่ความสำเร็จ (นิชาภัทร เงินจตุรัส, 2555)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของ ประชาชนตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เนื่องจากไม่มีธรรมะใดๆ ที่จะใช้สร้างตัวให้ ประสบความสำเร็จได้ยิ่งกว่าธรรมะอันประเสริฐ 4 ประการนี้ ดังนั้น หากบุคคลต้องการที่จะประสบ ความสำเร็จทั้งการใช้ อิทธิบาท 4 เป็นแนวทางการทำงานให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธองค์ได้ทรง

สถาบันวิจัยและพัฒนา อำนวยการโดยคณะผู้บริหาร 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ซึ่งใครๆ ก็ท่องได้ จำได้ แต่จะมีสักกี่คนที่ปฏิบัติได้ครบกระบวนการทั้ง 4 ข้อ อันเป็น 4 ขั้นตอนที่ต้องเนื่องหนุนเสริมกัน จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ด้วยว่ามันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันทั้ง 4 ข้อ จึงจะทำให้เรา ประสบผลสำเร็จในชีวิตและการทำงานได้ตามความมุ่งหวัง โดยการนำข้อมูลส่วนบุคคลในการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานระดับบริหารมีการวางแผนกำหนดนโยบาย สนับสนุน และ ส่งเสริมให้ประชาชนในของตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 มากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนใน ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ได้ทราบการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

3.2 ทำให้ได้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3.3 ผลที่ได้รับจากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนใน ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 24 หมู่บ้าน มีจำนวน 2,709 คน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 349 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม กับแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งการสร้างเครื่องมือการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 และวิธีสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนใน ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านฉันทะ 2) ด้านวิริยะ 3) ด้านจิตตะ 4) ด้านวิมังสา ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ในด้านข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนใน ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบถามถูกต้อง เหมาะสมทั้งภาษาที่ใช้ เนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขและนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ได้นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญแล้วทำการทดลอง (Try-Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยใช้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค เท่ากับ 0.88 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 349 คน นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและการบรรยาย

5. ผลการวิจัย

จากการวิจัยการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนใน ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 51.86 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 44.13 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 42.98

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนใน ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4	การปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
ฉันทะ	4.25	0.51	3	มาก
วิริยะ	4.22	0.53	4	มาก
จิตตะ	4.33	0.49	2	มาก
วิมังสา	4.36	0.46	1	มาก
รวม	4.29	0.41		มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ วิมังสา จิตตะ ฉันทะ และวิริยะ

5.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า โดยรวมและรายด้าน ประชาชนในตำบลศรีสุข มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนมีอายุ

ต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันไป เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ประชาชนมีข้อเสนอแนะ คือ มีจิตอาสา เป็นมิตรกับทุกคนด้วยความจริงใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของตัวเองเสมอ ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ วิมังสา จิตตะ ฉันทะ และวิริยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพระมหาพรหมเชษฐ เขมโก (พิมพ์ปด) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุนทรธรรมนิทัศน์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 กับวิชาชีพชุมชนไม้ป่าแก่ ตำบลเวียงทอง อำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ ธิติญา เพ็ชรแผ้ว และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

6.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

6.2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นฐานแห่งความสำเร็จคือ สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ลูกล้ำความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ สอดคล้องกับ พระมหาพรหมเชษฐ เขมโก (พิมพ์ปด) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีผลการศึกษาวิจัยพบว่าจากการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนกตามเพศอายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและตำแหน่งในการปฏิบัติงานมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับธิติญา เพ็ชรแผ้ว และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับพระมหาวันเพ็ญ สารโท(ทุมชะ)

และคณะ (2565) ได้ศึกษาการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการปกครองงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู) การทดสอบสมมติฐานด้านเพศ ด้านอายุ ไม่แตกต่างกัน

6.2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมนำสู่ความสุข ความสำเร็จ สอดคล้องกับอภินิหาร เพ็ชรแก้วและคณะ (2565) ได้ศึกษา เรื่องการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวม แตกต่าง สอดคล้องแนวคิดพระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต), 2560) ที่กล่าวว่า อิทธิบาท ยังเป็นอายุวัฒนธรรม คือ ธรรมเป็นเหตุให้คนมีอายุยืนยาวอีกด้วย ดังที่มีพุทธดำรัสรับรองไว้ในมหาปริณีพพานสูตรว่า “ยสส กสสจि อานนท จตตารโ อธิธิปาทา” เป็นต้นแปลความว่า “อานนท อิทธิบาท 4 บุคคลใดเจริญ ทำให้มาก ทำให้เป็นดุจยาน ทำให้เป็นพื้นฐานตั้งไว้ อบรม เริ่มไว้ดีแล้ว บุคคลนั้นเมื่อปรารถนาที่พึงดำรงชีวิตอยู่ตลอดกับหรือเกินกว่าก็ป ”

6.2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันเป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นเจ้าของชีวิตที่มีคุณภาพได้อย่างถูกต้อง คือมีความพึงพอใจต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิด สมภาพ ชีวรัฐวัฒน์ (2563) ที่กล่าวว่า การดำเนินการชีวิตระดับพื้นฐาน ได้แก่ การศึกษาหาความรู้ มีความประพฤติดีพึงตนเองได้และสามารถประกอบอาชีพที่สุจริต

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้ 1) การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ และการศึกษาแตกต่างกันมีการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ลำดับ จากความถี่มากไปหาน้อย ได้แก่ มีจิตอาสา เป็นมิตรกับทุกคนด้วยความจริงใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของตัวเองเสมอ เป็นต้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การดำเนินชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของประชาชนในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีแนวนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลศรีสุข ให้ดียิ่งขึ้นไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนมีจิตอาสา เป็นมิตรกับทุกคนด้วยความจริงใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ในตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

8.2.2 ควรปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนมีความรัก ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องของตัวเองเสมอ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 กับการพัฒนาอาชีพในชุมชน

8.3.2 ควรศึกษาการบูรณาการอิทธิบาท 4 ในการให้ความรู้เยาวชนในชุมชน

8.3.3 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการทำงานในเชิงคุณภาพ

9. บรรณานุกรม

ณิชากัทร เงินจัตุรัส. (2555). การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนนวมารัตนศึกษา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธิดิญา เพ็ชรแผ้ว และคณะ. (2565). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์**. 6(2). 11-25.

ปิ่นมณี ขวัญเมือง. (2557). หลักอิทธิบาท 4 : เส้นทางสู่ความสำเร็จ. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 13(3). 1-7.

พระครูปลัดสุรวุฒิ จนทวมโม และคณะ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านหัวนาหม้อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น. **วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง**. 3(1). 1-11.

พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์. (2564). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 กับวิสาหกิจชุมชนไม้ป่าแก้ ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่. **วารสารธรรมวิชัย**. 3(1). 305-306.

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **ขุททกนิกาย สุตตนิบาต เล่ม 25**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระบดินทร์ โพธิ์เจริญ และวิไล พลพวก. (2566). การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8. **วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 5(1). 205-218.

พระมหาพรหมเชษฐ เขมโก (พิมพ์ด). (2554). การบริหารบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาวันเพ็ญ สารโท(ทุมชะ) และคณะ. (2565). การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการปกครองงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. **วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 2(1). 38-39.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2539). “อิทธิปาทกถา” พุทธจักร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมภพ ชีวรัฐพัฒน์. (2539). **จริยธรรมกับชีวิต**. ยะลา : วิทยาลัยพลศึกษายะลา.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper
and Row Publications.

การพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในกลุ่มโรงเรียน
อำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*
THE DEVELOPMENT OF TEACHERS IN ORGANIZING LEARNING EXPERIENCES
FOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION IN THE NAMON DISTRICT SCHOOLS
UNDER THE KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

นิทัศน์ ก้วนามน¹, ธีระ รุญเจริญ²
Nitatt Kuanamon¹, Teera Runcharoen²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripatum University KhonKaen Campus^{1,2}
Email : tatdow1903@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 2) เพื่อพัฒนาครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ซึ่งประกอบด้วย 2 วงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบมี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผนการปฏิบัติการ การสังเกตผล และการสะท้อนผล-กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 5 คน และนักเรียนจำนวน 40 คน จาก 5 โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน โดยเลือกตามความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการประชุม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ 2) ผลการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย-กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในขั้นที่ 1 ขั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ได้ดีขึ้นและนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยโดยกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับคำชี้แนะจากผู้นิเทศติดตาม และนำผลมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสามารถในการจัดกิจกรรมในขั้นที่ 1 ขั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.48 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก

เด็กปฐมวัย ในขั้นที่ 1 ชั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
3) ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้เข้าร่วม
ศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก
โดยมีค่าเฉลี่ย 4.66

คำสำคัญ : การพัฒนาครูปฐมวัย; การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย; การนิเทศ

ABSTRACT

The objectives of this study are to investigate the methods of teacher development in the schools of Namon District under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 3, to enhance the knowledge and abilities of teachers in organizing learning experiences for early childhood education in the same district, and to examine the satisfaction of teachers regarding their professional development in this area. The research adopts an Action Research approach based on the framework of Kemmis and McTaggart, which consists of two cycles (Spiral). Each cycle includes four stages: planning, action, observation, and reflection. The sample group comprises 5 early childhood educators and 40 students from 5 schools in Namon District, selected voluntarily. The research tools include tests, interviews, assessments, questionnaires, and meeting logs. The data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation.

The study found that the methods for developing teachers in organizing learning experiences for early childhood education included workshops and mentoring. The results showed that the participating teachers made improvements in organizing learning experiences, particularly in Step 1: Experience-Enrichment Activities, which were better implemented and more appropriate. The teachers received feedback from mentors, which they used to refine and improve their lesson plans, making them more effective. The teachers demonstrated a high level of competence in organizing Step 1: Experience-Enrichment Activities, with an average score of 4.47, indicating that they were able to organize effective learning experiences for young children in this stage. Regarding teacher satisfaction, the study found that the participants expressed a high level of satisfaction with the professional development program, with an average satisfaction score of 4.60.

Keywords : Professional Development of Early Childhood Educators; Designing Learning Experiences for Early Childhood Education; Mentoring

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 มุ่งเน้นแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เริ่มตั้งแต่เกิดจนตาย โดยบูรณาการการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564–2570 ก็ได้กำหนดทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564-2570 แผนนี้เป็นนโยบายหลักที่มุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน เติบโตตามศักยภาพ เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองคุณภาพ โดยมีหลักปรัชญา “เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการดูแล พัฒนา และเรียนรู้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย อย่างมีคุณภาพ และเท่าเทียม ตามศักยภาพ ตามวัย และต่อเนื่อง บนพื้นฐานของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุด” ซึ่งแน่นอนว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุดย่อมต้องอาศัยครูที่มีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

การศึกษาปฐมวัยเป็นช่วงสำคัญที่วางรากฐานพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและประสบการณ์ตรง อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้ในหลายพื้นที่ยังประสบปัญหา เช่น ขาดครูที่มีความรู้ ความชำนาญ ขาดแคลนทรัพยากร และผู้ปกครองบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาช่วงปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ในพื้นที่อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งอยู่ในความดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีนโยบายให้ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้เป็นไปอย่างสมวัย โดยการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและโครงการที่เกี่ยวข้อง แต่ยังคงพบว่ามีข้อจำกัดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากครูและบุคลากรขาดทักษะในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และยังรวมถึง การขาดแคลนทรัพยากรที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย การศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครูในพื้นที่ให้สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก โดยใช้สื่อและวิธีการที่เหมาะสม รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3, 2566)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ซึ่งประกอบด้วย 2 วัฏรอบ ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตผล และการสะท้อนผล กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 5 คน และนักเรียนจำนวน 40 คน จาก 5 โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ แบบประเมินความสามารถ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 เพื่อพัฒนาครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก ปฐมวัย

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

3.2 ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

3.3 กลุ่มโรงเรียนอำเภอนามนได้แนวทางในพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย

3.4 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก ปฐมวัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวทางของ Kemmis และ McTaggart ซึ่งประกอบด้วย 2 วงรอบ (Spiral) ได้แก่ วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 โดยในวงรอบที่ 1 มี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตผล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) และในวงรอบที่ 2 มี 1 ขั้นตอน คือ การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) มีรายละเอียดดังนี้

วงรอบที่ 1

1. การวางแผน

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน ผ่านการสัมภาษณ์และอภิปรายกลุ่ม จากนั้นจัดประชุมร่วมกับครูผู้เข้าร่วมโครงการเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ของครู แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน พร้อมตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. การปฏิบัติการ

ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พร้อมฝึกครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว โดยได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำจากผู้ศึกษาค้นคว้าอย่างใกล้ชิด

3. การสังเกตผล

ผู้ศึกษาค้นคว้าสังเกตพฤติกรรมของครู ในการวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งเก็บข้อมูลจากแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนถึงระดับความเข้าใจและการนำแนวคิดไปใช้จริง

4. การสะท้อนผล

ครูผู้เข้าร่วมโครงการร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านการสะท้อนผลจากการปฏิบัติงานจริง วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกัน โดยผู้ศึกษาค้นคว่านำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนพัฒนาในวงรอบที่ 2

วงรอบที่ 2

1. การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ขึ้นก่อนการให้คำชี้แนะ ตกลงร่วมกันเกี่ยวกับจุดเน้นที่จะได้รับการชี้แนะ ซึ่งมุ่งเน้นที่การพัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ขั้นตอนการให้คำชี้แนะ

2.1 การทำความเข้าใจและพัฒนา: ครูได้รับการพัฒนาความรู้ในระดับสูง แต่ในบางส่วนยังต้องปรับปรุง เช่น ชั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์

2.2 การประเมินตนเอง: ครูได้ทบทวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา

2.3 การต่อยอดประสบการณ์: ชี้แนะและให้คำปรึกษาเพิ่มเติมเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคือหรือเติมเต็มความรู้ที่ขาดหาย

3. ขั้นสรุปผลการให้คำชี้แนะ: ให้โอกาสครูสรุปผลการพัฒนาและวางแผนในการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีการติดตามผลและเสนอแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

ประชากร

1. ผู้ศึกษาค้นคว้า จำนวน 1 คน

1.1 นายนิทัศน์ ก้วนามน ตำแหน่ง ครู

2. ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 5 คน เป็นครูผู้สมัครใจในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2.1 นางจินตรา อุ่นสวาด ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนชุมชนหลักเหลี่ยมวิทยาคม

2.2 นางสาวสุรรัตนา เหล่าทะนนท์ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนสังคัมพัฒนา

2.3 นางสาวเมลิน สอนรัตน์ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม

2.4 นางสาวชุตติมา มาตพงษ์ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนหนองบัวโน

2.5 นางจุฑามาศ กุดแกลง ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนยิ่งสันต์วิทยา

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 2 คน

3.1 วิทยากร จำนวน 2 คน

3.1.1 นางรัชณี สุขสวัสดิ์ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3.1.2 นางสาวอมรรัตน์ นนทเกษม ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนสังคัมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3.2 ผู้นิเทศติดตาม จำนวน 2 คน

3.2.1 นางรัชณี สุขสวัสดิ์ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3.2.2 นางสาวอมรรัตน์ นนท์เกษม ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนสังคัมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน แบบสอบถาม แบบบันทึกการประชุม และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ต้องการ	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูล	ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ	- การทดสอบ - การสัมภาษณ์ - การบันทึกการประชุม	- แบบทดสอบ - แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1 - แบบบันทึกการประชุม	- ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจำนวน 5 คน - กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 3 คน	วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568 วงรอบที่ 1 วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568 วงรอบที่ 1
2. ความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	- การสัมภาษณ์ - การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	- แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1 - แบบประเมิน ฉบับที่ 1	- ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจำนวน 5 คน - กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 3 คน	วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568 วงรอบที่ 1 วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2568 วงรอบที่ 2
3. ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	- การสัมภาษณ์ - การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้	- แบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 2 - แบบประเมิน ฉบับที่ 2	- ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจำนวน 5 คน - กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 3 คน	วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2568 วงรอบที่ 2 วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2568 วงรอบที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์การดำเนินการตามกลยุทธ์การพัฒนา

1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความรู้ก่อนและหลังประชุม การสังเกตพฤติกรรมขณะประชุม และการสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์โดยใช้เทคนิคแบบสามเส้าจำแนกหมวดหมู่ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดหลาย ๆ รอบ (Read and Re-read) แล้วหาความสัมพันธ์ของข้อมูลในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง กำหนดทิศทาง (Trend) และสร้างข้อสรุปนำเสนอโดยการบรรยาย (Narrative Form) โดยอ้างอิงข้อมูลบางส่วนที่เป็นที่มาของข้อสรุปนั้น

1.2 การนิเทศ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวัดความพึงพอใจ ความคิดเห็น เกี่ยวกับการนิเทศ โดยผู้ร่วมศึกษาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลกำหนดทิศทาง (Trend) และสร้างข้อสรุป นำเสนอโดยการบรรยายโดยอ้างอิงข้อมูลบางส่วนที่เป็น ที่มาของข้อสรุปนั้น

สถิติที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistical Package for the Social Science /for Window) ซึ่งใช้ค่าทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.4 การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความเที่ยงของเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถามกับจุดมุ่งหมายโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การคำนวณจะใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2.3 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ใช้วิธีการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ

5.2 ผลการพัฒนาครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในขั้นที่ 1 ชั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ได้ดีขึ้นและนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยโดยกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับคำชี้แนะจากผู้นิเทศติดตาม และนำผลมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสามารถในการจัดกิจกรรมในชั้นที่ 1 ชั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในชั้นที่ 1 ชั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 3) ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ผู้เข้าร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.60

5.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ผู้เข้าร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.66

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมศึกษาค้นคว้าต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
กิจกรรมที่ 1: กิจกรรมเสริมประสบการณ์			
1. คุณพึงพอใจกับกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติที่เด็กได้เข้าร่วมมากน้อยเพียงใด	4.94	0.25	มากที่สุด
2. การไปทัศนศึกษาที่จัดให้เด็กไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ (เช่น พิพิธภัณฑ์, สวนสัตว์) ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่มีประโยชน์มากน้อยเพียงใด	4.95	0.22	มากที่สุด
3. เด็กได้รับความสนุกสนานและความรู้จากการทัศนศึกษาหรือไม่	4.03	0.18	มาก
4. คุณคิดว่า การร้องเพลงช่วยพัฒนาอารมณ์และความรู้สึกของเด็กได้ดีเพียงใด	4.02	0.13	มาก
5. คุณพึงพอใจกับกิจกรรมการร้องเพลงที่จัดขึ้นในโรงเรียนหรือไม่	4.95	0.22	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 2: กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ			
6. กิจกรรมการเคลื่อนไหวตามจังหวะเสียงเพลงช่วยพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวของเด็กหรือไม่	4.95	0.22	มากที่สุด
7. เด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวได้ดีในกิจกรรมนี้หรือไม่	4.97	0.18	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 3: กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์			
8. คุณคิดว่าเด็กมีการแสดงออกทางอารมณ์และความคิดสร้างสรรค์ผ่านการวาดภาพมากน้อยเพียงใด	5.00	0.00	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
9. เด็กมีความพึงพอใจในกิจกรรมการวาดภาพหรือไม่	4.21	0.41	มาก
10. กิจกรรมงานประดิษฐ์ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานมือของเด็กมากน้อยเพียงใด	4.94	0.25	มากที่สุด
11. คุณคิดว่าเด็กสามารถนำสิ่งที่สร้างขึ้นจากงานประดิษฐ์ไปใช้ประโยชน์ได้จริงหรือไม่	4.39	0.49	มาก
กิจกรรมที่ 4: กิจกรรมเล่นตามมุม			
12. กิจกรรมการเล่นบล็อกช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาได้ดีเพียงใด	4.65	0.48	มากที่สุด
13. คุณคิดว่าเด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากการเล่นบล็อกหรือไม่	4.16	0.37	มาก
กิจกรรมที่ 5: กิจกรรมเล่นกลางแจ้ง			
14. การเล่นเครื่องเล่นสนามช่วยส่งเสริมการพัฒนาทางร่างกายของเด็กได้มากน้อยเพียงใด	4.42	0.50	มาก
15. คุณคิดว่าการเล่นเครื่องเล่นสนามช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางสังคมได้หรือไม่	4.94	0.25	มากที่สุด
กิจกรรมที่ 6: กิจกรรมเกมการศึกษา			
16. เกมจับคู่ภาพช่วยพัฒนาเรื่องใดบ้างในทักษะของเด็ก	4.94	0.25	มากที่สุด
17. คุณพึงพอใจกับกิจกรรมทั้งหมดที่เด็กได้ทำหรือไม่	4.39	0.49	มาก
18. คุณคิดว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นช่วยพัฒนาทักษะและความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ ได้ดีเพียงใด	4.65	0.48	มากที่สุด
โดยรวมเฉลี่ย	4.66	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าระดับความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด 11 รายการและอยู่ในระดับมาก 7 รายการ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ในวงรอบที่ 1 มีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ ในวงรอบที่ 2 มีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การนิเทศแบบชี้แนะ ที่เป็นเช่นนี้เพราะต้องการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Korthagen, F.A.J. (2020) ที่กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นพื้นที่ที่ทฤษฎีมาบรรจบกับการปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ครูสะท้อน ลองทำ และรับข้อเสนอแนะในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ยุวดี นุชชัยวรรณ และ ดร.กอบเกียรติ พลเดช (2566) ที่ได้ศึกษา ผลของการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย หลังการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่าเฉลี่ยสมรรถนะหลังการพัฒนา $\bar{X}=4.30$) และครูสามารถผลิตสื่อที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีถึงดีมาก และการประชุมเชิงปฏิบัติการยังช่วยให้ครูได้รับความรู้และทักษะใหม่ๆ ในการออกแบบและสร้างสื่ออย่างเป็นระบบ มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง และได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ครูมีความมั่นใจและมีแรงบันดาลใจในการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ปิ่นสุวรรณ (2564) ที่ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการนิเทศแบบชี้แนะ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีคะแนนทักษะการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.01$) โดยเฉพาะในด้านการออกแบบกิจกรรม การใช้สื่อ และการประเมินพัฒนาการเด็ก ค่าเฉลี่ย ทักษะหลังการนิเทศอยู่ที่ $\bar{X}=4.20$ (จากคะแนนเต็ม 5) ซึ่งอยู่ในระดับมากและครูผู้สอนสะท้อนว่าการนิเทศแบบชี้แนะช่วยให้พวกเขามองเห็นจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นโค้ชและให้คำแนะนำที่เป็นรูปธรรม ทำให้ครูมีความมั่นใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน และมีโอกาสได้ทดลองใช้เทคนิคใหม่ๆ ในชั้นเรียนจริง

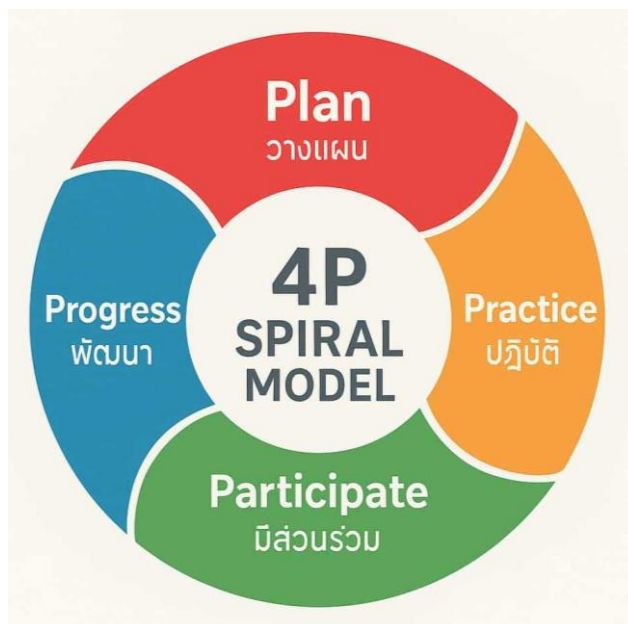
6.2 ผลการพัฒนาครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ผู้เข้าร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ ความสามารถและดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 ที่เป็นเช่นนี้เพราะการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดกิจกรรมการบรรยาย กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการ กิจกรรมการปรับปรุงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ปาริชาติ วีระพัฒน์ (2561) ที่กล่าวว่า การประชุมปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันในทีม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาและแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ กุลทรานันท์ (2564) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นหลังการใช้กระบวนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คะแนนสมรรถนะเฉลี่ยของครูเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับสูงมาก ($\bar{X}=2.90$) ก่อนการพัฒนา และ ($\bar{X}=4.25$) หลังการพัฒนากระบวนการพัฒนานั้นการจัด การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการวางแผนกิจกรรมร่วมกัน ตามด้วย การนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยผู้นิเทศและครูร่วมกันสังเกตชั้นเรียน ให้ข้อเสนอแนะ และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ทำให้ครูมีความเข้าใจในบทบาทของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น สามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอนามน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ผู้เข้าร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.66 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ได้รับการนิเทศแบบชี้แนะจากผู้นิเทศในการเขียนแผน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ให้ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ ธัญญา กาดร่อน (2566) ที่กล่าวว่า การนิเทศแบบโค้ชซึ่ง-เมนทอริงเป็นการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของนิสิตฝึกสอน โดยมีขั้นตอนการชี้แนะเป็นรายบุคคลและสะท้อนผลการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ วงศ์สวัสดิ์ (2566) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การนิเทศแบบผสมผสาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาครูที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู คะแนนความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูหลังการใช้รูปแบบ ($\bar{X}$ =4.50, S.D. = 0.35) ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก รูปแบบนี้ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบที่ทำงานร่วมกัน ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะพื้นฐาน การนิเทศแบบโค้ชซึ่ง รายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก โดยเน้นการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน การนิเทศแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูด้วยกันเอง เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และครูแสดงความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาที่ยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล ช่วยให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติได้จริง

7. องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาครูปฐมวัยให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตามในลักษณะ “วงรอบการพัฒนา (Spiral Action Research)”

ภาพที่ 1 โมเดลการพัฒนาครูเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

ชื่อโมเดล: "4P Spiral Model"

องค์ประกอบ	ความหมาย
P1: Plan (วางแผน)	ครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา วางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา
P2: Practice (ปฏิบัติ)	ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผน ผ่านกิจกรรมจริงในชั้นเรียน
P3: Participate (มีส่วนร่วม)	ครูเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับการนิเทศติดตาม
P4: Progress (พัฒนา)	สะท้อนผลการปฏิบัติ ปรับปรุงการสอน และวางแผนสำหรับการพัฒนาในวงรอบถัดไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการใช้ วิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยจัดระบบสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและทรัพยากรจากหน่วยงานต้นสังกัด

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูควรนำกระบวนการ วิจัยปฏิบัติการ ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อสะท้อนผลการสอนของตนเอง และพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาผลการวิจัยในระยะยาวของการพัฒนาครูเพื่อประเมินความยั่งยืนของผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสะท้อนประสิทธิผลของกระบวนการพัฒนาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2560. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2567. จาก <http://www.onec.go.th/>
- ดวงใจ วงศ์สวัสดิ์. (2566). รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การนิเทศแบบผสมผสาน. **วารสารวิชาการครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 16(1). 95–112.
- ธัญญา กาดร่อน (2566). การพัฒนานิสิตครูโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบโค้ชชิ่งและเมนทอริ่ง. **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**. 14(2). 101–115.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปาริชาติ วีระพัฒน์. (2561). **การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันในองค์กรการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ยุวดี นุชชัยวรรณ และ ดร.กอบเกียรติ พลเดช. (2566). ผลของการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการผลิตสื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**. 4(1). 105–121.
- สมศักดิ์ กุลทรานันท์. (2564). การพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการนิเทศแบบมีส่วนร่วม. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 5(1). 81–95.
- สมศักดิ์ ปันสุวรรณ. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 11(1). 101–120.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2566). **แผนปฏิบัติการประจำปี 2566**. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2567. จาก <http://www.kln3.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579**. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2567. จาก <http://www.onec.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). **แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564-2570**. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2567. จาก <http://www.onec.go.th/>
- Korthagen, F. A. J. (2020). Linking Practice and Theory: The Real Role of Workshops in Teacher Development. **Teaching and Teacher Education**. 16(1). 95-100.

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียน
น้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*

THE DEVELOPMENT OF TEACHERS IN PROACTIVE LEARNING
MANAGEMENT THROUGH ACTIVIT-BASED LEARNING FOR THE
NAM PHONG SAKAN SCHOOL GROUP, KHON KAEN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

สรารวุธ อุดชานนท์¹, เชิดศักดิ์ ศรีสง่าชัย²
Sarawut Udchanon¹, Cherdskak Srisangachai²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripatum University Khon Kaen Campus^{1,2}
Email : udchanon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ใน 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อนผล กลุ่มตัวอย่างคือครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบบันทึก และแบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในระดับที่สูงขึ้น 2) ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในระดับมาก 3) ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมีประสิทธิภาพในการพัฒนาครูและส่งผลดีต่อผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

คำสำคัญ : การพัฒนาครู; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; กิจกรรมเป็นฐาน; การวิจัยเชิงปฏิบัติการ; กลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด

ABSTRACT

This study aimed to: 1) enhance teachers' knowledge and understanding of active learning using an activity-based approach in the Namphong Sa-ard School Group under the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4; 2) develop teachers' competencies in implementing activity-based active learning; and 3) examine the satisfaction of both teachers and students toward the use of this instructional approach. The study employed an action research methodology based on the framework of Kemmis and McTaggart, consisting of two cycles. Each cycle included four steps: planning, action, observation, and reflection. The sample group consisted of five Grade 1 teachers selected through purposive sampling. Research instruments included interviews, tests, observation forms, reflective journals, and satisfaction questionnaires.

The findings revealed that: 1) teachers demonstrated improved knowledge and understanding of active learning through activity-based methods; 2) teachers showed a high level of competency in implementing this approach; and 3) student satisfaction was at the highest level, while teacher satisfaction was also high. These results reflect the effectiveness of the activity-based active learning approach in enhancing teacher development and yielding positive outcomes for students in the Namphong Sa-ard School Group.

Keywords : Teacher Development; Proactive Learning Management; Activity-Based Learning; Action Research; Nam Phong Sakan School Group

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) ที่กำหนดให้ทุกคนมีสิทธิเรียนรู้ตลอดชีวิต และรัฐมีหน้าที่จัดระบบการศึกษาทุกระดับอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) นอกจากนี้ ข้อบังคับคุรุสภา พ.ศ. 2562 ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างยั่งยืน (คุรุสภา, 2562) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะของพลเมืองดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาหลายแห่งยังคงยึดติดกับวิธีสอนแบบเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่นักเรียน โดยนักเรียนมีบทบาทเพียงผู้รับ ส่งผลให้ขาดการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรแกนกลาง และไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน แนวทางหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้ คือ การจัดการ

เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการลงมือปฏิบัติ การทำงานร่วมกัน และการสะท้อนคิด ซึ่งช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งช่วยเสริมสร้างทักษะทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะสังคมได้อย่างสมดุล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่ 5 อำเภอ ผ่านนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการใช้ข้อมูลและความร่วมมืออย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้ 1) การใช้ข้อมูลผลการประเมินเพื่อวางแผนนโยบายและแผนพัฒนา 2) การพัฒนาครูอย่างมีระบบผ่านศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการและชมรมครู 3) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและองค์กรเครือข่าย 4) การสนับสนุนบทบาทของศึกษานิเทศก์และการสร้างความตระหนักในระดับโรงเรียน ในส่วนของกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตฯ ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยเฉพาะการใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างยั่งยืน โดยได้ดำเนินการพัฒนาในลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดตั้งชมรมวิชาการในระดับกลุ่ม และการนิเทศติดตามที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จะมีนโยบายและแนวทางในการพัฒนาครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่จากการติดตามและประเมินผล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในบางโรงเรียนในกลุ่มน้ำพองสะอาดยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดบางประการในการจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ 1) ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจและทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และไม่สามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนได้อย่างแท้จริง 3) ครูขาดโอกาสในการฝึกปฏิบัติและการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การนำแนวคิด Active Learning ไปใช้ในชั้นเรียนยังไม่เต็มประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2567) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับนักเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการศึกษาไทยในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.2 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

- 3.1 ครูมีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
- 3.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น และเกิดการพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21
- 3.3 โรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม
- 3.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบายและสนับสนุนการพัฒนาครู

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart, (1988) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายคือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 5 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดำเนินการวิจัยทั้งหมด 2 วนรอบ (Spiral Cycles) โดยแต่ละวนรอบมี 4 ขั้นตอน ได้แก่

4.1 การวางแผน (Planning) ผู้วิจัยและครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ วางแผนออกแบบกระบวนการพัฒนา สร้างเครื่องมือ และเตรียมกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

4.2 การดำเนินการ (Action) นำแผนที่ออกแบบไว้ไปใช้จริง โดยจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ สาธิตการจัดกิจกรรม การสังเกตการสอนจริง และมอบหมายให้ครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.3 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู บันทึกข้อสังเกต วิเคราะห์ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรม พร้อมเก็บข้อมูลจากแบบประเมิน และแบบสังเกต

4.4 การสะท้อนผล (Reflection) ร่วมสะท้อนผลกับครูหลังการดำเนินกิจกรรม วิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุง และแนวทางการพัฒนาต่อในวงรอบถัดไป

ในวงรอบที่ 1 มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม ในวงรอบที่ 2 มุ่งเน้นการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนและปรับปรุงการสอนอย่างเป็นระบบ

ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 5 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการพัฒนา และนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 17 คน คัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนในกลุ่มน้ำพองสะอาดทั้ง 5 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีหลากหลายประเภท ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูและนักเรียน ทั้งหมดผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.60–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.91 แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ใน 2 วนรอบ ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน การนิเทศติดตามแบบโค้ช และการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน โดยเก็บข้อมูลผ่านการสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม โดยเน้นการเก็บข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนก่อน-หลัง เพื่อประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะของครู ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์และบันทึกการประชุม เพื่อสะท้อนผลการพัฒนาในเชิงลึก

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับที่สูงขึ้น

ตารางที่ 1 การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ผู้ร่วม ศึกษา ค้นคว้า	คะแนนการทดสอบ 20 คะแนน				ความแตกต่าง	
	ก่อนการประชุม		หลังการประชุม		คะแนน	ร้อยละ
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
คนที่ 1	16	80	18	90	2	10
คนที่ 2	13	65	16	80	3	15
คนที่ 3	11	55	15	75	4	20
คนที่ 4	10	50	13	65	3	15
คนที่ 5	4	20	11	55	7	35
ร้อยละ	54.00	54.00	73.00	73.00	19.00	19.00

จากตารางที่ 1 พบว่า จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีคะแนนสอบก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 54 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 73.00 ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 19.00 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 การพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ขั้นที่ 1: ขั้นนำ	4.47	0.18	มาก
ขั้นที่ 2: ขั้นกิจกรรม	4.53	0.18	มากที่สุด
ขั้นที่ 3: ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.40	0.22	มาก
ขั้นที่ 4: ขั้นสรุปและนำไปใช้	4.60	0.14	มากที่สุด
ขั้นที่ 5: ขั้นประเมินผล	4.47	0.18	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	4.49	0.03	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D.=0.03) ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ขั้นที่ 4: ขั้นสรุปและนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D.=0.14) รองลงมาคือ ขั้นที่ 2: ขั้นกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.18) ขั้นที่ 1: ขั้นนำและขั้นที่ 5: ขั้นประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D.=0.18) ส่วนขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นที่ 3: ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.=0.22)

5.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และครูมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ครูแนะนำเรื่องที่จะเรียนให้หนูเข้าใจ	4.94	0.25	มากที่สุด
2. ครูทำให้หนูอยากเรียนและสนใจมากขึ้น	4.95	0.22	มากที่สุด
3. ครูช่วยให้หนูเชื่อมโยงเรื่องที่เคยรู้มากับเรื่องใหม่	4.03	0.18	มาก
4. หนูได้เล่นเกมหรือทำกิจกรรมสนุกๆ กับเพื่อน	4.02	0.13	มาก
5. หนูได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ	4.95	0.22	มากที่สุด
6. หนูเข้าใจและนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้	4.95	0.22	มากที่สุด
7. หนูได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน	4.97	0.18	มากที่สุด
8. กิจกรรมช่วยให้หนูกล้าพูดและแสดงความคิดเห็น	5.00	0.00	มากที่สุด
9. หนูได้เล่าให้เพื่อนฟังว่าสิ่งที่เรียนสนุกและเป็นประโยชน์	4.21	0.41	มาก
10. หนูและเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย ๆ	4.94	0.25	มากที่สุด
11. ครูถามคำถามที่ช่วยให้หนูคิดมากขึ้น	4.39	0.49	มากที่สุด
12. หนูสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.65	0.48	มากที่สุด
13. หนูสามารถบอกได้ว่าตัวเองเข้าใจบทเรียนมากน้อยแค่ไหน	4.16	0.37	มากที่สุด
14. ครูใช้วิธีให้หนูแสดงออกว่าหนูเข้าใจหรือไม่	4.42	0.50	มากที่สุด
15. หนูรู้ว่าต้องพยายามปรับปรุงอะไรให้เรียนเก่งขึ้น	4.48	0.50	มากที่สุด
โดยรวมเฉลี่ย	4.60	0.05	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด 12 รายการและอยู่ในระดับมาก 3 รายการ

ตารางที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาการสอนมีความชัดเจน ครบคลุม และตรงประเด็น	4.20	0.45	มาก
2. วิธีการสอนมีความหลากหลายและน่าสนใจ	4.20	0.45	มาก
3. ครูผู้สอนสามารถอธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่าย	4.40	0.55	มาก
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วม	4.40	0.55	มาก
5. สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพและเหมาะสมกับเนื้อหา	4.20	0.45	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
6. สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
7. การจัดกลุ่ม/การมีปฏิสัมพันธ์ช่วยเพิ่มทักษะทางสังคม	4.00	0.00	มาก
8. ได้รับโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น	4.40	0.55	มาก
9. ทรรศนะ/เอกสารประกอบการเรียนมีความเพียงพอ	4.20	0.84	มาก
10. ได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำเพิ่มเติมเมื่อจำเป็น	4.20	0.45	มาก
11. การเรียนรู้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์	4.20	0.45	มาก
12. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในบริบทตนเอง	4.40	0.55	มาก
13. มีการสะท้อนผลการเรียนรู้และประเมินตนเอง	4.20	0.45	มาก
14. ได้รับการประเมินผลที่เป็นธรรมและชัดเจน	4.20	0.45	มาก
15. กระบวนการเรียนรู้ช่วยสร้างความมั่นใจในการสอน	4.00	0.00	มาก
16. การเรียนรู้ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.20	0.45	มาก
17. มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น	3.80	0.45	มาก
18. ได้รับแรงจูงใจในการเรียนจากการจัดการเรียนรู้	3.80	0.45	มาก
19. ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังและประสบการณ์ที่ได้รับ	4.00	0.00	มาก
20. โดยรวมแล้ว รู้สึกพึงพอใจกับรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้รับ	4.00	0.71	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	4.17	0.13	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก 20 รายการ

การศึกษาค้นคว้านี้มุ่งเน้นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง

ผลการศึกษาจากวงรอบที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในระดับที่สูงขึ้น สามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมในภาพรวม โดยเฉพาะในด้านจุดประสงค์ กระบวนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดใน ขั้นนำ ที่ยังไม่สามารถออกแบบกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การกระตุ้นความสนใจนักเรียนยังอยู่ในระดับปานกลาง

จากนั้นได้เข้าสู่ การพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้วิธี Coaching Supervision การนิเทศแบบ โค้ช พบว่า ครูสามารถพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ครบทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นนำมี

ความก้าวหน้าอย่างชัดเจน ครูสามารถสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจ และเชื่อมโยงเนื้อหาชีวิตจริงของนักเรียนได้ดีขึ้น รวมทั้งสามารถจัดกิจกรรมกลุ่ม การใช้สื่อ และการวัดผลได้อย่างเหมาะสม

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจ พบว่า หลังจากการพัฒนาในแต่ละรอบ ครูมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉลี่ยจากระดับปานกลางไปสู่ระดับมาก และสามารถอธิบายหลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานได้อย่างถูกต้องตามแนวคิดทางวิชาการ

ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าครูทุกคนสามารถจัดทำแผนได้ครบถ้วน ถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักสูตร แสดงถึงความเข้าใจในโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และมีพัฒนาการในเชิงคุณภาพของแผนอย่างต่อเนื่องในแต่ละรอบ

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริง ในห้องเรียน ครูสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมั่นใจ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ใช้กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น แสดงพฤติกรรมเชิงบวก เช่น การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก และความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม

ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนา พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความรู้ที่ได้รับ กระบวนการพัฒนา และการนิเทศแบบโค้ช ซึ่งครูมีความเห็นว่าส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้จริงและเห็นผลชัดเจน

โดยสรุป ผลการศึกษาค้นคว้าแสดงให้เห็นว่า การใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาครู การเรียนรู้ด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม สามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพนักเรียนอย่างแท้จริง

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด พบว่า อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เนื่องจากมีการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) และให้ข้อเสนอแนะอย่างใกล้ชิด พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ ภัทรนันท์ หยกมณี (2565) ได้ให้ความสำคัญของการใช้กิจกรรมเป็นฐาน คือ การจัดการเรียนรู้กิจกรรมเป็นฐานมีความสำคัญต่อนักเรียนในด้านการอาศัยประสบการณ์ทางตรงจากการเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวและนำมาเชื่อมโยงความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าด้วยตนเอง และยังช่วยส่งเสริมมุมมองความคิดสร้างสรรค์จากประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่แตกต่างไปจากเดิมและเห็นคุณค่าของการลงมือปฏิบัติ อีกทั้งนักเรียนยังเกิดความกระตือรือร้นในกระบวนการการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่คงทนยาวนาน และสอดคล้องกับงานวิจัย ภัทรสร นรเหรียญ, (2562) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2) ตามกรอบการศึกษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญและประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง

6.2 ผลการพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด พบว่า อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เนื่องจากมีการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) และให้ข้อเสนอแนะอย่างใกล้ชิด พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ ญัฐวุฒิ สกฤณี (2559) กล่าวว่า การใช้กิจกรรมเป็นฐานคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเป็นฐานมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือร่วมกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความหมาย ได้ทั้งเนื้อหา ทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและคงทน รู้ข้อผิดพลาดในการเรียนรู้ของตนเองและยังทำให้เกิดความรู้สึกมีความสุขในการเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยาภรณ์ เคารพไทย (2563) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมเป็นฐานด้วยกลวิธี Think-Pair-Share ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครู โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเขียนแผนการเรียนรู้

6.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เนื่องมาจากการร่วมกันประชุม มีการสร้างความตระหนักต่อการพัฒนานักเรียน และขอความร่วมมือมีการชื่นชมในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ร่วมศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เมื่อนำกระบวนการไปใช้แล้วผู้ร่วมศึกษาเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์การพัฒนานักเรียนได้เป็นอย่างดี ผู้ร่วมศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้น และมีการศึกษาเอกสารเพิ่มเติมจากที่ได้ประชุมร่วมกัน และในขณะสัมภาษณ์ นอกจากนั้นขณะนำไปใช้เมื่อเกิดข้อสงสัยหรือปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน ผู้ศึกษาสามารถให้คำตอบและช่วยแก้ปัญหาได้ทำให้ผู้ร่วมศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สอดคล้องกับ ประเสริฐ กุลติลก, (2567) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นการตอบสนองต่อความคาดหวังของนักเรียนต่อการเรียนการสอนที่ได้รับ ซึ่งสามารถวัดได้จากความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อคุณภาพของการสอน ความสามารถของอาจารย์ในการถ่ายทอดเนื้อหา การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และการให้การสนับสนุนในการเรียนรู้เพิ่มเติม ความพึงพอใจของนักเรียนยังขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่ได้รับจากการเรียน ซึ่งอาจรวมถึงการพัฒนาในด้านทักษะ ความรู้ และความมั่นใจในการใช้สิ่งที่เรียนรู้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภศักดิ์ อ่อนสันต์ (2564) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน

ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาครูด้วยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการควบคู่กับการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม การสังเกต แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพอย่างเป็นระบบ ครูที่เข้าร่วมกระบวนการสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม การประเมินผลอย่างมีคุณภาพ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของนักเรียนได้อย่างชัดเจน การฝึกปฏิบัติจริงประกอบกับการได้รับคำแนะนำรายบุคคลจากผู้วิจัยหรือผู้นิเทศ ทำให้ครูเกิดความมั่นใจมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรสรนรเหรียญ (2562) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้การอบรมร่วมกับการนิเทศสามารถพัฒนาความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกับการใช้สื่อประสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ ชยาภรณ์ เคารพไทย (2563) ที่พบว่า การอบรมร่วมกับการนิเทศอย่างต่อเนื่องช่วยส่งเสริมให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการสอนและมีผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนิเทศแบบโค้ช (Coaching Supervision) ซึ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและการพัฒนาจากภายในครูเอง ทำให้ครูไม่รู้สึกถูกควบคุม แต่ได้รับการส่งเสริมให้คิด วิเคราะห์ และพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานยังเป็นแนวทางที่ส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง มีแรงจูงใจในการเรียน และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งพบว่าเมื่อนำไปใช้จริงในห้องเรียนนักเรียนมีส่วนร่วมสูงขึ้น สนใจในกิจกรรม และสามารถเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายของครูอย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาครูด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพครูทั้งในด้านความรู้ความสามารถ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในระยะยาว

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสามารถเขียนโมเดลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ด้าน ได้แก่ กระบวนการพัฒนา (Process) และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (Outcome) โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 โมเดลการพัฒนาครูเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

7.1.1 องค์ประกอบของกระบวนการพัฒนา (Process Components) โมเดลใช้กลยุทธ์การพัฒนา 4 รูปแบบ ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่

7.1.1.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) ครูศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และตัวอย่างแผนการสอนผ่านเอกสารและบทความ เสริมสร้างความเข้าใจเบื้องต้นและทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างอิสระ

7.1.1.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ครูได้รับความรู้จากวิทยากร มีการฝึกปฏิบัติเขียนแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยดำเนินการตาม 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นกิจกรรม ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นสรุปและนำไปใช้ ขั้นประเมินผล

7.1.1.3 การมอบหมายงาน (Assignment) ครูฝึกปฏิบัติเขียนแผนและนำไปใช้ใน ห้องเรียนจริงรายงานผล สะท้อนการเรียนรู้ และพัฒนาแผนอย่างต่อเนื่อง

7.1.1.4 การนิเทศติดตาม (Supervision & Coaching) การให้คำปรึกษาแบบโค้ช นิเทศแบบมีส่วนร่วมตรวจสอบ ปรับปรุงแผน และสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7.2 ผลลัพธ์ของโมเดล (Outcomes)

7.2.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เพิ่มขึ้น

7.2.2 ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องตาม 5 ขั้นตอน

7.2.3 ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้จริงในห้องเรียน

7.2.4 นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนุกกับการเรียนรู้ และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์

7.2.5 ทั้งครูและนักเรียนมีความพึงพอใจในกระบวนการเรียนรู้

โมเดลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Active Learning with Activity-Based Approach Teacher Development Model)

โมเดลประกอบไปด้วย แกนหลัก: “พัฒนา → ปฏิบัติ → สะท้อน → ปรับปรุง”

ลักษณะสำคัญ: ยึดหยุ่น ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Active Learning with Activity-Based Approach Teacher Development Model)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรกำหนดให้มีแผนพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นนโยบายหลักของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก และสร้างมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนเป็นสำคัญ

8.1.2 สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเด็นที่ครูมีความยากลำบากในการพัฒนา เช่น ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ซับซ้อน และการประเมินผลตามสภาพจริง

8.1.3 ผลักดันการสร้างเครือข่ายวิชาชีพครูในระดับท้องถิ่นและระหว่างโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และสร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรเพิ่มระยะเวลาและความต่อเนื่องในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ครูมีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง วิเคราะห์ แลกเปลี่ยน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง

8.2.2 ควรมีระบบนิเทศติดตามที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง เช่น การนิเทศแบบโค้ช (Coaching Supervision) เพื่อให้ครูได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะเฉพาะราย

8.2.3 ควรประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้มั่นใจว่าแผนดังกล่าวมีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

8.2.4 ควรมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ ไปยังโรงเรียนอื่น เพื่อเป็นต้นแบบและจุดเริ่มของการพัฒนาแบบขยายผลในวงกว้าง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาการพัฒนาครูโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้เชิงโครงการ (Project-Based Learning), การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หรือการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด (Reflective Practice)

8.3.2 ควรวิจัยการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อให้นำผลประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3.3 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียนของครู เพื่อให้ครูสามารถแก้ปัญหาในบริบทจริงของตนเอง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้บนฐานข้อมูลที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คุรุสภา. (2562). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ประกาศ ณ วันที่ 19 เมษายน 2562). กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

- ชยาภรณ์ เคารพไทย. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมเป็นฐานด้วยกลวิธี Think-Pair-Share ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ. เชียงราย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ณัฐวุฒิ สกุนี. (2559). การพัฒนาเจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ กุลดีลก. (2567). การวัดและประเมินผลการศึกษา. ขอนแก่น : การศึกษา.
- ภัทรนันท์ หยกมณี. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ภัทรสร นรเหรียญ. (2562). การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภศักดิ์ อ่อนสันต์. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปี 2567. ขอนแก่น : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1998). *The Action Research Planner*. 3rd ed. Victoria : Deakin University.

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา
ในโรงเรียนโคกเคเรือวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2*
DEVELOPMENT OF TEACHES COMPETENE DIGITAL MEDIA CREATION
WITH CANVA PROGRAM IN KOKKRUAWITTAYA SCHOOL UNDER KALASIN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

มาริษา ศรีโพธิ์คำ¹, สมหวัง พันธะลี²
Marisa Sripthokham¹, Somwang Panthali²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripatum University Khon Kaen Campus^{1,2}
Email : m02466094@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถ และความพึงพอใจในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาในโรงเรียนโคกเคเรือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ซึ่งประกอบด้วย 2 วนรอบ แต่ละวนรอบมี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตผล และการสะท้อนผล กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนในโรงเรียนโคกเคเรือวิทยา จำนวน 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ แบบประเมินความสามารถ แบบสังเกตและแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม ครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม รวมทั้งผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจต่อสื่อที่สร้างขึ้นในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาในครั้งนี้ ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาในศตวรรษที่ 21 และเป็นต้นแบบในการพัฒนาครูโรงเรียนอื่น ๆ อย่างเป็นระบบต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาสมรรถนะครู; การวิจัยเชิงปฏิบัติการ; ความสามารถในการสร้างสื่อ; โปรแกรมแคนวา

ABSTRACT

This study aimed to develop teachers' competencies in digital media creation using Canva at Khok Khrua Witthaya School, under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 2. The research employed an action research approach based on the model of Kemmis and McTaggart, consisting of two spirals, each with four phases: planning, action, observation, and reflection. The target group comprised six teachers selected through purposive sampling. The research instruments included a knowledge test, competency assessment form, observation form, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation.

The findings revealed that after participating in the workshop and internal supervision sessions, the participating teachers showed improved knowledge, understanding, and ability to create digital media using Canva accurately and appropriately. Moreover, their satisfaction with the developed media was at the highest level, indicating the effectiveness of the development process. This study serves as a practical model for enhancing teachers' digital competencies in the 21st century and can be applied systematically in other educational institutions.

Keywords : Teacher Competency Development; Action Research; Media Creation Skills; Canva Program

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเข้ามามีบทบาทอย่างลึกซึ้งในชีวิตประจำวัน การศึกษา และระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของสังคมอย่างสิ้นเชิง ประเทศไทยจึงต้องเร่งปรับตัวด้วยการนำนโยบายดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างสังคมคุณภาพและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการผลักดันให้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ให้ทันสมัย เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย และเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้บทบาทของครูต้องปรับเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน การสร้างสื่อ การใช้เครื่องมือออนไลน์ และการออกแบบการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ดังนั้น การส่งเสริมให้ครูมี

ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านของระบบการศึกษาไทยสู่ยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

โรงเรียนโคกเคี้ยววิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการใช้โปรแกรมแคนวา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการออกแบบสื่อดิจิทัลได้อย่างสะดวกและสร้างสรรค์ แต่จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ครูยังขาดทักษะในการใช้โปรแกรมดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ และยังไม่มีการพัฒนาสมรรถนะอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนยังไม่สามารถตอบสนองต่อบริบทของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนา สมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรม แคนวา โดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบ เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม เพื่อยกระดับศักยภาพครูให้สามารถสร้างสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยและตรงตามความต้องการของผู้เรียน (โรงเรียนโคกเคี้ยววิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ซึ่งประกอบด้วย 2 วนรอบ ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตผล และการสะท้อนผล กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนโรงเรียนโคกเคี้ยววิทยา จำนวน 6 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินความสามารถ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนโคกเคี้ยววิทยา ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา
- 2.2 เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนโคกเคี้ยววิทยาให้มีสมรรถนะด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา
- 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ที่มีต่อการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ครูโรงเรียนโคกเคี้ยววิทยา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลได้

3.2 ครูโรงเรียนโคกเคี้ยววิทยามีความสามารถด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยเฉพาะในการใช้โปรแกรมแคนวา ซึ่งสามารถนำสมรรถนะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3.3 ครูโรงเรียนโคกเคี้ยววิทยา มีความพึงพอใจต่อการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวทางของ Kemmis และ McTaggart ซึ่งประกอบด้วย 2 วงรอบ (Spiral) ได้แก่ วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 โดยในแต่ละวงรอบมี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตผล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) มีรายละเอียดดังนี้

วงรอบที่ 1

1. การวางแผน

จากการศึกษาสภาพปัญหาภายในโรงเรียนโคกเครือวิทยา พบว่า ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยเฉพาะการออกแบบสื่อที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ยังคงยึดติดกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นการท่องจำเพื่อการสอบ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ระดมความคิดเห็น และกำหนดแนวทางพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาอย่างเร่งด่วน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูสามารถสร้างสื่อได้ด้วยตนเอง มีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การปฏิบัติการ

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างวันที่ 8-9 พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ณ โรงเรียนโคกเครือวิทยา ประกอบด้วยการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสื่อดิจิทัล การฝึกปฏิบัติจริงในการใช้โปรแกรมแคนวา รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงชิ้นงานให้มีประสิทธิภาพ ภายหลังจากอบรม ได้มีการนิเทศภายในโดยผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าวิชาการ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือครูในการพัฒนาสื่อดิจิทัล พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขผลงานให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จริง โดยเน้นให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่มีความถูกต้อง

3. การสังเกตผล

ผู้ศึกษาค้นคว้าสังเกตพฤติกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าระหว่างและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้แบบทดสอบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจและทักษะในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา พร้อมทั้งดำเนินการนิเทศภายในโดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการใช้โปรแกรมแคนวาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาการสร้างสื่อให้ถูกต้องเหมาะสมและนำไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การสะท้อนผล

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาครูด้านการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา ในวงรอบที่ 1 ตามกรอบการศึกษาค้นคว้า โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน โดยใช้ข้อมูลจากการบันทึก การประชุม การสัมภาษณ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ การนิเทศภายใน และการสอบถามความพึงพอใจ ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา จากการทดสอบพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยรวมเพิ่มมากขึ้น มีความสามารถในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก และสามารถสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยรวมเพิ่มขึ้น แต่ยังมีข้อสงสัยที่ยังไม่ชัดเจนในบางขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนการปรับแต่งเนื้อหา

2. ด้านความสามารถในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา จากการบรรยายให้ความรู้ความเข้าใจ และการนิเทศภายในทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยรวมได้อย่างถูกต้องครบถ้วนเหมาะสมโดยเฉพาะในส่วนของขั้นตอนการเลือกประเภทงานออกแบบ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะครูด้านความสามารถในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา ประสบความสำเร็จในระดับมาก

3. ด้านความพึงพอใจและผลการดำเนินงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา ในโรงเรียนโคกเค็ววิทยา พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความพึงพอใจต่อการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ดังนั้น ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมพิจารณาในการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครูด้านความรู้ความเข้าใจและด้านความสามารถในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา เพื่อกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา ที่มีคุณภาพที่ใกล้เคียงกันในทุกด้านโดยได้กำหนด กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การนิเทศภายในในวงรอบที่ 2 ต่อไป

วงรอบที่ 2

1. การวางแผน

การพัฒนาสมรรถนะครูในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะในขั้นตอนการออกแบบและวิเคราะห์ที่ยังอยู่ในระดับปานกลาง จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศติดตามและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องในวงรอบถัดไปเพื่อให้ครูสามารถสร้างสื่อได้อย่างมีคุณภาพในทุกขั้นตอน

2. การปฏิบัติการ

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยมีการนิเทศภายในในวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2568 เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการสร้างสื่อดิจิทัลให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน โดยมีกิจกรรมสำคัญคือการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพของสื่อดิจิทัลที่สร้างขึ้น

3. การสังเกตผล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โดยเน้นการนิเทศภายในและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลได้มาจากการประเมินการสังเกตและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจำนวน 6 คน และผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม 4 คน ในระหว่างและหลังการดำเนินกิจกรรมนิเทศเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2568

4. การสะท้อนผล

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา โรงเรียนโคกเครือวิทยา ในวงรอบที่ 2 ตามกรอบการศึกษาค้นคว้า 6 ขั้นตอน คือ 1) การสมัครบัญชี 2) การเลือกประเภทงานออกแบบ 3) การเลือกเทมเพลต 4) การปรับแต่งเนื้อหา 5) การจัดองค์ประกอบ 6) การบันทึกหรือแชร์ผลงาน มีกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา คือ การนิเทศภายในโดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกการประชุมการสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการการนิเทศภายในการประเมินการสอบถามความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าปรากฏผลดังนี้

1. ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา จากการนิเทศภายใน ทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีทักษะและสามารถสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมครบทั้ง 6 ขั้นตอน คือ 1) การสมัครบัญชี 2) การเลือกประเภทงานออกแบบ 3) การเลือกเทมเพลต 4) การปรับแต่งเนื้อหา 5) การจัดองค์ประกอบ 6) การบันทึกหรือแชร์ผลงาน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา อยู่ในระดับมากที่สุด ครบทั้ง 6 คน ประกอบด้วย

ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	จำนวน 1 คน
ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	จำนวน 1 คน
ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	จำนวน 1 คน
ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	จำนวน 1 คน
ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	จำนวน 1 คน
ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	จำนวน 1 คน

5. ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนโคกเครือวิทยาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสมรรถนะด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของครูที่เข้าร่วมโครงการ โดยดำเนินการพัฒนาใน 2 ขั้นตอน ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตามผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1 ด้านการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ผู้ร่วมศึกษามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมแคนวาเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการอบรม โดยสามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการออกแบบสื่อดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ จากการทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีคะแนนสอบก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 60.00 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 90.83 ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 30.83 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา ในโรงเรียนโคกเค็รวิทยา

ผู้ร่วม ศึกษา คั่นคว่า	คะแนนการทดสอบ 20 คะแนน				ความแตกต่าง	
	ก่อนการประชุม		หลังการประชุม		คะแนน	ร้อยละ
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
คนที่ 1	12	60.00	18	90.00	6	30.00
คนที่ 2	11	55.00	19	95.00	8	40.00
คนที่ 3	13	65.00	17	85.00	4	20.00
คนที่ 4	10	50.00	18	90.00	8	40.00
คนที่ 5	12	60.00	18	90.00	6	30.00
คนที่ 6	14	70.00	19	95.00	5	25.00
ร้อยละ	-	60.00	-	90.83	-	30.83

5.2 ด้านสมรรถนะในการสร้างสื่อดิจิทัล ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา จากการนิเทศภายใน ทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่าทุกคนมีทักษะและสามารถสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมครบทั้ง 6 ขั้นตอน คือ 1) การสมัครบัญชี 2) การเลือกประเภทงานออกแบบ 3) การเลือกเทมเพลต 4) การปรับแต่งเนื้อหา 5) การจัดองค์ประกอบ 6) การบันทึกหรือแชร์ผลงาน ผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่ามีความพึงพอใจในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา อยู่ในระดับมาก ครบทั้ง 6 คน

5.3 ด้านความพึงพอใจ ด้านความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่าเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา ในโรงเรียนโคกเค็รวิทยา พบว่า ความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่าต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา ในโรงเรียนโคกเค็รวิทยา พบว่า ผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่ามีความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ย 4.67

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา พบว่า หลังการดำเนินการตามกลยุทธ์ 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 2) การนิเทศติดตาม (รอบที่ 1 ใช้การนิเทศติดตาม และรอบที่ 2 ใช้การนิเทศแบบชี้แนะ Coaching) ผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวาเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยสามารถสร้างสื่อได้ครบถ้วนตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด ที่เป็นเช่นนี้เพราะ กระบวนการพัฒนาเน้นการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในลักษณะการบรรยาย ฝึกปฏิบัติจริง การนิเทศรายบุคคล และการให้ข้อเสนอแนะแบบใกล้ชิด ซึ่งช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง และปรับปรุงผลงานให้

เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในแต่ละรายวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ กุลธิดา สายสำโรง (2566) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูในการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ โดยใช้ กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการควบคู่กับการนิเทศติดตาม ผลการวิจัยพบว่า การใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการควบคู่กับการนิเทศติดตามสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะของครู ในการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุพรรณิ พันธยศ (2565) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพบุคลากรโดยใช้กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกับการนิเทศภายในแบบสองวงรอบ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการพัฒนาบุคลากร โดยใช้กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติและการนิเทศภายในแบบสองวงรอบ ช่วยให้ผู้ใช้เข้าร่วมสามารถผลิตสื่อคอมพิวเตอร์ได้อย่างสมบูรณ์และมีคุณภาพสูงภายในระยะเวลาที่กำหนด

กรอบกลยุทธ์/วิธีการพัฒนาครูประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศติดตามกรณีนิเทศติดตาม รอบที่ 1 ใช้การนิเทศภายใน และกรณีนิเทศติดตาม รอบที่ 2 ใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างสื่อดิจิทัลด้วย โปรแกรมแคนวา ในโรงเรียนโคกเครือวิทยา ให้มีผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วนั้น สามารถอภิปรายผลดังนี้

จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการพัฒนา พบว่า ครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการ สร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรม Canva ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในขั้นตอนสำคัญทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสมัครใช้งาน 2) การเลือกประเภทการออกแบบ 3) การเลือกเทมเพลต 4) การปรับแต่ง เนื้อหา 5) การจัดองค์ประกอบ และ 6) การบันทึกหรือแชร์ผลงาน โดยผู้เข้าร่วมที่มีพัฒนาการเด่นชัด ได้แก่ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 2 และคนที่ 5 ซึ่งสามารถดำเนินการได้ครบถ้วนตามลำดับขั้นตอน อย่างถูกต้อง

ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การประชุมเชิงปฏิบัติการที่จัดขึ้น ได้เน้นทั้งการให้ความรู้ผ่านการ บรรยาย และการฝึกปฏิบัติจริงโดยผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการมีโอกาสดiskus แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ รับคำแนะนำรายบุคคล ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ สอดคล้องกับ หลักการประชุมเชิงปฏิบัติการของ ธัญชนก จันทร์สว่าง (2568) ที่กล่าวว่า การประชุม เชิงปฏิบัติการเป็นการฝึกอบรมเป็นกลุ่มที่เน้นการฝึกปฏิบัติและการสร้างผลงานจริง โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถในการทำงาน รวมถึงเพื่อแก้ปัญหาหรือขยายความรู้

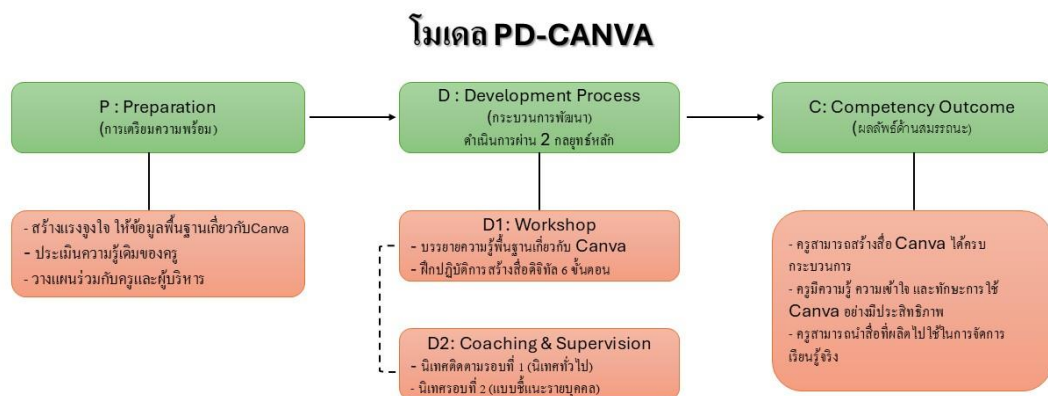
จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศติดตาม ผลการพัฒนา พบว่า ครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน สามารถสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามขั้นตอนที่กำหนด โดย กระบวนการนิเทศภายในที่ดำเนินการภายในระยะเวลา 2 วัน ซึ่งประกอบด้วยการให้คำปรึกษา แนะนำ และกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดจากผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ วิทยากร และ ศึกษานิเทศก์ ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และสามารถนำแนวทางไป ประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การนิเทศภายในมุ่งเน้นการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศภายในโรงเรียนเดียวกัน โดยใช้บริบทจริงในการวิเคราะห์ปัญหาและ พัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่น ยอมรับ และเกิดแรงจูงใจในการพัฒนางานของ ตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ แนวคิดของ ศุภกร ราชากรกิจ และคณะ (2565) ที่ระบุว่า การ

นิเทศภายในจะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพของครูและสถานศึกษา โดยใช้ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) ผลการพัฒนา พบว่า ครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรม Canva ได้ครบถ้วนทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสมัครบัญชี 2) การเลือกประเภทงานออกแบบ 3) การเลือกเทมเพลต 4) การปรับแต่งเนื้อหา 5) การจัดองค์ประกอบ และ 6) การบันทึกหรือแชร์ผลงาน โดยเฉพาะผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 2 และคนที่ 5 ซึ่งได้รับคำชี้แนะในด้านการปรับแต่งเนื้อหา ส่งผลให้มีพัฒนาการเด่นชัด และสามารถดำเนินการได้ครบทุกขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการให้คำปรึกษาแบบใกล้ชิดและเฉพาะเจาะจงต่อรายบุคคล โดยผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยแนะนำ แนะนำ และติดตามความก้าวหน้าของผู้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาเชิงลึกและยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพรรณิ พันธยศ (2565) ที่กล่าวว่า การนิเทศแบบชี้แนะเป็นกระบวนการนิเทศที่มุ่งเน้นการให้คำแนะนำและสนับสนุนครูอย่างใกล้ชิด เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะ ความรู้ และทัศนคติในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ช่วยสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้ถูกนิเทศ โดยเน้นการฟัง การตั้งคำถาม และการให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์

การนิเทศแบบชี้แนะ (Coaching) เป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้ครูได้สะท้อนตนเอง พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศแบบชี้แนะช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนางานของครู เพราะครูรู้สึกได้รับการดูแลและเข้าใจในบริบทงานของตน จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาครูในยุคปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีและรูปแบบการเรียนรู้

7. องค์ความรู้ใหม่

โมเดล “PD-CANVA” เป็นกรอบการพัฒนาครูที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน เริ่มจากการเตรียมความพร้อม (Preparation) ตามด้วยกระบวนการพัฒนา (Development Process) ที่ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการนิเทศติดตามแบบชี้แนะ (Coaching) ปิดท้ายด้วยผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Competency Outcome) คือการที่ครูสามารถสร้างสื่อดิจิทัลด้วยโปรแกรมแคนวา

ได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพและนำไปใช้จริงในชั้นเรียนได้ ซึ่งโมเดลนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูในบริบทอื่นได้อย่างเป็นระบบ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการสร้างสื่อดิจิทัลสำหรับครูรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของครูในแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านการสร้างสื่อดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

8.1.2 พัฒนาระบบนิเทศและติดตามผลที่เน้นการให้คำแนะนำและการเสริมสร้างสมรรถนะครูอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดตั้งกลไกนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ที่ช่วยส่งเสริมและติดตามการนำความรู้ไปใช้จริงในห้องเรียน รวมทั้งสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดี

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 บูรณาการการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือสร้างสื่อดิจิทัลในนโยบายการศึกษาระดับชาติ ควรกำหนดให้การใช้เทคโนโลยี เช่น โปรแกรมแคนวา เป็นส่วนหนึ่งของกรอบมาตรฐานสมรรถนะครูและหลักสูตรพัฒนาครู เพื่อให้ครูทุกระดับได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอย่างครบถ้วนและสม่ำเสมอ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการอบรมเชิงปฏิบัติการระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษารายละเอียดขั้นตอนให้มากกว่านี้

8.3.2 ควรศึกษาสภาพและความต้องการของครูในโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

8.3.3 ควรศึกษาแนวทาง/วิธีการและขั้นตอนอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในการสร้างสื่ออื่น ๆ ต่อไป

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของประเทศไทย**

พ.ศ. 2565–2570. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

ธัญชนก จันทร์สว่าง. (2568). ผลของการนิเทศแบบ Coaching ต่อพัฒนาการการสร้างสื่อดิจิทัลของครู. **วารสารการวิจัยและพัฒนาศึกษา.** 10(1). 34-49.

โรงเรียนโคกเครือวิทยา. (2567). **แผนปฏิบัติการโรงเรียนโคกเครือวิทยา ปีการศึกษา 2567.**

ภาพสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.

ศุภกร ราชากรกิจ และคณะ. (2565). การนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครู : กรณีศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์.** 18(3). 112-128.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). กรอบแนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุพรรณิ พันธุ์ศ. (2565). การนิเทศแบบโค้ชซึ่งเพื่อพัฒนาคุณภาพครูในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันการศึกษาหนึ่งประเทศไทย.

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*

DEVELOPING TEACHER COMPETENCY IN CIPPA LEARNING MANAGEMENT
BAN TALAT NON PHO SCHOOL MAHA SARAKHAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ชนิษฐา เสนาพร¹, สมหวัง พันธะลี²
Khanitta Senapon¹, Somwang Panthali²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripatum University, Khon Kaen Campus^{1,2}
Email : Aern_p@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาครูโรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา 2) ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้ศึกษาค้นคว้า 1 คน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 4 คน และผู้ให้ข้อมูล 2 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รอบที่ 1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาเพิ่มขึ้น คะแนนเฉลี่ยก่อนอบรม 6.25 (ร้อยละ 41.68) หลังอบรม 12.25 (ร้อยละ 81.65) แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.70) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.69) และความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับพอใช้ ผลในรอบที่ 2 หลังการนิเทศภายในพบว่า ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 4.26) และมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 4.28)

คำสำคัญ : สมรรถนะครู; การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา; การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) develop teachers at Ban Talad Non Pho School in understanding competencies related to the CIPPA instructional model; 2) enhance their ability to implement the CIPPA model in classroom instruction; and 3) examine teacher satisfaction toward the competency development process. The study employed Participatory Action Oriented Research (PAOR). The target group consisted of one researcher, four co-researchers, and two key informants. Research instruments included a test, interview form, observation form, lesson plan evaluation form, instructional activity assessment form, and satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, and content analysis.

Results from the first cycle revealed that teachers' understanding of the CIPPA model improved. The average pre-training score was 6.25 (41.68%), and the post-training average was 12.25 (81.65%). The quality of the developed lesson plans was at a good level (mean = 3.70), instructional activities were rated good (mean = 3.69), and teacher satisfaction was at a fair level. In the second cycle, after internal supervision, the teachers' competencies in implementing the CIPPA instructional model reached a good level (mean = 4.26), and satisfaction with the development activities was also at a good level (mean = 4.28).

Keywords : Teacher Competency; CIPPA Instructional Model; Participatory Action Research

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ระบบการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับโลกยุคใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาครูในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อาทิ การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา 22 ได้กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ครูต้องมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข เนื่องจาก การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัด ในเวทีโลก ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้

ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การศึกษาต้องเปลี่ยนจากเน้นการสอนของครูมาเป็นเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน เปลี่ยนจากเน้นการเรียนรู้ของปัจเจก (Individual Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการสอนโดยรูปแบบการเรียนรู้การสอนเป็นลักษณะการเรียนรู้การสอนที่ครอบคลุมฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและ แก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รูปแบบหนึ่งคือรูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA) ที่มีหลักการสำคัญ 5 หลักการได้แก่ 1) หลักการสร้างความรู้ (Constructivism) 2) หลักกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group process and cooperative learning) 3) หลักความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning readiness) 4) หลักการเรียนรู้กระบวนการ (Process learning) และ 5) หลักการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of learning) ผ่านขั้นตอนการสอน 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจ/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับ ความรู้เดิม ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นที่ 5 การสรุปจัดระเบียบความรู้และ วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ และ/หรือ แสดงผลงาน และขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งแต่ละขั้นตอนต่างๆ รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่าง แท้จริง (ทีศนา แชมมณี, 2556)

โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละรายวิชาใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่าร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละรายวิชาในระดับ 3 ขึ้นไป ภาพรวมของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2566 พบว่า รายวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาศิลปะดนตรี มีค่าเฉลี่ย ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด โดยเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดคือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์, 2566)

จากที่กล่าวมาผู้ศึกษาค้นคว้าเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูจึงได้นำการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบซิปปา มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูเนื่องจากมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่จะสามารถพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สูงขึ้น ช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ เรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น และสร้างพื้นที่ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มความสามารถในการใช้โมเดลซิปปาให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในวงการการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตได้ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ซิปปาไม่เพียงแต่เป็นการสนับสนุนในการพัฒนาส่วนตัวและวิชาชีพ แต่ยังเป็นการสร้างพื้นที่ในการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ที่สำคัญในการเติบโตและพัฒนาตนเองในวงการการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.2 เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3.2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3.3 ครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เรื่องการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวทางของ Kemmis และ McTaggart ในการศึกษาครั้งนี้ใช้มีกลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ จำนวน 4 คน โดยเลือกตามความสมัครใจ (Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบทดสอบแบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน แบบสอบถาม และ แบบบันทึกการประชุม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วงรอบที่ 1

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในวงรอบที่ 1 ตามกรอบการศึกษาค้นคว้า โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน โดยใช้ข้อมูลจากการบันทึก การประชุม การสัมภาษณ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์การนิเทศภายใน การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เรื่องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา และการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาและการนิเทศ

ติดตามเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาและการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา พบว่าการประชุมปฏิบัติการในครั้งนี้ ผู้ร่วมวิจัยให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาและการจัดการเรียนรู้แบบชิปปามากยิ่งขึ้น สิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขคือ การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีความเห็นร่วมกันว่า ต้องให้มีการนิเทศติดตามแบบชี้แนะ (Coaching) ครั้งต่อไป

2. ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา จากการบรรยายให้ความรู้ความเข้าใจ และการนิเทศติดตามทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโดยรวมได้อย่างถูกต้องครบถ้วน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะครูด้านความรู้ความเข้าใจด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาประสบความสำเร็จในระดับดี

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ จากการนิเทศภายในทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าโดยรวมสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และขึ้นการศึกษาทำความเข้าใจ/ ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ที่ไม่เหมาะสม และครูมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบชิปปา อยู่ในระดับ พอใช้ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะครูด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ ประสบความสำเร็จในระดับดี จากการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ ในวงรอบที่ 1 โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนาคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน สรุปได้ว่า ด้านความรู้ความเข้าใจด้านการเรียนรู้แบบชิปปา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โดยรวมเพิ่มมากขึ้น การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โดยรวมเพิ่มมากขึ้น มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา ที่ยังไม่ชัดเจนและยังมีปัญหาการจัดการเรียนรู้คือ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 1 คน มีปัญหาขึ้นการศึกษาทำความเข้าใจ/ ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ต่อไป และกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โดยรวมได้อย่างถูกต้องครบถ้วนเหมาะสม โดยเฉพาะในส่วนของกำหนัดเนื้อหาการกำหนัดสาระสำคัญ และการกำหนัดสื่อการเรียนรู้ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าโดยรวมสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมโดยเฉพาะในชั้นการทบทวนความรู้เดิม ชั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ ชั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ชั้นการสรุปจัดระเบียบความรู้ และวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ ชั้นการปฏิบัติ และ/ หรือ แสดงผลงาน ชั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ ส่วนชั้นยังไม่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ชั้นการศึกษาทำความเข้าใจ/ ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม และความพึงพอใจของครูต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา อยู่ในระดับ พอใช้ แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอในการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4. ด้านความพึงพอใจและผลการดำเนินงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ โดยรวม

อยู่ในระดับ พอใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 2.88) เมื่อจำแนกเป็น รายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบซิปปา อยู่ในระดับ พอใช้ ทั้งหมด 9 รายการ อยู่ในระดับ ดี ทั้งหมด 6 รายการ โดยมีความพึงพอใจเนื้อหาและหลักสูตร ครูให้เทคนิค คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุดในการบอกจุดประสงค์และวิธีการจัดการเรียนรู้เฉลี่ย 3.25

ดังนั้น ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมพิจารณาในการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครูด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ เพื่อกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจะได้นำไปประยุกต์ใช้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ที่ยังไม่บรรลุผล ให้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปามีคุณภาพที่ใกล้เคียงกันในทุกด้านโดยได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การนิเทศติดตามแบบชี้แนะ (Coaching) ในวงรอบที่ 2 ต่อไป

วงรอบที่ 2

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ ในวงรอบที่ 2 ตามกรอบการศึกษาค้นคว้า 7 ขั้นตอน คือ 1) การทบทวนความรู้เดิม 2) การแสวงหาความรู้ใหม่ 3) การศึกษาทำความเข้าใจ/ ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) การสรุปจัดระเบียบความรู้ และวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ 6) การปฏิบัติ และ/ หรือ แสดงผลงาน และ 7) การประยุกต์ใช้ความรู้ และเผยแพร่ชื่อเสียงของกลุ่ม มีกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา คือนิเทศติดตามแบบชี้แนะ (Coaching) โดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกการประชุมการสัมภาษณ์การประชุมเชิงปฏิบัติการการสัมภาษณ์การนิเทศภายในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมิน พฤติกรรมการเรียนรู้และการสอบถามความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.25 คิดเป็นร้อยละ 41.68 ส่วนคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.25 คิดเป็นร้อยละ 81.65 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เพิ่มขึ้น

5.2 ผลการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ให้มีความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ครูมีทักษะและสามารถจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับดี

5.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา หลังจากนิเทศภายในแล้วโดยรวมอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 1 ผลจากการทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ผู้ร่วม ศึกษา คั่นคว่า	คะแนนการทดสอบ 15 คะแนน				ผลพัฒนาการ ความก้าวหน้า	
	ก่อนการประชุม		หลังการประชุม		คะแนน	ร้อยละ
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
คนที่ 1	7	46.7	15	100	8	53.3
คนที่ 2	7	46.7	11	73.3	4	26.6
คนที่ 3	5	33.3	12	80	7	46.7
คนที่ 4	6	40	11	73.3	5	33.3
ร้อยละ	6.25	41.68	12.25	81.65	6.00	39.98

จากตารางที่ 1 พบว่า ร้อยละของคะแนนก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการร้อยละ 41.68 และคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการมีค่าเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 81.65 คะแนนเฉลี่ยโดยรวมหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ($\bar{X} = 12.25$) มีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ($\bar{X} = 6.25$) เมื่อพิจารณารายบุคคล พบว่า หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่ามีคะแนนเพิ่มขึ้นทุกคน แสดงว่าผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่ามีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ดีขึ้นทุกคน

จากการสะท้อนผลการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) 4 ขั้นตอน 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกต (Observation) 4) การสะท้อนผล (Reflection) โดยใช้กรอบกลยุทธ์วิธีการพัฒนาครู 2 แนวทาง ดังนี้ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) 2) การนิเทศติดตาม (1) การนิเทศภายใน กรณีนิเทศติดตาม รอบที่ 1 (2) การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) กรณีนิเทศติดตาม รอบที่ 2 โดยสรุปได้ดังนี้ วงรอบที่ 1 โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน สรุปได้ว่า ด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่ามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โดยรวมเพิ่มมากขึ้น การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โดยรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ด้านความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่าสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โดยรวมได้อย่างถูกต้องครบถ้วนเหมาะสม และขั้นที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การศึกษาทำ ความเข้าใจ/ ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับพอใช้แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ยังไม่เพียงพอในการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จึงได้ประชุมร่วมกันและมีความเห็นตรงกันว่า ควรจะมีการดำเนินการนิเทศติดตามในวงรอบที่ 2 ต่อไป

วงรอบที่ 2 กลยุทธ์การนิเทศภายใน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีทักษะและสามารถจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับดี และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี พร้อมทั้งจะสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า จากการพัฒนาครูสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามกรอบเนื้อหาทั้ง 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทบทวนความรู้เดิม 2) การแสวงหาความรู้ใหม่ 3) การศึกษาทำความเข้าใจ/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) การสรุปจัดระเบียบความรู้ และวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ 6) การปฏิบัติ และ/หรือ แสดงผลงาน และ 7) การประยุกต์ใช้ความรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ของเคมมิสและ แมกแทกการ์ท โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน บรรลุเป้าหมายทั้ง 7 ขั้นตอน ส่งผลให้ครูโรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ จัดการเรียนรู้แบบซิปปา ที่มีความถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องความต้องการของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพ

6. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โรงเรียนบ้านตลาดโนนโพธิ์ โดยใช้กลยุทธ์วิธีในการพัฒนา คือ โดยใช้กลยุทธ์วิธีในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศภายใน เมื่อครบ 2 วงรอบแล้ว พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.25 คิดเป็นร้อยละ 41.68 ส่วนคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.25 คิดเป็นร้อยละ 81.65 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้ เพราะวิทยากรที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาเป็นอย่างดี มีความเป็นกันเอง ทำให้การประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ในภาวะที่ไม่เป็นเชิงวิชาการจนเกิดความเครียดกับกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความมุ่งมั่นในการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมานิตย์ ลังกำ (2564) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยซิปปาโมเดล ในรายวิชาการบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ผลจากการศึกษาพบว่า แผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา รายวิชาการบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ เวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้

การศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย 3) การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการรวบรวมแหล่ง
 วิทยาการเข้า เป็นกลุ่มมากกว่าที่จะมาแบ่งแยกผู้นิเทศเป็นรายบุคคล 4) การนิเทศการศึกษาควร
 ตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่า ที่จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5) จุดมุ่งหมาย
 สูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือ การหาทางช่วยให้ บรรลุผลตามความมุ่งหมายของการศึกษา 6)
 การนิเทศการศึกษาจะต้องแสวงหาแนวทางที่จะส่งเสริมความเจริญของงาน และพัฒนาการของครู
 โดยเฉพาะเกี่ยวกับความถนัดของแต่ละบุคคล 7) การนิเทศการศึกษา จะต้องเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม
 ความรู้สึกพึงพอใจ และอบอุ่นใจให้แก่ครู และความสัมพันธ์อันดีในหมู่คณะครู 8) การนิเทศ
 การศึกษา ควรเริ่มจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังเผชิญอยู่ 9) การนิเทศการศึกษาควรเป็นการ
 ส่งเสริมความก้าวหน้าและความพยายามของครูให้สูงขึ้น 10) การนิเทศการศึกษา ควรเป็นการ
 ปรับปรุงและส่งเสริมเจตคติ และ ข้อคิดเห็นของครู ให้ถูกต้อง

7. องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาค้นคว้านี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการ
 จัดการเรียนรู้แบบซิปปา โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและการ
 นิเทศติดตามในลักษณะ “วงรอบการพัฒนา (Spiral Action Research) โมเดลการพัฒนาสมรรถนะ
 ครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา

ชื่อโมเดล: CIPPA Coaching Model

แนวคิดพื้นฐานของโมเดล

1. ใช้หลักการของการเรียนรู้แบบ CIPPA (C = Construct, I = Interpret, P =
 Participate, P = Practice, A = Apply)

2. ใช้กระบวนการ Coaching & Mentoring เพื่อพัฒนาศักยภาพครูแบบมีพี่เลี้ยง
 องค์ประกอบของโมเดล

องค์ประกอบหลัก	รายละเอียด
Input (ปัจจัยนำเข้า)	ครูผู้สอน ผู้บริหาร สื่อ ทรัพยากร แผนพัฒนาครู
Process (กระบวนการ)	5 ขั้นตอนของ CIPPA + การนิเทศแบบ Coaching
Output (ผลผลิต)	ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA
Outcome (ผลลัพธ์)	ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เชิงรุก วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้

แผนภาพองค์ประกอบของโมเดล CIPPA coaching model

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และนิเทศแบบโค้ชอย่างต่อเนื่อง พร้อมบูรณาการในการประเมินวิทยฐานะและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูควรนำกระบวนการ วิจัยปฏิบัติการ และการนิเทศแบบชี้แนะไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนผลการสอนของตนเอง และพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน

8.2.2 ควรมีการร่วมมือกับจากผู้ปกครองและชุมชนในการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้กับสถานศึกษา เพื่อให้เป็นการเรียนรู้ที่หลากหลาย และยังอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ อีกทั้งยังเป็นการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาที่เป็นลักษณะของการส่งผลทางตรงและทางอ้อม

8.3.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ควรใช้อย่างน้อย 1 ปีการศึกษา เพื่อประโยชน์ของนักเรียนและสถานศึกษา ในการเพิ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553)**. กรุงเทพฯ : องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.).
- ฉลาด จันทรสุมบัติ และทองสง่า ผ่องแผ้ว. (2558). **การเขียนวิทยานิพนธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทีศนา แชมมณี. (2556). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **วิจัยสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2550). **การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มานิตย์ ลังกำ. (2564). **ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชิปปาโมเดล ในรายวิชาการบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลังวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). **การนิเทศการศึกษา : หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579**. กรุงเทพฯ : พรินทวานกราฟฟิค.
- Briggs and Justman. (1952). **Improving Instruction through Supervision**. New York : McMillan.

การพัฒนาทักษะครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร*
THE DEVELOPMENT OF TEACHERS' SKILLS IN ORGANIZING INTEGRATED
LEARNING EXPERIENCES FOR EARLY CHILDHOOD IN CHILD DEVELOPMENT
CENTERS UNDER BAN DON SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
PHU KHIAO DISTRICT CHAIYAPHUM PROVINCE

อัญชิสา อุปัชฌาย์¹, สมหวัง พันธะลี²

Anchisa Upatcha¹, Somwang Panthali²

มหาวิทยาลัยศรีประทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}

Sripatum University Khon Kaen Campus^{1,2}

Email : anchisaa1981@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย 2) เพื่อพัฒนาทักษะครูให้มีความสามารถด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย ต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้วิจัย 1 คน และผู้ร่วมวิจัย 6 คน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบนิเทศ แบบประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยจากกรณีศึกษาใน กิจกรรมเกมการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรม โดยรวมเฉลี่ยโดยรวมเฉลี่ย 4.22 อยู่ในระดับมาก 2. ผลการวิจัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการที่เหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรม พบว่า ระดับพฤติกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย มีระดับมากทุกกิจกรรม

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะครู; การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย; เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

This study aimed to: 1) develop teachers' knowledge and understanding in organizing integrated learning experiences for early childhood education, 2) enhance teachers' abilities in organizing integrated learning experiences for early childhood children, and 3) examine the satisfaction of the co-researchers toward the organization of integrated learning experiences for early childhood education at Child Development Centers under the Ban Don and Ban Phet Subdistrict Administrative Organizations, Phu Khiao District, Chaiyaphum Province. The study involved one researcher, six co-researchers, and two informants. The research instruments included a test, an interview form, a learning plan evaluation form, a supervision form, an integrated learning activity assessment form, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed through content analysis and quantitative analysis using percentage, mean, and standard deviation.

The results of the second development cycle showed that: 1. The co-researchers' ability to organize integrated learning experiences in the "educational games" activity, evaluated through internal supervision, was at a high level, with an overall average score of 4.22. 2. The co-researchers' satisfaction with the appropriateness of integrated learning experiences was at a high level. When analyzed by individual activities, all six types of integrated learning experiences were rated at a high level in terms of behavioral performance.

Keywords : Teacher Skill Development; Organizing Integrated Learning Experiences for Early Childhood Children; Early Childhood Children

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 มุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัย (อายุแรกเกิด–5 ปี) อย่างมีคุณภาพตามศักยภาพ โดยเน้นให้ครูและผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย และสอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียน รวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีเป้าหมายให้เด็กอายุ 3–5 ปี ได้เรียนก่อนประถมศึกษาครบ 100% (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) นอกจากนี้ ได้เน้นการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพผ่านระบบการประเมินวิทยฐานะดิจิทัล (DPA) สุรพล เจริญภูมิ (2567) ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้ตลอดชีวิต มีสมรรถนะระดับสากล และสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2566)

ทั้งนี้ การปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับยุค Thailand 4.0 จำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเร่งด่วนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ครูปฐมวัยจึงเป็นกำลังสำคัญที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดการอบรมและทักษะด้านนี้ ขาดความเข้าใจในการใช้สื่อ วัสดุและ

ประเมินผลตามหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2560 ทำให้คุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ แม้จะใช้งบประมาณสูง โดยเฉพาะด้านบุคลากร การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพ พร้อมจัดกิจกรรมหลัก 6 ด้านอย่างครบถ้วน ผ่านการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงและประสาทสัมผัส เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณธรรม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้ศึกษานโยบายความสำคัญและปัญหาแล้วพบว่า ครู ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร มีความต้องการที่จะอบรมพัฒนาตนเองด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยให้กับเด็กอายุระหว่าง 2 – 5 ปี โดยยึดหลักการแนวการสอนและวัตถุประสงค์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้พัฒนาตนเองในทุกๆด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา จากการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ที่ต้องจัดการศึกษาให้กับเด็ก คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และ กิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเชื่อมโยงในกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการทั้ง ทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และ สติปัญญาส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยให้เกิดทักษะการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการ ปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์และขั้นการสะท้อนกลับผลการปฏิบัติการ เพื่อนำผลไปปรับปรุงการปฏิบัติการในขั้นตอนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาทักษะครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ

2.2 เพื่อพัฒนาทักษะครูให้มีความสามารถด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย ต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอน และตำบลบ้านเพชร อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย

3.2 ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอน และตำบลบ้านเพชร อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ มีข้อมูลสารสนเทศในการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย

3.3 ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอน และตำบลบ้านเพชร อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (1988) เพื่อพัฒนาทักษะครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร โดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ.2568 สรุปผลการศึกษาดังนี้ คือ การนิเทศติดตาม และให้คำปรึกษาชี้แนะ (Coaching) มีรายละเอียดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่มีความสนใจเข้าร่วมเพื่อพัฒนาทักษะครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบบันทึกประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบนิเทศ แบบประเมินแผนการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ แบบประเมินการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และแบบประเมินความพึงพอใจ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยในวงรอบที่ 1 ตามกระบวนการดำเนินการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกต (Observation) 4) การสะท้อนผล (Reflection) โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 2) การนิเทศภายใน โดยใช้ข้อมูลจากการบันทึก การประชุม การสัมภาษณ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ การนิเทศภายใน การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยจากการทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า การบรรยาย

ด้านการจัดการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 6 คน มีค่าเฉลี่ยคะแนนสอบก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 63.33 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 91.67 ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 28.33 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย เพิ่มมากขึ้น การเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมเพิ่มขึ้นแต่ยังมีข้อสงสัยที่ยังไม่ชัดเจนในบางกิจกรรม คือ กิจกรรมเกมการศึกษา กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความเห็นว่าการพัฒนาครูด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง สิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขคือ การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีความเห็นร่วมกันว่า ต้องให้มีการนิเทศให้คำชี้แนะ และปรับปรุงต่อไปในครั้งต่อไป

2. ผลการพัฒนาด้านการเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย จากการบรรยายให้ ความรู้ความเข้าใจ และการนิเทศภายในทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ระดับการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย ด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านเนื้อหาซึ่งจะเห็นว่าการพัฒนาครูด้านความรู้ความเข้าใจด้านการเขียนแผนจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จในระดับมาก

3. ผลการพัฒนาด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย จากการนิเทศภายในทั้ง 6 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยโดยรวมสามารถจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยเฉพาะกิจกรรมเกมการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมตามวัย และผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจต่อการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความเห็นว่าการพัฒนาครูด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง จากการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร ในวงรอบที่ 1 โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน

สรุปได้ว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 2.80 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยสามารถเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนเหมาะสม โดยเฉพาะในส่วนของกำหนัดเนื้อหา การกำหนัดสาระสำคัญ และการกำหนัดสื่อการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย

โดยรวมเพิ่มมากขึ้น มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก และด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัยโดยรวมสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมโดยเฉพาะในกิจกรรมเสรี/เล่นตามมุม และกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมสร้างสรรค์ ส่วนกิจกรรมยังไม่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ กิจกรรมเกมการศึกษา ค่าเฉลี่ย 2.33 ส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมตามวัย และมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าครูขาดทักษะเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด จากปัญหาด้านการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมเกมการศึกษา ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำปัญหานี้ไปดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ด้วยกลยุทธ์การพัฒนา ในวงรอบที่ 2 ตามกรอบการวิจัย 6 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 3) กิจกรรมสร้างสรรค์ 4) กิจกรรมเสรี/เล่นตามมุม 5) กิจกรรมกลางแจ้ง และ 6) กิจกรรมเกมการศึกษา มีกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา คือ การนิเทศภายใน โดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือและการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยใช้ข้อมูลจาก การนิเทศภายในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การประเมินความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยจากการนิเทศภายใน กิจกรรมเกมการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรม โดยรวมเฉลี่ย โดยรวมเฉลี่ย 4.22 อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก ทุกรายการ

2. ผลการวิจัยมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการที่เหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรม พบว่า ระดับพฤติกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมมีระดับมากทุกกิจกรรม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) กิจกรรมเสรี/เล่นตามมุม 2) กิจกรรมกลางแจ้ง 3) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 5) กิจกรรมสร้างสรรค์ และ 6) กิจกรรมเกมการศึกษา

จากผลการดำเนินงานทั้ง 2 วงรอบทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจด้าน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอน และตำบลบ้านเพชร ตามกรอบเนื้อหาทั้ง 6 กิจกรรม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของเคมมิสและแมกแทกการ์ท (Kemmis และ McTaggart) โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน บรรลุเป้าหมายทั้ง 6 กิจกรรม ส่งผลให้ครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอน และตำบลบ้านเพชร เกิดทักษะความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยและความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาการเหมาะสมตามวัย

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอน และตำบลบ้านเพชร อำเภอบึงสามพัน จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้ จำนวน 6 คน มีประเด็นน่าสนใจที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ วงรอบที่ 1 ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศติดตามภายใน และ วงรอบที่ 2 ประกอบด้วย การนิเทศ ติดตาม ให้คำแนะนำ ชี้แนะ จากการทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย การบรรยายด้านการจัดการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 6 คน มีค่าเฉลี่ยคะแนนสอบก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 63.33 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 91.67 ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 28.33 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมเพิ่มขึ้น ที่เป็นเช่นนี้ เพราะวิทยากรที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ นางผูกพันธุ์ วิชาติ เป็นครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบัวพักเกวียน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกวางโจน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นอย่างดี มีความเป็นกันเองทำให้การประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ในภาวะที่ไม่เป็นเชิงวิชาการจนเกิดความเครียดกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความมุ่งมั่นในการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ อีกทั้งมีกิจกรรมใหม่ๆให้ผู้ร่วมวิจัยร่วมทำกิจกรรมแบบบูรณาการ จึงทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรธนา นันทาเขียน (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า 1. การศึกษาคุณลักษณะความสามารถในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยับยั้งชั่งใจ ด้านการเปลี่ยน ความคิดและด้านการควบคุมอารมณ์ 2. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน 3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด 4. ค่าเฉลี่ย ของคะแนนหลังการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิง บริหารสำหรับเด็กปฐมวัย สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย 5. ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงบริหาร ทำให้เด็กสามารถจัดการกับการทำงานได้สำเร็จ

ด้วยตนเอง ปฏิบัติงานต่างๆได้อย่างประสบความสำเร็จ และเป็นเด็กที่มีคุณภาพต่อประเทศชาติในอนาคต สำหรับด้านการเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการยังไม่สามารถเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและไม่ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในในระดับมาก โดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่พบว่ากลุ่มผู้วิจัยยังขาดทักษะการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมจะมีวิทยากรเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ครูปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความถูกต้อง และเหมาะสมกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจนสามารถนำไปจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้ และสำหรับด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ในวงรอบที่ 1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย เมื่อนำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ไปจัดการเรียนรู้ สามารถจัดกิจกรรม เฉลี่ยโดยรวมการพัฒนาครูด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง ในวงรอบที่ 2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าคุณครูผู้ร่วมวิจัยได้รับคำชี้แนะจากวิทยากรและผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้นิเทศภายใน นำผลมาปรับปรุงแก้ไขการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นฤนาต เชิดแสง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎีปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 พบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านแผนการจัดการประสบการณ์เรียนรู้และด้านการบริหารจัดการ ชั้นเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 2. พัฒนาโปรแกรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัย ประกอบด้วยองค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหา วิธีการดำเนินการ กิจกรรมและเครื่องมือการพัฒนา และการประเมินผลส่วน โปรแกรมการพัฒนาครูแบ่งออกเป็น การประเมินก่อนการพัฒนา (1.30 ชั่วโมง) การพัฒนาตาม โปรแกรมการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 5 Module ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตร แผนการจัดการ ประสบการณ์เรียนรู้การบริหารจัดการชั้นเรียน สื่อและเทคโนโลยีการวัดผลและการประเมินพัฒนาการ

จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศภายใน ในการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอนและตำบลบ้านเพชร อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ให้มีผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วนั้น สามารถอภิปรายผลดังนี้

1) จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดกิจกรรมการบรรยาย กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการ กิจกรรมการปรับปรุงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย มีผู้วิจัย และวิทยากรร่วมกันวางแผนกำหนดกิจกรรม จัดเตรียมเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้วแจ้งให้บุคลากรเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ

สำหรับเด็กปฐมวัย ทำให้บุคลากรผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Eti, I.& Singirtmac, A. (2021) ศึกษาและพัฒนาครูในการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงแนวทางการสอนโดยเน้นการสร้างสื่อการเรียนรู้จากวัสดุที่มีอยู่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลในประเทศตุรกี ผลการวิจัย: ครูพัฒนาทักษะการสังเกตและสร้างสื่อที่เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริง ส่งผลให้เด็กมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้นโดยกระบวนการวิจัยประกอบไปด้วยวางแผน ทดลอง สังเกต และสะท้อนผล

2) จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน โดยใช้กิจกรรมการให้คำปรึกษา และกิจกรรมการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับ บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อน สุขแก้ว คำสอน และเกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูโรงเรียนอนุบาล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ครูโรงเรียนอนุบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 17 จำนวน 113 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม 2) เพื่อออกแบบและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น จากผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่านเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินคุณภาพ 3) เพื่อประเมินสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาล กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบล วัดจันทร์ จำนวน 9 คน 4) เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ จำนวน 9 คน เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน 2. รูปแบบ การนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วยกระบวนการ 8 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ประชุมวางแผนการนิเทศการสอน (Planning) ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม (Information) ขั้นที่ 3 ทำการนิเทศการสอนและ สังเกตพฤติกรรมของครูผู้สอน (Doing) ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนิเทศการสอน (Analysis) ขั้นที่ 5 ประชุมหลังการนิเทศการสอน (Post-Observation Conference) ขั้นที่ 6 สร้างเสริมกำลังใจ (Reinforcing) ขั้นที่ 7 ประเมินผลการนิเทศการสอน (Evaluation) ขั้นที่ 8 รายงานผลการนิเทศ (Report) ผลจากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ผลการประเมินความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ความถูกต้อง อยู่ใน ระดับมากที่สุด และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการประเมินสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากการใช้รูปแบบการนิเทศ ทำให้ครูมี สมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด

3) ผลการประเมินความพึงพอใจผู้ร่วมวิจัยต่อการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย จากการนิเทศภายในทั้ง 6 กิจกรรม พบว่ากลุ่มผู้ร่วมวิจัยโดยรวมสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ที่เหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรม พบว่า ระดับพฤติกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย มีระดับมากทุกกิจกรรม

7. องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาครูปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยสามารถสรุปเป็นโมเดลได้ดังนี้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

8.1.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย ในขั้นตอนการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่มีการพัฒนายากที่สุด ระยะเวลา/วิธีพัฒนา ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรม

ปฏิบัติการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับเด็กปฐมวัย ให้เกิดความหลากหลายในการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

8.1.3 ควรนิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความมั่นใจ และสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

8.1.4 ควรมีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรก่อนนำไปใช้จัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นสำคัญ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิควิธีหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น เพื่อเกิดความหลากหลายและเป็นแบบอย่างที่จะนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

8.2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนการนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษารูปแบบจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพ

8.3.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). **แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก**

ปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมและพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ :

กระทรวงมหาดไทย.

นฤนาถ เชิดแสง. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์.** 9(3). 299-312.

บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อน, สุขแก้ว คำสอน และเกียรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.** 13(2). 413-427.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วรรณานัน นันทาเทียน. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย. **วารสารการศึกษา.** 12(1). 15-30.

- สุรพล เจริญภูมิ. (2567). การพัฒนาครูผ่านระบบการประเมินวิทยฐานะดิจิทัล (DPA). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์การศึกษาไทย.
- Eti, I. , & Singirtmaç, A. (2021). **Action research in early childhood education: Teacher inquiry for improved learning outcomes.** New York : Cambridge Scholars Publishing.
- Kemmis, & McTaggart, R. (1988). **The Action research planner.** 3rd ed. Geelong : Deakin University, Austral.

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์*
A MODEL FOR DEVELOPING CREATIVE LEADERSHIP IN SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE KALASIN

ประพันธ์ศักดิ์ ภูศรีฐาน¹

Prapansak Poosrithan¹

โรงเรียนอนุคุณนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์¹

Anukoolnaree School, Secondary Educational Service Area Office Kalasin¹

Email : prapansak.p@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ศึกษาโดยใช้ประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 55 คน โดยการเลือกแบบ เจาะจง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน เลือกแบบเจาะจง 2) สร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามความเหมาะสม และแบบทดสอบ สติติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 วิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ 2) ผลการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไข ความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ; การพัฒนา; ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study basic information for set a model for developing creative leadership in school administrators under the secondary educational service area office kalasin. The study used the entire population, including 55 school administrators., by purposive sampling. the group of informants interview 3school administrators, by purposive sampling. 2) Set a model, the informant group in connoisseurship of 9 experts, by purposive sampling. tools used in data collection including, the current condition questionnaire the desired condition questionnaire, interview form, connoisseurship issue, and questionnaire suitability. statistics used in data analysis are percentage. average and standard deviation, and priority needs index.

The results were as follows: 1) study results basic information, current condition at medium level, desirable condition at the highest level, and the number one need creative visioning. 2) Set results a model, consists of 5 parts: part 1 principles and objectives, part 2 procedure, part 3 management mechanism, part 4 assessment guidelines, and part 5 success conditions. assessment results on suitability at the highest level.

Keywords : Model; Developing; Leadership; Creative leadership

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของผู้นำในการคิดและดำเนินการอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้ตามหรือทีมงานสามารถใช้ศักยภาพในการคิดริเริ่ม สร้างนวัตกรรม และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเน้นการสื่อสารเชิงบวก การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน และการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน (Puccio, Mance and Murdock, 2011) มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรให้ยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ช่วยให้บุคลากรมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างเต็มที่ องค์กรจึงสามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและโลก VUCA (สุนทรโวหาร คำเกลี้ยง, 2562)

ในยุค VUCA ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นกลไกสำคัญ ที่ช่วยให้ผู้นำและองค์กรสามารถเผชิญกับความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการสร้างวิสัยทัศน์ใหม่ การแก้ปัญหาเชิงนวัตกรรม การเปิดรับการเปลี่ยนแปลง และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (Bennett and Lemoine, 2014) และในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องพบกับปัญหาที่หลากหลายตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีภาวะผู้นำในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ ภายใต้ข้อจำกัดและการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้นำต้องมุ่งเน้นการปรับภาวะผู้นำ การบริหารงานมุ่งเน้นให้มีส่วน

ร่วมในการตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารการศึกษายุคใหม่ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการทำงานมากขึ้น (การดี อนันต์นาวิ, 2551)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ มีวิสัยทัศน์ “องค์กรคุณภาพ บนพื้นฐานความเป็นไทย” มีพันธกิจ 1) จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในสถาบันหลักในชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 3) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 4) สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 5) ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ 6) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาในเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 7) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0 มีการดำเนินการตามนโยบาย ดังนี้ นโยบายที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงในมนุษย์และในชาติ นโยบายที่ 2 จัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในประเทศ นโยบายที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ นโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นโยบายที่ 5 จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และนโยบายที่ 6 การส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาสังกัด คือ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดมีแนวโน้มสูงขึ้น และครูปฏิบัติการสอนไม่ครบชั้นเรียน ไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขาดแคลนครูในสาขาที่จำเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยใน ภาสุณีย์ คำพันธ์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ พบว่า สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์

บทความวิจัยนี้นำเสนอ ข้อมูลพื้นฐานและผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ด้วยผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญในปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารโรงเรียนที่ต้องให้สอดคล้องกับบริบทโดยอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นหัวหน้าของสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

2.2 เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัณฐาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

3.2 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัณฐาน ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัณฐาน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) มีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาโดยใช้ประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหารอำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสัณฐาน จำนวน 55 คน ในปีการศึกษา 2567 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการศึกษาแนวการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.56-0.88 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.58-0.89 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) และ 2) แบบสัมภาษณ์ มีความตรงเชิงโครงสร้างตามองค์ประกอบของรูปแบบ ระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุปประเด็นและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยยกตัวเองจากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 และการตรวจสอบยืนยันรูปแบบ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการ กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ใน

การวิจัย 1) ประเด็นการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ มีองค์ประกอบตามโครงสร้างของรูปแบบ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00 2) แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นสมุทร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น โดยรวมรายด้าน

การพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI (I-D) D	ลำดับ
	μ	σ	ระดับ การ ดำเนิน งาน	μ	σ	ระดับ การ ดำเนิน งาน		
1. ด้านวิสัยทัศน์เชิง สร้างสรรค์	2.84	0.55	ปาน กลาง	4.65	0.50	มาก ที่สุด	0.637	1
2. ด้านการมีจินตนาการ	3.01	0.53	ปาน กลาง	4.61	0.50	มาก ที่สุด	0.532	2
3. ด้านการมีความ ยืดหยุ่น	3.26	0.52	ปาน กลาง	4.58	0.52	มาก ที่สุด	0.405	3
เฉลี่ยโดยรวม	3.04	0.53	ปาน กลาง	4.61	0.51	มาก ที่สุด	0.519	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.04$, $\sigma = 0.53$) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.51$) ลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.637$) ลำดับที่ 2 ด้านการมีจินตนาการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.532$) และลำดับที่ 3 ด้านการมีความยืดหยุ่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.405$) ตามลำดับ

5.2 ผลการสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุศาสตร์

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุศาสตร์

รายการ	ความเหมาะสม			ผลการประเมิน
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. หลักการและวัตถุประสงค์	4.71	0.47	มากที่สุด	เหมาะสม
2. วิธีดำเนินการ	4.60	0.48	มากที่สุด	เหมาะสม
3. แนวทางการพัฒนา	4.71	0.47	มากที่สุด	เหมาะสม
4. แนวทางการประเมิน	4.60	0.48	มากที่สุด	เหมาะสม
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.79	0.43	มากที่สุด	เหมาะสม
โดยรวม	4.68	0.47	มากที่สุด	เหมาะสม

จากตารางที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุศาสตร์ พบว่าประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.47)

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุศาสตร์ อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

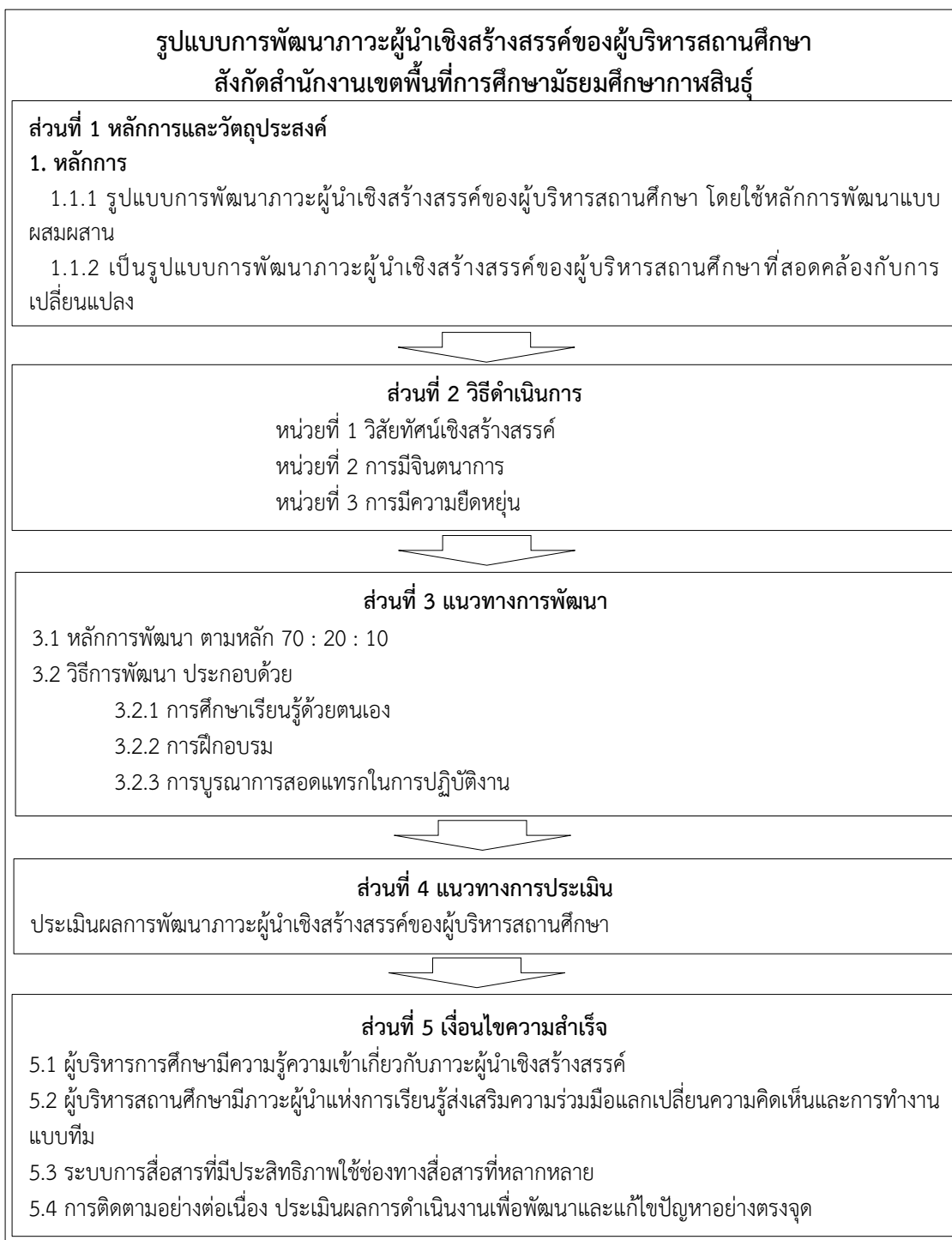
6.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุศาสตร์ พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ด้านวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ได้องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ด้านการมีจินตนาการ และด้านการมีความยืดหยุ่น จากนั้นดำเนินการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้จากองค์ประกอบหลักเพื่อนำไปสร้างข้อคำถามในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นสำหรับนำไปศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถนำมากร่างรูปแบบได้อย่างมีคุณภาพนำเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบยืนยันด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป ดังที่ Mumford and Connelly (1991) นำเสนอว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์คือผู้ที่สามารถสร้างแนวคิดใหม่ ๆ และใช้ความคิดนั้นในการแก้ปัญหาที่ไม่ชัดเจน พร้อมทั้ง

สามารถจูงใจให้ทีมงานนำความคิดสร้างสรรค์ไปปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสุณีย์ คำพันธ์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ พบว่า สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และ อารยา ไทยประเสริฐ และสมหวัง พันธะลี (2567) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์

6.2 ผลการสร้างและตรวจสอบยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ พบว่า รูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการประกอบด้วย หน่วยที่ 1 วิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ หน่วยที่ 2 การมีจินตนาการ และหน่วยที่ 3 การมีความยืดหยุ่น ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการยกร่างรูปแบบจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ นำเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบยืนยันด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความถูกต้องและเป็นไปได้ตามหลักวิชาการ มีการปรับปรุงแก้ไขและผ่านการประเมินความเหมาะสม เพื่อให้ได้รูปแบบซึ่งเป็นนวัตกรรมสำหรับการพัฒนาบุคลากร ดังที่ Shaturaev (2022) และ Li and Kerdpitak (2024) ได้นำเสนอว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ดี ต้องเน้นทั้ง ทักษะ (Skill), วิสัยทัศน์ (Vision), วัฒนธรรม (Culture), การเรียนรู้ (Learning), และการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อให้ผู้นำสามารถขับเคลื่อนองค์กรสู่ความยั่งยืนและนวัตกรรมได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถชัย แนวเงินดี (2564) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า รูปแบบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ การโน้มน้าวและสร้างแรงจูงใจ การกำหนดทิศทางการทำงานอย่างชัดเจน และการมีจินตนาการในการทำงาน ในส่วนขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ พบว่า มี 3 องค์ประกอบคือ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีจินตนาการ 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยผู้นำนั้นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองวางแผนอนาคตขององค์กรเพื่อที่จะให้องค์กรเป็นองค์กรที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รู้จักการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ อารยา ไทยประเสริฐ และสมหวัง พันธะลี (2567) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์กรความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์กรความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 3 หน่วย ดังนี้ หน่วยที่ 1 วิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ หน่วยที่ 2 การมีจินตนาการ หน่วยที่ 3 การมีความยืดหยุ่น ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 3.1 หลักการพัฒนา ตามหลัก 70 : 20 : 10 3.2 วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย 3.2.1 การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 3.2.2 การฝึกอบรม 3.2.3 การบูรณาการสอดแทรกในการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหา กระบวนการในการเป็นนวัตกรรมสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ พบว่า วิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะเป็นองค์ประกอบแรกของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ ควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการขับเคลื่อนรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างเป็นรูปธรรมมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และเสริมสร้างสนับสนุน นิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่องโดยทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเต็มกำลังความสามารถ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลื่นธุ์ พบว่า วิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 ควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกด้านดังกล่าวให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เช่น

8.3.1 ควรวิจัยการพัฒนารูปแบบเสริมสร้างการวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

8.3.2 ควรวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาการวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

9. บรรณานุกรม

- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎี** ทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มนต์รี จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2564.** กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์.
- สุนทรโวหาร คำเกื้อยง. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการพัฒนาองค์กรในศตวรรษที่ 21. **วารสารการบริหารและพัฒนา.** 9(2). 45-57.
- อรรถชัย แนวเงินดี. (2564). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21. **วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มมร.วิทยาเขตอีสาน.** 2(1). 13-21.
- อารยา ไทยประเสริฐ และสมหวัง พันธะลี. (2567). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์.** 8(1). 139-152.
- Bennett, N., & Lemoine, G. J. (2014). What a difference a word makes: Understanding threats to performance in a VUCA world. **Business Horizons.** 57(3). 311–317.
- Li, X., & Kerdpitak, C. (2024). Creative leadership and organizational resilience in rural tourism development in Anhui, China. **Naresuan University Journal: Humanities, Arts and Social Sciences.** 32(1). 112–130.
- Mumford, M. D., & Connelly, M. S. (1991). Leaders as creators: Leader performance and problem solving in ill-defined domains. **The Leadership Quarterly.** 2(4). 289–315.
- Puccio, G. J., Mance, M., & Murdock, M. C. (2011). **Creative leadership: Skills that drive change.** Thousand Oaks, CA : SAGE.
- Shaturaev, J. (2022). Creative leadership in education: Opportunities and challenges in the 21st century. **European Journal of Education and Pedagogy.** 3(6). 137–145.

การพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็ก

ที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*

TEACHER SKILL DEVELOPMENT IN INCLUSIVE LEARNING MANAGEMENT
FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS AT BAN NON THAN WITTAYA
SCHOOL KHON KAEN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 5

สถิตย์ จันดี¹, เชิดศักดิ์ ศรีสง่าชัย²

Satit Jandee¹, Choedsak Srisangchai²

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}

Sripatum University, Khon Kaen Campus^{1,2}

Email : mum0648703666@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม 2) พัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวม 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของครู การดำเนินงานใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการ) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart โดยดำเนินงานเป็น 2 วงรอบ คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศภายใน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดความรู้ แบบประเมินความสามารถ แบบสังเกตและแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการควบคู่กับ การนิเทศภายใน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 5 คน มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ที่ร้อยละ 31.00 และหลังประชุมเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 90.00 เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.00 แสดงให้เห็นว่าครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถจัดทำแผนได้ครบถ้วน ถูกต้อง ค่าเฉลี่ยรวม 4.35 อยู่ในระดับดี วงรอบที่ 2 ใช้กลยุทธ์การให้คำชี้แนะและการนิเทศภายใน เพื่อติดตามและยกระดับทักษะการจัดกิจกรรมของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่ผ่าน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดกิจกรรมครบทั้ง 7 ขั้นตอนได้ ค่าเฉลี่ยรวม 4.08 อยู่ในระดับดี แสดงถึงพัฒนาการที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ด้านความพึงพอใจ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะครู ค่าเฉลี่ย 4.59

อยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.61 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึงประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะครู; การจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม; เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ABSTRACT

This study aimed to achieve four objectives: 1) to develop teachers' knowledge and understanding of inclusive learning management, 2) to enhance teachers' skills in organizing inclusive learning activities, 3) to examine the satisfaction of the research participants toward inclusive learning management, and 4) to investigate students' satisfaction with the teachers' instructional practices. The research was conducted using an action research approach based on the framework of Kemmis and McTaggart (1988) and was implemented in two cycles: 1) a workshop and 2) internal supervision. The sample group consisted of 5 teachers from Ban Non Than Wittaya School, selected through purposive sampling. The research instruments included a knowledge test, a competency assessment form, an observation form, and a satisfaction questionnaire for the participants. Data were analyzed using descriptive statistics, specifically the mean.

The results of the study revealed that: In the first cycle, a combined strategy of workshops and internal supervision was implemented. The five participants exhibited a substantial improvement in their knowledge and understanding of inclusive learning management. The average pre-workshop score was 31.00 percent, which increased to 90.00 percent post-workshop, reflecting a 59.00 percent gain. These results indicate a statistically significant enhancement in all participants' comprehension of inclusive learning management. Regarding lesson planning, all participants were able to develop complete and accurate inclusive learning management plans, with an overall mean score of 4.35, evaluated at a good level. In the second cycle, a coaching strategy integrated with internal supervision was employed to monitor and further enhance the instructional skills of participants who had not yet met the expected standards. Findings revealed that participants successfully implemented all seven steps of the learning activities, achieving an overall mean score of 4.08, also rated at a good level, demonstrating concrete and continuous professional development. Concerning satisfaction, participants reported the highest level of satisfaction with the teacher skill development process, with a mean score of 4.59, whereas students indicated the highest level of satisfaction with

the learning process, with a mean score of 4.61. These findings underscore the effectiveness and quality of inclusive learning management practices.

Keywords : Teacher Skill Development; Inclusive Learning Management; Children with Special Needs

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เรื่อง สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 10 วรรคสอง กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่อง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ วรรคสาม กล่าวว่า การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและ ความช่วยเหลืออื่นใด ทาง การศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และจากพระราชบัญญัติ การจัดการ การศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 เรื่อง สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 5 กล่าวว่า คนพิการ มี สิทธิทางการศึกษาดังนี้ (1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจน ตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทาง การศึกษา (2) เลือกระบบบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบทางการศึกษาโดยคำนึงถึง ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษ และ (3) ได้รับการศึกษา ที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้ง การจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบ ทางการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ของคนพิการแต่ละประเภทและ บุคคล มาตรา 8 วรรค 5 กล่าวว่าสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือก ปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย และในมาตรา 19 กล่าวว่ากำหนดให้ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามที่กฎหมาย กำหนด ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 เป็นต้นมา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นแนวทางที่จัดให้เด็กทุกคนเรียนใน โรงเรียนปกติ โดยไม่ถูกแยกออกจากสังคม ครู ผู้บริหาร บุคลากร และผู้ปกครองต้องร่วมกันปรับ แนวคิด หลักสูตร และวิธีสอนให้ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพสูงสุดของ แต่ละบุคคล และสร้างกำลังคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีสมรรถนะสูง และพร้อมอยู่ในสังคมแห่งการ เรียนรู้ตลอดชีวิตผู้บริหารควรพิจารณาปัญหาและอุปสรรค เช่น ความยากลำบากในการเรียนรู้และ ความยืดหยุ่นของวิธีการสอน หากโรงเรียนไม่สามารถตอบสนองได้ จำเป็นต้องปฏิรูปเพื่อคำนึงถึง ความหลากหลาย (Diversity) ของผู้เรียน และหาความต้องการเฉพาะบุคคลเพื่อให้ทุกคนประสบความสำเร็จ ครูจึงควรใช้วิธีสอนที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตาม ศักยภาพการศึกษาแบบเรียนรวมสอดคล้องกับชีวิตจริงและหลักสิทธิมนุษยชน โดยโรงเรียนต้องมี

นโยบายที่ชัดเจนและเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน การศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลและสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างพลเมืองที่มีคุณธรรมและความรับผิดชอบ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. 2562) กำหนดให้การศึกษาต้องลดความเหลื่อมล้ำ และเปิดโอกาสแก่ผู้เรียนทุกกลุ่ม รวมทั้งผู้พิการและผู้มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรวมที่ไม่เพียงตอบสนองต่อผู้พิการ แต่ยังส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนทุกคนในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมและเหมาะสม (ภัทรนันท์ อิงภู, 2555)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละบุคคล จึงได้จัดการอบรมการจัดการเรียนการสอนให้กับครูในโรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา เนื่องจากมีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม โดยเน้นการใช้วิธีการสอนที่มีความหลากหลายและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนและนักเรียนในระยะยาว

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.2 เพื่อพัฒนาครูให้ม้ทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.3 โรงเรียนจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรียนรวมกับเพื่อนในห้องได้อย่างมีความสุข

3.4 เป็นข้อเสนอเทศสำหรับผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (1988) เพื่อพัฒนาทักษะครูด้านการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา โดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ.2568 สรุปผลการศึกษาดังนี้ คือ การนิเทศติดตาม และให้คำปรึกษาชี้แนะ (Coaching) มีรายละเอียดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่มีความสนใจเข้าร่วมเพื่อ พัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 5 คน แบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบบันทึกประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบนิเทศ แบบประเมินแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ แบบประเมินการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้และแบบประเมินความพึงพอใจตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในวงรอบที่ 1 ตามกระบวนการดำเนินการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกต (Observation) 4) การสะท้อนผล (Reflection โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 2) การนิเทศภายใน โดยใช้ข้อมูลจากการบันทึก การประชุม การสัมภาษณ์การประชุมเชิงปฏิบัติการการสัมภาษณ์ การนิเทศภายใน การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย ปรากฏผลดังนี้

1) ผลการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรวม จากการทดสอบและการบรรยายด้านการจัดการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมโดยรวมเพิ่มมากขึ้น ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการค่าร้อยละ 31.00 หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการค่าร้อยละ 90.00 อยู่ในระดับมาก

2) ผลการพัฒนาด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม จากการบรรยายให้ความรู้ความเข้าใจ และการนิเทศภายในทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมโดยรวมได้อย่างถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอน ประสบความสำเร็จในระดับดีค่าเฉลี่ย 4.35

3) ผลการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวม จากการนิเทศภายในทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมทุกขั้นตอน โดยภาพรวมผู้เข้าร่วมมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอยู่ใน ระดับดี โดยค่าเฉลี่ยรวมของทุกคน $\bar{X}$ เท่ากับ 4.33 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เข้าร่วม

สามารถเลือกใช้วิธีการสอน เทคนิคในการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อพิจารณาผลการประเมินแยกรายบุคคล พบว่าผู้เข้าร่วมศึกษา คนที่ 1, คนที่ 3, คนที่ 4 , คนที่ 5 อยู่ในระดับดี ในขณะที่ผู้เข้าร่วมศึกษาคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 3.25 อยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนว่าผู้เข้าร่วมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติมในด้านการเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ดังนั้น ผลการประเมินนี้สรุปได้ว่ากลุ่มผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมอยู่ในระดับดีมาก แต่ยังมีผู้เข้าร่วมบางคนที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมซึ่งควรนำไปปรับปรุงและเสริมสร้างทักษะใน วงรอบที่ 2 เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ทุกคนมีความพร้อมและเท่าเทียมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมอย่างเต็มศักยภาพ

สรุปได้ว่า ด้านความรู้ความเข้าใจด้านการเรียนรู้แบบเรียนรวม กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมโดยรวมเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับดีมาก

1) ด้านทักษะในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรวม กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมโดยรวมได้อย่างถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอนอยู่ในระดับดี

2) ด้านทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวม กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าโดยรวมสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เมื่อพิจารณาผลการประเมินแยกรายบุคคล พบว่าผู้เข้าร่วมศึกษาส่วนใหญ่ ได้แก่ คนที่ 1 คนที่ 3 คนที่ 4 และคนที่ 5 อยู่ในระดับดี ในขณะที่ผู้เข้าร่วมคนที่ 2 อยู่ในระดับปานกลาง

ดังนั้น ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมพิจารณาในการดำเนินการพัฒนาทักษะครูด้านความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมจำนวน 5 คน เพื่อกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจะได้นำไปประยุกต์ใช้และแก้ไขการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยังไม่บรรลุผล ให้การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรวมมีคุณภาพโดยได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การนิเทศภายใน ให้คำชี้แนะในวงรอบที่ 2 ต่อไป

จากผลการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ ตามวัตถุประสงค์การศึกษาค้นคว้า การพัฒนาทักษะครูด้านการเรียนรู้แบบเรียนรวม ได้โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การนิเทศภายในโดยสรุปได้ดังนี้

วงรอบที่ 1 โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายในสรุปได้ว่า ด้านความรู้ความเข้าใจด้านการเรียนรู้แบบเรียนรวม กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม โดยรวมเพิ่มมากขึ้น การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม โดยรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมด้านความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรวม โดยรวมได้ถูกต้องทุกคน ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 5 คน โดยรวมสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวม อยู่ในระดับดีมาก แต่ยังมีผู้ศึกษาค้นคว้าคนที่ 2 ที่ต้องได้รับการพัฒนาใน

บ้างประเด็นเพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ย 3.25 อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่อง การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรวม ยังไม่เพียงพอในการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรวม ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการจัดการเรียนรู้ แบบเรียนรวม ในโรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา

ผู้ร่วมศึกษา คั่นคว่า	คะแนนการทดสอบ 20 คะแนน				ความแตกต่าง	
	ก่อนการประชุม		หลังการประชุม			
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
คนที่ 1	5	25.00	18	90.00	13	65.00
คนที่ 2	6	30.00	18	90.00	12	60.00
คนที่ 3	6	30.00	17	85.00	11	55.00
คนที่ 4	7	35.00	18	90.00	11	55.00
คนที่ 5	7	35.00	19	95.00	12	60.00
ค่าเฉลี่ย	6.20	31.00	18.00	90.00	11.80	59.00

ตารางที่ 2 แสดงผลการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมในโรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา

รายการ						
ขั้นที่ 1	การเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.25	3.30	4.00	4.00	4.00
ขั้นที่ 2	การใช้เทคนิคที่ช่วยกระตุ้นความสนใจ	4.80	3.32	4.40	5.00	4.60
ขั้นที่ 3	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	4.30	3.32	4.40	4.70	4.70
ขั้นที่ 4	การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา	4.13	3.05	4.38	4.38	4.38
ขั้นที่ 5	การส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์ และการตัดสินใจ	4.25	3.17	4.38	4.38	4.50
ขั้นที่ 6	การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้	5.00	3.42	4.88	4.88	4.88
ขั้นที่ 7	การประเมินผลการเรียนรู้	4.63	3.17	4.63	4.63	4.50
รวมค่าเฉลี่ย		4.48	3.25	4.44	4.25	4.51

วงรอบที่ 2 กลยุทธ์การนิเทศภายในทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบเรียนรวม กลุ่มผู้ร่วมศึกษาคั่นคว่าทุกคนมีทักษะและสามารถจัดกิจกรรมเรียนรู้ แบบเรียนรวม ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียนและผู้เรียน มีความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบเรียนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พร้อมทั้งจะสามารถนำไปใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า จากการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม โรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา ตามกรอบเนื้อหาทั้ง 3 ขั้นตอน โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของเคมมิสและแมกแทกการ์ท (Kemmis และ McTaggart) โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายในบรรลุปเป้าหมายทั้ง 3 ขั้นตอน ส่งผลให้ครูโรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา จัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมที่มีความถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องความต้องการของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตาม ศักยภาพ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม โรงเรียนบ้านโนนทันวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยมีผู้เข้าร่วมวิจัย จำนวน 5 คน การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 วงรอบ ได้แก่ วงรอบที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม ส่วนวงรอบที่ 2 เป็นการนิเทศติดตาม พร้อมให้คำแนะนำและชี้แนะ ได้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 5 คน จากการทดสอบความรู้ก่อนและหลัง การประชุมเชิงปฏิบัติการ มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ที่ร้อยละ 31.00 และหลังการประชุมอยู่ที่ ร้อยละ 90.00 เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.00 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการอบรมและการนิเทศมีประสิทธิผลในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมใน

2) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 5 คน มีทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดี (4.31) ส่วนด้านทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวม ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถวางแผนและจัด กิจกรรมได้อย่างเป็นระบบ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดี (4.41) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการ ประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมและการนิเทศอย่างเป็นรูปธรรม

3) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมในระดับมากที่สุด (4.59) เช่นเดียวกับผู้เรียนที่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในระดับมากที่สุด (4.61) แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลและความเหมาะสมของกระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมต่อผู้เรียน ทั้งในการพัฒนาทักษะครูและการสร้างความพึงพอใจให้กับ ผู้เรียนอย่างชัดเจน

การพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม โรงเรียนบ้านโนนทันวิทยาโดยใช้ กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในจำนวน 2 วงรอบ ส่งผลให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถดำเนินกิจกรรมการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กิจสุพัฒน์ บังวรธณ (2566) ที่พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับการนิเทศภายในมีผลต่อการพัฒนาทักษะและความสามารถของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มผลการพัฒนาที่ เกิดขึ้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจารณ์ พานิช และ ปิยาภรณ์ มั่นขยจิตร์ (2563) ที่พบว่า การ ประชุมเชิงปฏิบัติการคือกระบวนการเรียนรู้แบบปฏิบัติจริงควบคู่การสะท้อนคิด โดยผู้เข้าร่วมได้

ปฏิบัติ วิเคราะห์ ปรับปรุงงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืนจากประสบการณ์ตรงนอกจากนี้ยังสนับสนุนผลการวิจัยของ พนิดา บำรุงกิจ (2562) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาครูโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ทำให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมืออย่างครบถ้วนตาม 4 ขั้นตอน คือ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ชี้สอน ชี้ฝึกปฏิบัติ และชี้สรุปบทเรียนรวมถึงสอดคล้องกับผลการศึกษาโดยประสิทธิ์ ฤทธิ์รุ่ง (2561) ที่ระบุว่า การนิเทศแบบกัลยาณมิตรส่งผลให้ครูเกิดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทของตนเองได้อย่างเหมาะสม

จากผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ช่วยส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่หลากหลายตามหลักการของการเรียนรวม อันเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน

จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ในการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมโรงเรียนบ้านโนนทันวิทยาให้มีผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วนั้น สามารถอภิปรายผลดังนี้

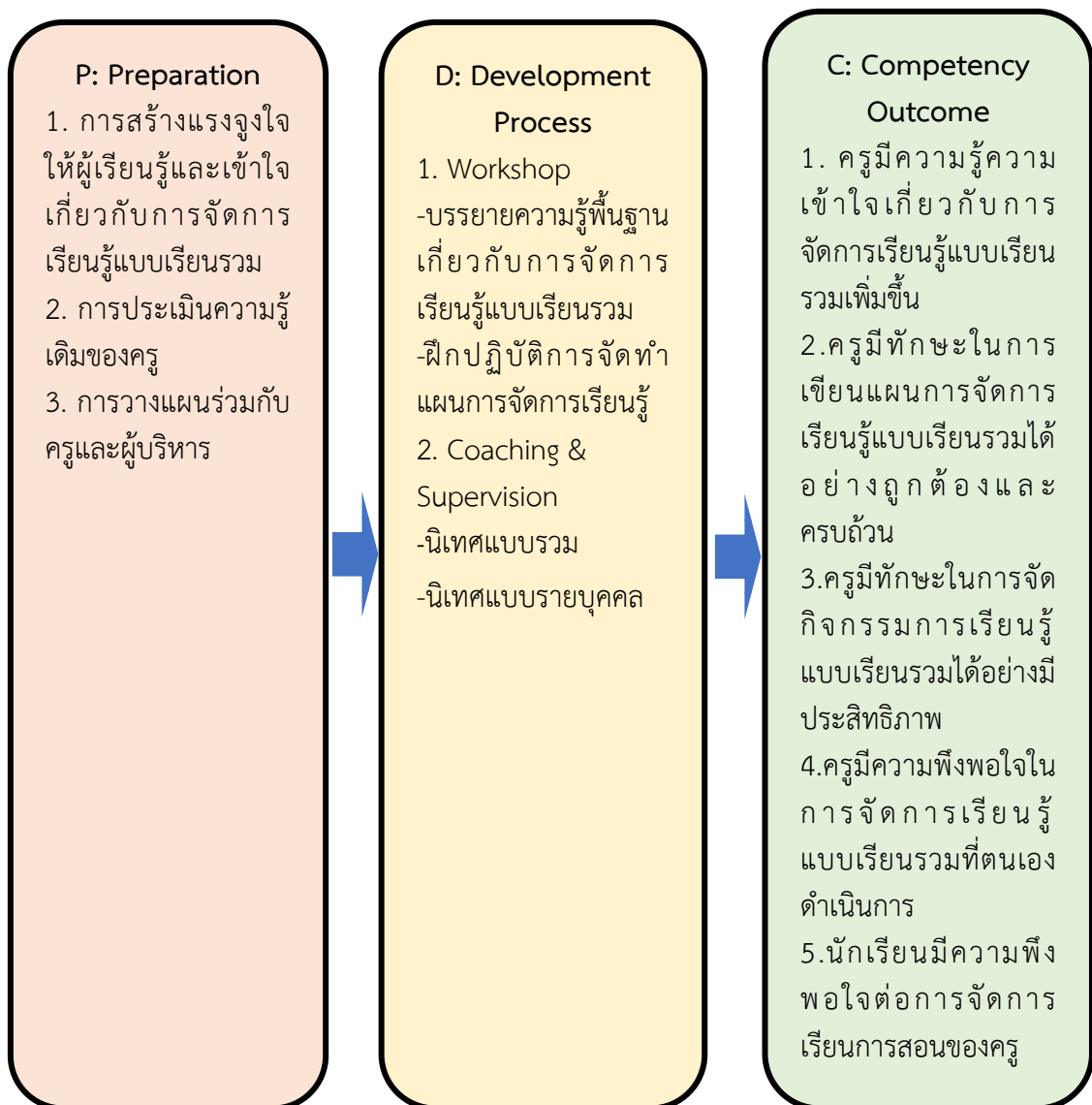
1) จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดกิจกรรมการบรรยาย กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการกิจกรรมการปรับปรุงการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม มีผู้ศึกษาค้นคว้า และวิทยากรร่วมกันวางแผนกำหนดกิจกรรมจัดเตรียมเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้วแจ้งให้บุคลากรเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมทำให้บุคลากรผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ กิจสุพัฒน์ บังวรณ (2566) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางจัดการเรียนรวมด้วยกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า การใช้กิจกรรมฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมสามารถพัฒนาทักษะของครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่รองรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน โดยใช้กิจกรรมการให้คำปรึกษา และกิจกรรมการปรับปรุงแก้ไขทำให้ครูผู้เข้าร่วมศึกษาจำนวน 5 คน มีความรู้และเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนโดยคะแนนเฉลี่ยก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ที่ร้อยละ 31.00 และหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มขึ้นร้อยละ 90.00 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศภายในที่ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551) กล่าวไว้ว่า เป็นกระบวนการสนับสนุนและติดตามครูอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นวางแผนปฏิบัติ ประเมิน และสะท้อนผล เพื่อให้ครูพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและเรียนรู้จากประสบการณ์จริงอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศภายในว่าเป็นการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนให้อยู่ในระดับพอใจ และสอดคล้องกับหลักการนิเทศภายในที่ พูนสุข พงษ์วิริยะกุล (2560) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในเชิงวิชาชีพ ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบสองทาง ที่เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และสามารถสลับบทบาทกันได้

ตามความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างพลังร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน การนิเทศภายในเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศงานในหน้าที่ความรับผิดชอบถือเป็นการพัฒนาบุคลากรอีกรูปแบบหนึ่งที่อาจให้ผลรวดเร็ว เพราะผู้นิเทศภายในและผู้รับการนิเทศทำงานร่วมกัน และผู้นิเทศในเรื่องหนึ่งอาจเป็นผู้รับการนิเทศอีกเรื่องหนึ่งได้ในทำนองเดียวกันกับผู้รับการนิเทศก็อาจกลับไปเป็นผู้นิเทศในเรื่องที่ตนมีความสามารถสูงได้จึงเป็นการรวมพลังกัน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ดีกว่าให้แต่ละคนปฏิบัติงานในลักษณะต่างคนต่างทำ การนิเทศภายในจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรวม

7. องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม โดยสามารถสรุปเป็นโมเดลได้ดังนี้

จากแผนภาพแสดงโมเดลการพัฒนาทักษะครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม ที่เกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เริ่มจากการวิเคราะห์ความรู้และความต้องการของครู เพื่อระบุจุดที่ควรพัฒนาต่อด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการควบคู่กับการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบกระบวนการนี้ ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมเรียนรวมครูสามารถนำทักษะที่ได้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ของการพัฒนานี้สะท้อนเป็นโมเดลที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีการจัดอบรม ฝึกปฏิบัติ และนิเทศติดตามครูเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมอย่างสม่ำเสมอ

8.1.2 เน้นการปรับกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความสามารถและความแตกต่างของผู้เรียนทุกคน

8.1.3 ควรสนับสนุนการใช้สื่อและเครื่องมือการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน

8.1.4 ควรมีระบบติดตามผลและให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการอย่างชัดเจน

8.1.5 ควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกกลุ่ม รวมถึงผู้ที่มีความต้องการพิเศษ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิควิธีหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น เพื่อเกิดความหลากหลายเพื่อจะนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

8.2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนการนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิควิธีหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น เพื่อเกิดความหลากหลายและเป็นแบบอย่างที่จะนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

8.3.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนการนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

8.3.3 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. บรรณานุกรม

กิจสุพัฒ บังวรณ. (2566). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมด้วยกิจกรรมเสริมหลักสูตร: ห้องเรียนเสมอภาคเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพลเมืองเข้มแข็งสำหรับนักเรียน ประถมศึกษาตอนปลาย. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยาบริการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ ฤทธิ์รุ่ง. (2561). การนิเทศติดตามการสอนและการใช้เทคนิคการติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิชาการ.
- พนิดา บำรุงกิจ. (2562). บทบาทของการนิเทศติดตามในกระบวนการพัฒนาครูและการประเมินผลการเรียนการสอนในระดับโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์การศึกษาาร่วม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2568. จาก <https://www.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/01/MOE-Authority.pdf>
- พูนสุข พงษ์ชัชระกุล. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอการศึกษา.
- ภัทรนันท์ อิงภู. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนแกนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วิจารณ์ พานิช และปิยาภรณ์ มัณฑยจิตร. (2563). การศึกษาคุณภาพสูงระดับโลก. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- Kemmis & McTaggart, R. (1988). *The Action research planner*. 3rd ed. Geelong : Deakin University, Austra.

การพัฒนาครูด้านการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดของเครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่
อำเภอซับใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3*
DEVELOPMENT OF REFLECTIVE INTERNAL SUPERVISION OF TEACHERS IN
THE SAP YAI SCHOOL NETWORK, SAP YAI DISTRICT, CHAIYAPHUM
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

กรรณิการ์ มุลวารี¹, สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล²
Kannika Moolwaree¹, Suphat Phanphattanakun²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripatum University KhonKaen Campus^{1,2}
Email : kmoolwaree@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในด้านการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่ อำเภอซับใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย ผู้ศึกษาค้นคว้า 1 คน และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 8 คน เป็นครูผู้สอนเครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่ อำเภอซับใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ปีการศึกษา 2568 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการพัฒนา รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา จากข้อมูลการสัมภาษณ์และแบบสะท้อนผลการพัฒนา

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ซึ่งดำเนินการระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2568 1) ผลการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูมีพัฒนาการด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดอย่างชัดเจน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรมอยู่ที่ 24.50 และเพิ่มขึ้นเป็น 35.25 หลังการอบรม (จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน) คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.88 2) ผลการพัฒนาครูให้มีความสามารถในด้านการนิเทศ ภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูสามารถวางแผนการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบทของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดของครู เครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาครู; การนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด; เครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to develop teachers' knowledge and understanding of the implementation of reflective coaching supervision among the Sub Yai School Network teachers; 2) to enhance teachers' competence in implementing reflective coaching supervision within the Sub Yai School Network; and (3) to investigate teachers' satisfaction with the development of reflective coaching supervision practices among the Sub Yai School Network teachers under the Office of Chaiphum Primary Educational Service Area 3. The research participants consisted of one researcher and eight co-researchers, who were classroom teachers in the Sub Yai School Network, Chaiphum Primary Educational Service Area 3, during the 2025 academic year. Data analysis employed descriptive statistics, including the mean, standard deviation, and percentage, to compare pre- and post-development scores. Qualitative data were analyzed using content analysis derived from in-depth interviews and reflective reports on professional development outcomes.

The findings revealed that the first cycle of development, conducted between May 1 and May 30, 2025, yielded the following results: 1) In terms of developing teachers' knowledge and understanding of reflective coaching supervision, teachers showed a clear improvement in both conceptual and practical comprehension. The average pre-training score was 24.50, increasing to 35.25 after training (out of a total of 40 points), representing a 26.88% increase. 2) Regarding teachers' competence in reflective coaching supervision, teachers demonstrated greater efficiency in designing supervision plans that aligned with their individual contexts. 3) Concerning teachers' satisfaction with the development process, the results indicated that overall satisfaction with the professional development program was at the highest level.

Keywords : Teacher Development; Reflective Coaching in Internal Supervision; Subyai School Network

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ที่กำหนดให้รัฐต้องพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562) ที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านคุณธรรม ความรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) นอกจากนี้ ยังมี การกำหนดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและ

ยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2560) อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ผ่านมา พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังไม่สามารถบรรลุมาตรฐาน โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น คะแนน O-NET ของผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษา และที่สำคัญคือการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการส่งเสริมและพัฒนาครู (ศรีชัย พรประชุม, 2561)

ในบริบทของ ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนชัยใหญ่ สพป.ชัยภูมิ เขต 3 พบว่าการดำเนินงานด้านการนิเทศภายในยังไม่เป็นระบบ ครูผู้สอนยังขาดการพัฒนาทักษะการนิเทศและการสะท้อนคิด อีกทั้งยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ วิมลรัตน์ อินทร์คำ (2562) ที่ชี้ว่าการขาดการนิเทศที่มีคุณภาพส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน แนวทางหนึ่งที่เหมาะสม คือ การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Guidance Supervision) ที่มุ่งให้ครูได้เรียนรู้จากการสะท้อนประสบการณ์ของตนเองและแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครู เพื่อสร้างความตระหนักรู้และพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Marzano, 2012; กรรณิการ์ ศรีสุพรรณ, 2560) ซึ่งงานวิจัยในต่างประเทศและในไทยต่างยืนยันว่าการนิเทศลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของครู เพิ่มความสามารถในการปรับปรุงแผนการสอน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียน (Glickman et al., 2018; สุภัทรา จันทร์เพ็ญ, 2563) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาครูในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนชัยใหญ่ด้วยกระบวนการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะครู ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน และสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนชัยใหญ่ อำเภอชัยใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

2.2 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในด้านการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนชัยใหญ่ อำเภอชัยใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนชัยใหญ่ อำเภอชัยใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

3.2 ครูมีสมรรถนะในการปฏิบัติกรนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดได้อย่างถูกต้อง

3.3 โรงเรียนในเครือข่ายโรงเรียนชัยภูมิ อำเภอบ้านไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ได้พัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.4 เป็นสารสนเทศสำหรับครูที่มีความพึงพอใจในการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบ ชี้นำสะท้อนคิด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2544) ซึ่งประกอบด้วย 2 วงรอบ (Spiral) ได้แก่ วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 มีกระบวนการแบบวนรอบ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล มีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผน (Planning) ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูด้าน การนิเทศแบบชี้นำสะท้อนคิด ผ่านการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่ม เพื่อกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ การพัฒนา โดยใช้แนวทาง Empowered Development Approach ครอบคลุม 4 มิติ คือ การ อบรม (Training) การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) การชี้แนะ (Coaching) และการนิเทศ (Supervision)

2. การปฏิบัติ (Action) ดำเนินการตามแผนที่กำหนด ได้แก่ การจัดอบรมให้ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการนิเทศแบบชี้นำสะท้อนคิด การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดเป้าหมายและแผนการ นิเทศ การลงมือปฏิบัติการสอนจริง พร้อมรับการชี้แนะและ 피ดแบ็ก รวมถึงการนิเทศภายในและการ สะท้อนคิดหลังการปฏิบัติ

3. การสังเกต (Observation) เก็บข้อมูลจากการดำเนินกิจกรรมตามแผน โดยใช้ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการนิเทศ และบันทึกการสะท้อนคิด เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ และการพัฒนาทักษะของครู

4. การสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยและครูผู้เข้าร่วมร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เพื่อหาข้อดี ปัญหา และแนวทางปรับปรุง แล้วนำผลการสะท้อนมาพัฒนาแผนการดำเนินงานใน วงรอบถัดไป

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า (Research Participants) มีความสนใจในการพัฒนาระบบนิเทศภายในโดยใช้แบบชี้นำสะท้อนคิดของศูนย์เครือข่ายโรงเรียน ชัยภูมิ อำเภอบ้านไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 และเห็น ความสำคัญของการนิเทศภายในแบบชี้นำสะท้อนคิด ที่ช่วยให้ครูทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียนและให้ความสำคัญในเรื่องความร่วมมือในการทำงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศใน ฐานะที่เป็นหุ้นส่วน (Partner) ในการทำงานร่วมกันซึ่งเป็นการพัฒนาครูที่ไม่เร่งรัดแต่เป็นการพัฒนา อย่างต่อเนื่องเน้น การใช้คำถามในการกระตุ้นให้คิด โดยมีกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า (Research Participants) และผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 คน ประกอบด้วย 1) ผู้ศึกษาค้นคว้า จำนวน 1 คน 2) ผู้ร่วม ศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 คน เป็นครูวิชาการในการพัฒนาระบบนิเทศภายในโดยใช้แบบ ชี้นำสะท้อนคิดของศูนย์เครือข่ายโรงเรียนชัยภูมิ อำเภอบ้านไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 3) วิทยากรให้ความรู้ จำนวน 1 คน 4) ผู้นิเทศติดตาม จำนวน 1 คน เครื่องมือ

ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของครู
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ต้องการ	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูล	ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
1. ความรู้ และทัศนคติของครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด	การสอบถามก่อนและหลังการอบรม	แบบทดสอบความรู้ และทัศนคติก่อนและหลังการอบรม	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	1 สัปดาห์ ก่อนและหลังการอบรม
2. เป้าหมายการพัฒนาการสอนของครู	การสัมภาษณ์เชิงลึก	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	1 สัปดาห์ หลังการตั้งเป้าหมาย
3. ประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศ	การสังเกตและการสัมภาษณ์หลังการนิเทศ	บันทึกการนิเทศ และแบบสัมภาษณ์หลังการนิเทศ	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า, ผู้ดูแลการนิเทศ	2 เดือน (ระหว่างการนิเทศ) และ 1 สัปดาห์หลังการนิเทศ
4. ความพึงพอใจต่อการนิเทศภายใน	การสอบถามและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์	แบบสอบถามความพึงพอใจ	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	1 สัปดาห์ หลังการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์
5. ผลลัพธ์และการพัฒนาการสอนหลังการนิเทศ	การสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูล	แบบสอบถามผลลัพธ์หลังการนิเทศ	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	1 สัปดาห์ หลังการประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหัวข้อ “การนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดเชิงลึก” ระหว่างวันที่ 8 – 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ณ โรงเรียนบ้านซับใหญ่ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลอง (Coaching Roleplay) และการวิเคราะห์กรณีศึกษาจริงจากการนิเทศในรอบแรก ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ครูสามารถอธิบายองค์ประกอบของการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดได้อย่างถูกต้อง เข้าใจ

บทบาทของตนเองในการฟัง การตั้งคำถาม และการให้ข้อเสนอแนะโดยไม่ตัดสิน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงมุมมองต่อบทบาทของผู้เป็นโค้ชนิเทศ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ครูได้ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศจริงในสถานการณ์สมมติ โดยมีครูพี่เลี้ยงและผู้วิจัยร่วมให้คำแนะนำ พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจในการตั้งคำถามปลายเปิดและการสะท้อนคำพูดผู้ถูกนิเทศ มักมีแนวโน้มใช้คำแนะนำแบบตัดสิน มากกว่าจะสะท้อนคิดเพื่อสร้างทางเลือก อย่างไรก็ตาม การได้เรียนรู้ผ่านการสังเกตกรณีตัวอย่างและได้รับ 피ดแบ็คจากผู้นิเทศที่มีประสบการณ์ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะพื้นฐานและจุดประกายการเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด หลังการดำเนินการในสองวงรอบ มีการประเมินความพึงพอใจของครูที่เข้าร่วมจำนวน 8 คน โดยใช้แบบสอบถามระดับ 5 ระดับ พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.14) ครูมีความพึงพอใจสูงในด้าน “การนิเทศช่วยให้ครูได้ทบทวนและพัฒนาแนวปฏิบัติของตนเอง” ($\bar{X} = 4.88$) และ “ครูรู้สึกได้รับการยอมรับและเคารพในฐานะผู้เรียนรู้ร่วม” ($\bar{X} = 4.88$) มีข้อเสนอแนะว่าอยากให้ขยายรูปแบบนี้สู่การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการนิเทศใน PLC โดยรวมครูส่วนใหญ่มีความรู้สึกเชิงบวกต่อกระบวนการนิเทศ ทั้งในด้านเนื้อหาวิธีการ และบรรยากาศของการนิเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้สึกที่ได้รับการส่งเสริมให้กล้าคิดกล้าแสดงออก และสามารถสะท้อนคิดจากการสอนของตนได้อย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตามยังพบว่าครูบางรายต้องการเวลาในการปรับตัวต่อแนวทางใหม่ของการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด เนื่องจากยังไม่คุ้นเคยกับการตั้งคำถามสะท้อนเพื่อพัฒนาตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนชัยใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดเพิ่มขึ้น สามารถอธิบายแนวคิดและองค์ประกอบที่สำคัญได้อย่างถูกต้อง และนำไปประยุกต์ใช้จริงในบริบทโรงเรียนของตน

5.2 ผลการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนชัยใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ครูมีพัฒนาการด้านทักษะการตั้งคำถาม การสะท้อนคิด การสื่อสารเชิงบวก และการนิเทศเพื่อนครูอย่างสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในวงรอบที่ 2 ครูสามารถนิเทศจริงได้อย่างมั่นใจและเหมาะสมกับบริบทมากขึ้น

5.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนชัยใหญ่ อำเภอชัยใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศในระดับสูง ทั้งในด้านการได้รับทักษะใหม่ บรรยากาศการเรียนรู้ร่วมแบบไม่ตัดสิน และการมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิด ร่วมกับเพื่อน แสดงถึงการยอมรับและเชื่อมั่นในกระบวนการนิเทศรูปแบบนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบก่อนและหลังอบรมการพัฒนาครูด้านการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดของศูนย์เครือข่ายโรงเรียนชัยภูมิ อําเภอสําโรงใหญ่ สํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

ผู้ร่วมศึกษา คํานวณ	คะแนนการทดสอบ 40 คะแนน				ความแตกต่าง	
	คะแนนก่อนอบรม		คะแนนหลังอบรม		คะแนน	ร้อยละ
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
คนที่ 1	24	60	36	90	12	30
คนที่ 2	26	65	38	95	12	30
คนที่ 3	24	60	36	90	12	30
คนที่ 4	22	55	34	85	12	30
คนที่ 5	28	70	36	90	8	20
คนที่ 6	26	65	32	80	6	15
คนที่ 7	22	55	34	85	12	30
คนที่ 8	24	60	36	90	12	30
ร้อยละ	24.50	61.25	35.25	88.13	10.75	26.88

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการอบรมการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ครูทั้ง 8 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมอยู่ที่ 24.50 คะแนน (61.25%) และหลังอบรมเพิ่มขึ้นเป็น 35.25 คะแนน (87.13%) ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 26.88 แสดงถึงพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศที่ชัดเจน ครูทุกคนสามารถผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 และมีพัฒนาการในทิศทางที่ดี แสดงให้เห็นว่ากระบวนการอบรมมีประสิทธิภาพสูง

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนชัยภูมิ สํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ครูในเครือข่ายมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนภายหลังจากการอบรมและกิจกรรมเชิงปฏิบัติการในทั้งสองวงรอบ ที่เช่นนี้เพราะครูมีการเรียนรู้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วม การสะท้อนตนเอง และการตั้งเป้าหมายร่วมกัน คล้องกับแนวคิดของ Knight (2007) ที่ชี้ว่า การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดช่วยให้ครูเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองผ่านกระบวนการสนทนาและการไตร่ตรอง และ Janelle (2012) ที่ได้ศึกษาการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การให้คำปรึกษาในโรงเรียนที่ดี ช่วยให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพ การให้คำปรึกษาในโรงเรียนที่ดี ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันกับผู้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การให้คำปรึกษา ในโรงเรียนที่ดี ช่วยกำหนดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่นและมีความชัดเจน

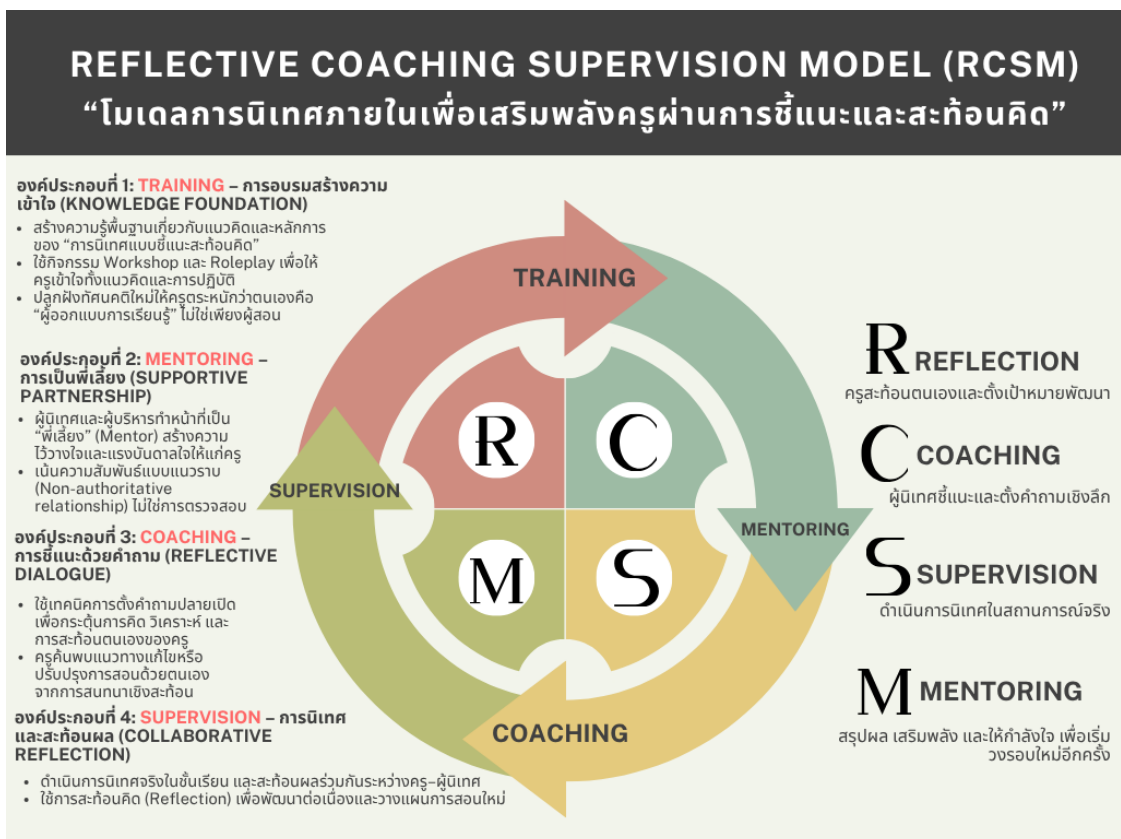
6.2 จากผลการพัฒนาครูให้มีความสามารถในด้านนิเทศภายใน แบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่ายโรงเรียนชัยภูมิ สํานักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้นในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการนิเทศ เช่น การสังเกตชั้นเรียน การตั้งคำถามเชิง

ชี้แนะ และการสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจในการปรับปรุงการสอน โดยเฉพาะในวงรอบที่ 2 ครูมีพัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจนในด้านการนิเทศเพื่อนครูอย่างสร้างสรรค์ มีการสังเกตการสอนแล้วสะท้อนผลแบบมีหลักฐานประกอบ และให้ข้อเสนอแนะที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการสอนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ Showers & Joyce (1996) ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและสะท้อนคิดมีส่วนช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ใหม่ไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในการสอน

6.3 จากผลการศึกษาความพึงพอใจของครูในการพัฒนาการ ดำเนินการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิด ของครูเครือข่าย โรงเรียนขนาดใหญ่ อำเภอขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศในระดับสูง โดย ครูส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง มีโอกาสในการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมวิชาชีพ ครูมีความมั่นใจมากขึ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนคิด และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในฐานะผู้ร่วมเรียนรู้และพัฒนา ไม่ใช่เพียงผู้รับการประเมิน ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมี ภูกันดาน (2562) ที่ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ทีมนิเทศภายในมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสรุปองค์ความรู้โมเดลการนิเทศภายในเพื่อเสริมพลังครูผ่านการชี้แนะและสะท้อนคิด (Reflective Coaching Supervision Model (RCSM)) ได้ดังนี้

โครงสร้างของโมเดล

โมเดล RCSM เกิดจากการสังเคราะห์ผลการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) 2 วงรอบในเครือข่ายโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยมีโครงสร้างสำคัญ 4 องค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 Training : การอบรมสร้างความเข้าใจ (Knowledge Foundation)

- สร้างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของ “การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด”
  - ใช้กิจกรรม Workshop และ Roleplay เพื่อให้ครูเข้าใจทั้งแนวคิดและการปฏิบัติ
  - ปลุกฝังทัศนคติใหม่ให้ครูตระหนักว่าตนเองคือ “ผู้ออกแบบการเรียนรู้” ไม่ใช่เพียงผู้สอน
- ผลลัพธ์: ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อการนิเทศแบบใหม่

องค์ประกอบที่ 2 Mentoring : การเป็นพี่เลี้ยง (Supportive Partnership)

- ผู้นิเทศและผู้บริหารทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยง” (Mentor) สร้างความไว้วางใจและแรงบันดาลใจให้แก่ครู

- เน้นความสัมพันธ์แบบแนวราบ (Non-authoritative relationship) ไม่ใช่การตรวจสอบ
- ผลลัพธ์: เกิดบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ความไว้วางใจ และแรงจูงใจในการพัฒนา

องค์ประกอบที่ 3 Coaching : การชี้แนะด้วยคำถาม (Reflective Dialogue)

- ใช้เทคนิคการตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และการสะท้อนตนเองของครู

- ครูค้นพบแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงการสอนด้วยตนเองจากการสนทนาเชิงสะท้อน

ผลลัพธ์: ครูเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential Learning) และพัฒนา

แนวปฏิบัติในห้องเรียน

องค์ประกอบที่ 4 Supervision : การนิเทศและสะท้อนผล (Collaborative Reflection)

- ดำเนินการนิเทศจริงในชั้นเรียน และสะท้อนผลร่วมกันระหว่างครู-ผู้นิเทศ
- ใช้การสะท้อนคิด (Reflection) เพื่อพัฒนาต่อเนื่องและวางแผนการสอนใหม่

ผลลัพธ์: เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งระดับบุคคลและระดับเครือข่าย (Professional Learning Community: PLC)

กระบวนการดำเนินงานของโมเดล (RCSM Cycle)

Reflection => Coaching => Supervision => Mentoring

ลักษณะเป็น วงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Reflective Loop) ที่เริ่มจาก

ลักษณะเป็น วงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Reflective Loop) ที่เริ่มจาก

1) Reflection: ครูสะท้อนตนเองและตั้งเป้าหมายพัฒนา

2) Coaching: ผู้นิเทศชี้แนะและตั้งคำถามเชิงลึก

3) Supervision: ดำเนินการนิเทศในสถานการณ์จริง

4) Mentoring: สรุปผล เสริมพลัง และให้กำลังใจ เพื่อเริ่มวงรอบใหม่อีกครั้ง

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้โมเดล

1) ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดสูงขึ้น

2) เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมในโรงเรียน (Collaborative Learning Culture)

3) ผู้บริหารและผู้นิเทศมีสมรรถนะด้านการโค้ชและการสะท้อนคิดเพิ่มขึ้น

4) นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมการจัดตั้ง “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)” ในทุกศูนย์เครือข่ายโรงเรียน เพื่อสร้างระบบการนิเทศและการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

8.1.2 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาผู้ทำหน้าที่นิเทศ Supervisors/Coaches) ให้มีสมรรถนะด้านการชี้แนะ สะท้อนคิด และการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

1) วางแผนการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดให้ครอบคลุมตลอดปีการศึกษา และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

2) ส่งเสริมให้ครูสร้าง E-Portfolio สะท้อนคิดหลังการสอน เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ และเป็นต้นแบบในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในรูปแบบ PLC อย่างสม่ำเสมอ เช่น การประชุมรายไตรมาสหรือภาคเรียน

8.2.2 สำหรับครูและผู้ทำหน้าที่นิเทศ

1) พัฒนาทักษะการชี้แนะโดยใช้คำถามที่มีพลัง (Powerful Questioning) เพื่อกระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของครูผู้สอน

2) นำผลสะท้อนคิดจากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงแผนการสอนและกิจกรรมในห้องเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

3) ร่วมมือกับเพื่อนครูในเครือข่ายเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วม (Collaborative Learning Culture) ภายในโรงเรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรวางแผนการนิเทศให้ครอบคลุมตลอดปีการศึกษา พร้อมติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

8.3.2 ส่งเสริมให้มีการจัดทำ E-Portfolio ของครูในการสะท้อนคิด เพื่อสะสมองค์ความรู้และเป็นต้นแบบให้แก่ผู้อื่น

8.3.3 พัฒนาทักษะของผู้ทำหน้าที่นิเทศให้สามารถชี้แนะด้วยคำถามที่มีพลัง เพื่อกระตุ้นการคิดใคร่ครวญของครูผู้สอน

8.3.4 พัฒนาเครือข่ายวิชาชีพครูในพื้นที่ให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประจำไตรมาสหรือภาคเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

9. บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). **แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **คู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). **การวิเคราะห์สถิติ: การใช้สถิติสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **คู่มือการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2562). **มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2563). **การนิเทศภายในสถานศึกษา: แนวคิดและการปฏิบัติ**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น.
- Boud, D., & Fales, A. (1983). Reflective learning: Key to learning from experience. *Journal of Humanistic Psychology*. 23(2). 99–117.
- Brookfield, S. D. (2017). **Becoming a critically reflective teacher**. 2nd ed. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Costa, A. L., & Garmston, R. J. (2002). **Cognitive coaching: A foundation for renaissance schools**. 2nd ed. Norwood, MA : Christopher-Gordon Publishers.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). **The basic guide to supervision and instructional leadership**. 3rd ed. Boston, MA : Pearson.
- Marzano, R. J., Frontier, T., & Livingston, D. (2011). **Effective supervision: Supporting the art and science of teaching**. Alexandria, VA : ASCD.
- Schon, D. A. (1983). **The reflective practitioner: How professionals think in action**. New York, NY : Basic Books.

แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ
สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ*
GUIDELINES FOR DEVELOPING INTERNAL QUALITY ASSURANCE
OPERATIONS SYSTEMS IN GOVERNMENT EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE OFFICE OF VOCATIONAL EDUCATION,
SISAKET PROVINCE

สุภาพร จัตตุศรี¹, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ²
Supaporn Jattusee¹, Pacharawit Chansirisira²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education Mahasarakham University^{1,2}
Email : 66010581068@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ 2) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานค่าและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ด้านการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเองและด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามลำดับ และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีทั้งหมด 7 ด้าน 31 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนา; แนวทางประกันคุณภาพภายใน; สถานศึกษาภาครัฐ

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the current condition, the desirable condition and the priority needs index of internal quality assurance operations systems in government educational institutions, and 2) guidelines for developing internal quality assurance operations systems in government educational institutions under the Office of Vocational Education, Sisaket Province. The sample group of administrators and teachers was 175 people. The research instruments were rating scale questionnaires and semi-structured interviews. Statistical methods used for data analysis include: Percentage Mean Standard deviation Index of necessity.

The research results found that: 1) The implementation of internal quality assurance operations systems in government educational institutions under the Office of Vocational Education, Sisaket Province has the current condition overall was at high level and the desirable condition overall was at a highest level. The result of the priority needs index analyzed sort by descending included Establishing an educational development plan for educational institutions that focuses on quality according to educational standards of educational institutions, Monitoring the results of operations to develop educational institutions, In terms of evaluation and inspection of educational quality, Setting educational standards of educational institutions, The implementation of the educational management development plan of educational institutions, Improving and developing the quality of education from the results of self-evaluation and Preparing an annual report that is an internal quality assessment report, respectively. 2) The guidelines for developing internal quality assurance operations systems in government educational institutions under the Office of Vocational Education, Sisaket Province consisted of 7 elements, 31 guidelines with the guideline suitability assessment and the guideline possibility assessment both overall were at highest levels.

Keywords : Development; Internal Quality Assurance Guidelines; government educational institutions

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการบริหารให้คุณภาพผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเด่นชัด หากเมื่อพิจารณาตามสารบบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในหมวดที่ว่า มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาย่อมจะเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) กล่าวคือ ให้มีระบบการประกันคุณภาพ

การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำ รายงานประจำปีเปิดเผยต่อสาธารณชน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ให้มี สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพของ สถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาดำเนินการตามจุดมุ่งหมาย หลักการและแนวทางการจัด การศึกษาในแต่ละระดับ และให้มีการจัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด หากพบว่าผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นกลไกการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นระบบที่มีการดำเนินการโดยบุคลากรในสถานศึกษา ควบคู่กับการดำเนินการตรวจสอบและ ประเมินผลจากหน่วยงานภายนอก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 และ ข้อ 4 กำหนด ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้ คือ 1) การกำหนด มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภท การศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) ส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา เป็นประจำทุกปี และ 7) ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเองและตาม ข้อเสนอแนะของหน่วยงานต้นสังกัดและผลการประเมินคุณภาพภายนอก นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

สถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง 9 แห่ง เป็นสถานศึกษา ที่ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษา มีการ จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด ใช้ในการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและการฝึกอบรม วิชาชีพ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลรายงานการประเมิน ตนเอง (Self - Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2566 สถานศึกษาภาครัฐ ทั้ง 9 สถานศึกษา พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาผ่านตามาตรฐานที่กำหนด มีจุดเด่น จุดที่ควร พัฒนาข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา และผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็น แบบอย่างที่ดี (Best Practice) หรือผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความ แตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษานั้นๆ แต่สถานศึกษาทั้ง 9 แห่ง ก็ควรตระหนักถึงความสำคัญใน การวางระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีจุดเด่นและผลงานที่เพิ่มมากขึ้น เพราะผลงานดังกล่าว บ่งบอกถึงศักยภาพในการดำเนินงานและเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหาร การศึกษา สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการวางแผน การ ปฏิบัติการประเมินและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิง PDCA

เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้อย่างเป็นระบบ (สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2566)

ดังนั้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีแนวทางและมาตรฐานในการดำเนินงานที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงเห็นควรสร้างแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยศึกษาข้อมูลจากแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 และคู่มือการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR ปรับปรุง 2566) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบการทำงานที่ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางการดำเนินงานที่เข้าใจง่าย ตรวจสอบ และนำผลการประเมินกลับมาเป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน เกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.2 ได้แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 9 สถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 319 คน (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2567) กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 175 คน โดยเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดตามตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ หัวหน้างานประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง โดยการเลือกแบบเจาะจงและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้

ประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบตรวจรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งหมด 7 ด้าน 42 ข้อ ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ 1) เสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา 2) เสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ (ความเที่ยงตรง) และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (IOC) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ สภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 0.316 - 0.806 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.471 - 0.928 คำนวณหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.951 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.96 ระยะที่ 2 คือ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.83$)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามและแบบประเมินความเป็นไปได้ โดยการส่งหนังสือผ่านช่องทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E – office) และนัดหมายในการตอบแบบสอบถามกลับภายใน 2 สัปดาห์

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

5. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	PNI	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. การกำหนด มาตรฐานการศึกษา	3.90	0.52	มาก	4.76	0.44	มากที่สุด	0.22	3
2. การจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษา	3.85	0.71	มาก	4.85	0.34	มากที่สุด	0.26	1
3. ดำเนินการตาม แผนพัฒนาการจัดการ การศึกษา	4.00	0.86	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด	0.21	4
4. ด้านการประเมินผล และ ตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา	3.97	0.18	มาก	4.89	0.31	มากที่สุด	0.23	2
5. การติดตามผลการ ดำเนินการ	3.81	0.46	มาก	4.80	0.38	มากที่สุด	0.26	1
6. การส่งรายงานผล การประเมินตนเองทุกปี	4.09	0.47	มาก	4.84	0.36	มากที่สุด	0.18	5
7. การปรับปรุงและ พัฒนา คุณ ภาพ การศึกษา	3.95	0.79	มาก	4.78	0.38	มากที่สุด	0.21	4
โดยรวม	3.94	0.40	มาก	4.82	0.37	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสภาพปัจจุบันด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการส่งรายงานผลการ ประเมินตนเองทุกปี ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) ด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.81$) สภาพที่พึงประสงค์ ของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อสภาพที่พึงประสงค์ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.89$) รองลงมาด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.85$) ด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.76$) และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนา ระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรี สะเกษ พิจารณาเป็นรายข้อ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการ

ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา (PNI=0.26) รองลงมาด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (PNI=0.23) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (PNI=0.18) ตามลำดับ

5.2 แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.90	0.12	มากที่สุด	4.80	0.16	มากที่สุด
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.96	0.09	มากที่สุด	5.00	0	มากที่สุด
3. การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.96	0.09	มากที่สุด	4.76	0.17	มากที่สุด
4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.88	0.11	มากที่สุด	4.80	0.14	มากที่สุด
5. การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา	4.84	0.09	มากที่สุด	4.72	0.18	มากที่สุด
6. การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา	4.80	0.00	มากที่สุด	4.85	0.19	มากที่สุด
7. การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง	4.67	0.12	มากที่สุด	4.87	0.12	มากที่สุด
โดยรวม	4.86	0.09	มากที่สุด	4.83	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.96$) รองลงมาด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.90$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง ($\bar{X} = 4.67$) และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 5.00$)

รองลงมา คือ ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.85$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.72$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับวิจัยของ พิพัฒน์ สีมา (2565) เรื่อง การพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของวิทยาลัยสารพัดช่างน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัย ทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบันดังกล่าว อาจเกิดจากสถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกปีการศึกษา ตามกฎกระทรวงประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจมาตรฐานสถานศึกษาจึงส่งผลให้สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิคม เหลืองภักดี (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและพัฒนาระบบดังกล่าว ซึ่งจากการศึกษา พบว่าสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาภาครัฐในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นฐานที่ดีและมีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาระบบเพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษาต่อไป ด้วยเหตุนี้จากผลการรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2566 ของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาศรีสะเกษ จำนวน 9 แห่ง ที่มีความสอดคล้องกับผลการวิจัย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่สถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในทุกปีการศึกษา ตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นข้อบังคับทางกฎหมายที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การปฏิบัติตามกฎหมายนี้ส่งผลให้สถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีประสิทธิภาพ

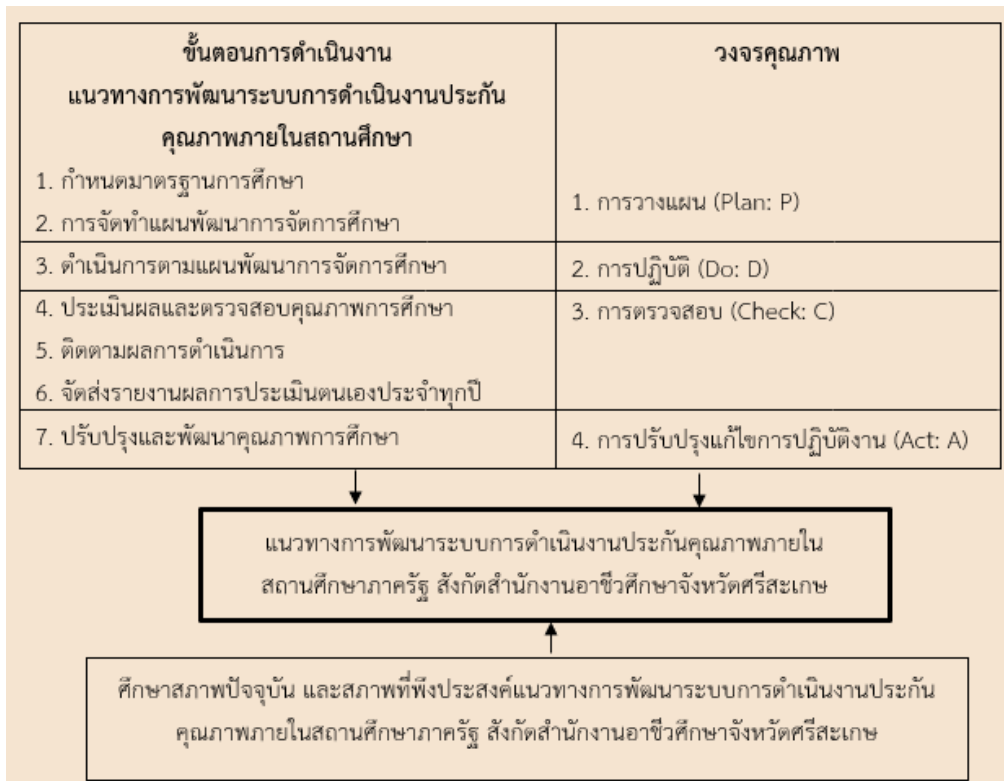
6.2 แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน ส่วนความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้ แนวคิดหลักการเกี่ยวกับระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาผู้วิจัยสรุปได้ คือ กรอบการดำเนินงานหลักที่สถานศึกษาปฏิบัติอยู่แล้ว นำมาจัดให้เป็นระบบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐานและต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจต่อสังคมในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถบรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดโดยการศึกษาการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 7 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา 3) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินตนเอง 6) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 7) ด้านการส่งรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวิชิต เขียวชนะ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นการบ่งชี้ถึงแนวทางที่เหมาะสมและเป็นที่ต้องการอย่างสูงในการนำไปปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของวิสิทธิ์ ภูแปง (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีแนวทางในการพัฒนาสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) สถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา กำหนดแนวทางการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและบุคลากรควรร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครู บุคลากรทางการศึกษาทุกภาคส่วนและมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีการที่น่าเชื่อถือ 3) สถานศึกษาควรกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้ชัดเจนเหมาะสมกับช่วงเวลา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้และมาตรฐาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง 4) สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบในรูปแบบของการประชุมเพื่อกำหนด ทิศทางร่วมกัน รายงานผลการดำเนินงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดตามกรอบระยะเวลาและสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการประเมินตนเอง 5) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินติดตามแต่ละมาตรฐาน โดยใช้กระบวนการควบคุมคุณภาพตามวงจร Deming (PDCA) ควรนำผลการประเมินมาจัดทำแผนพัฒนาการ

ประกันคุณภาพในปีถัดไป และควรมีการประเมินคุณภาพโดยใช้รูปแบบการประเมินตนเอง (SAR) 6) สถานศึกษาควรจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน มีระบบติดตามและจัดเก็บข้อมูลเป็นระยะเพื่อให้การรายงานประจำปีเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด ไม่เกิดการล่าช้าและควรให้มีการนำเสนอผลของการพัฒนา ตัวบ่งชี้ที่มีผลการประเมินต่ำของปีการศึกษาที่ผ่านมา 7) สถานศึกษาควรนำข้อเสนอแนะมาพัฒนาในรูปแบบการกำหนดโครงการ กิจกรรม ตามกระบวนการควบคุมคุณภาพตามวงจร Deming (PDCA) นำผลที่ได้จากการประเมินภายใน มาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจังและจัดโครงสร้างที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งข้อมูลข้างต้นยิ่งเน้นย้ำว่า แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้สูงในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและผลการวิจัยอื่น ๆ ที่ยืนยันถึงความสำคัญของการมีระบบประกันคุณภาพที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่สำคัญ ซึ่งเป็นไปได้ว่าจะเกิดประโยชน์ด้านนโยบายและช่วยให้การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาภาครัฐในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้สามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษานั้น เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษามีแนวทางพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถแสดงเป็นภาพได้ดังนี้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ส่งเสริมให้มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Community of Practice) ระหว่างสถานศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษทั้งสถานศึกษาภาครัฐและสถานศึกษาภาคเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดี

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ทั้ง 7 ด้านภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก บ่งบอกว่าทุกสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แต่ด้วยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านบริบทพื้นที่ บุคลากรและนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันเพื่อให้เกิดการพัฒนาและได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น

8.2.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สรุปได้ว่าข้อมูลทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด บ่งบอกถึงความประสงค์ที่ยังต้องการพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานสถานศึกษาที่กำหนด

8.2.3 ความต้องการจำเป็นลำดับแรกของงานวิจัยนี้คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา บ่งบอกว่าการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการ ยังคงต้องมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้น และเมื่อดำเนินการแล้ว ควรมีการประเมินผลให้เกิดการพัฒนาในครั้งต่อไปด้วย

8.2.4 ควรเผยแพร่แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเพื่อปรับประยุกต์เป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านอื่นๆ ของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาที่หลากหลาย

8.3.2 ควรมีการวิจัยระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยวิชิต เขียรชนะ. (2564). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- นิคม เหลืองภักดี. (2561). การพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิพัฒน์ สี่มา. (2565) การพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ วิทยาลัยสารพัดช่างน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. การศึกษา อิศระครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่.
- วิสิทธิ์ ภูแปง. (2559). การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม.
- สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. (2566). รายงานการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2566 วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ วิทยาลัยเทคนิคกันทรลักษ์, วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ, วิทยาลัยเทคนิค กันทรารมย์, วิทยาลัยการอาชีพศรีสะเกษ, วิทยาลัยเทคนิคราชสีไศล, วิทยาลัย การอาชีพขุขันธ์, วิทยาลัยการอาชีพขุนหาญ, วิทยาลัยสารพัดช่างศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2567). คู่มือการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายใน ด้านการอาชีวศึกษาระหว่างระบบการประกันคุณภาพภายในกับระบบการประกัน คุณภาพภายนอก (ปรับปรุง 2567). กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและ วิชาชีพสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2567). คู่มือการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง Self – Assessment Report : SAR) ฉบับปรับปรุง 2566. กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานการวิเคราะห์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษาให้รองรับการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย 2560. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. (2566). ข้อมูลบุคลากร สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 3(30). 607–610.

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
ในระบบการศึกษาออนไลน์*

A STUDY OF FACTORS AFFECTING STUDENT SATISFACTION AND
ACADEMIC ACHIEVEMENT IN ONLINE EDUCATION SYSTEMS

วิเชิต ทวีกุล¹, รพีพรรณ จักรสาน², พิริยา แยมนิล³,
พงศวัชร ฟองกันทา⁴, ฟิสิกส์ ฌอน บัวกนก⁵

Vicherd Tawekul¹, Rapeepan Jaksan², Piriya Yaemnin³,
Pongwat Fongkanta⁴, Fisik Sean Buakanok⁵

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง^{1,2,3,4,5}

Lampang Rajabhat University^{1,2,3,4,5}

Email : sean_f@lpru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในระบบการศึกษาออนไลน์ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเทคโนโลยีและการสนับสนุนจากอาจารย์กับความพึงพอใจ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ตามลักษณะประชากรศาสตร์ และวิเคราะห์แนวทางการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่าง 180 คน จาก 3 สถาบันการศึกษา สุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Multi-stage stratified random sampling วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนและความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์สูงสุด ($r = .651$, $\beta = .348$) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า นักศึกษาหญิงมีความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์สูงกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญ ($M = 3.82$ vs 3.58 , $p = .033$) แต่ไม่พบความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่าน เพื่อหาแนวทางการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ การรับรู้ประสิทธิผลเป็นตัวแปรส่งผ่านสำคัญที่อธิบายได้ร้อยละ 31.5 ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเทคโนโลยีและความพึงพอใจ จากงานวิจัยได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถาบันการศึกษาควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและจัดอบรมทักษะดิจิทัลแก่นักศึกษา เสริมสร้างระบบสนับสนุนทางวิชาการและให้คำปรึกษาออนไลน์ และออกแบบหลักสูตรที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิผลการจัดการศึกษาออนไลน์

คำสำคัญ : การศึกษาออนไลน์; ความพึงพอใจของนักศึกษา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ปัจจัยด้านเทคโนโลยี; การสนับสนุนจากอาจารย์

ABSTRACT

This study investigated factors affecting student satisfaction and academic achievement in online education at higher education institutions in Lampang Province. The objectives were to examine relationships between technological factors, service support, and satisfaction; compare achievement across demographic groups; and analyze effective online teaching approaches. A total of 180 students from three institutions participated through multi-stage stratified random sampling. Data were collected using a 5-point Likert scale questionnaire and analyzed with descriptive and inferential statistics.

The results showed that technology readiness and online learning preparedness positively correlated with satisfaction ($r = .651$, $\beta = .348$). Support services and instructional quality significantly influenced academic achievement ($M = 3.82$ vs 3.58 , $p = .033$). Students with strong digital skills and time management abilities achieved better outcomes. Instructor and peer support enhanced performance by 31.5%. Policy recommendations include the following. Institutions should improve technological infrastructure and provide digital literacy training, strengthen academic support and online counseling systems, and design interactive curricula that promote active learning to enhance online education quality.

Keywords : Online education; Student satisfaction; Academic achievement; Technological factors; Instructor support.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเรียนการสอนออนไลน์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งที่ไม่อาจแยกออกจากระบบการศึกษาสมัยใหม่ หลังจากการระบาดใหญ่ของโรค COVID-19 ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา บังคับให้สถาบันการศึกษาทั่วโลกต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากแบบเผชิญหน้าไปสู่การเรียนออนไลน์อย่างกะทันหัน การเปลี่ยนผ่านครั้งนี้มิได้เป็นการปรับเปลี่ยนชั่วคราว แต่ได้ส่งผลให้เกิดการปฏิรูประบบการศึกษาอย่างถาวร ทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านไปสู่การเรียนออนไลน์ สถานการณ์ในประเทศไทยสะท้อนถึงความท้าทายที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในช่วงเดือนเมษายน 2563 พบว่านักศึกษาไทยส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมสำหรับการศึกษาออนไลน์ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) ทำให้เห็นถึงช่องว่างในการพัฒนาระบบการเรียนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในอนาคตตลาดการศึกษาออนไลน์ในประเทศไทยคาดว่าจะมีมูลค่า 301.60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2572 (Statista, 2021) แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความต้องการที่มีต่อการเรียนออนไลน์ในอนาคต

งานวิจัยต่างประเทศชี้ให้เห็นว่าหลังการระบาดของ COVID-19 ได้เพิ่มความสนใจในงานวิจัยด้านการเรียนออนไลน์ โดยเฉพาะในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษและประเทศในภูมิภาคเอเชีย

(Tang et al., 2021) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิผล และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ ในบริบทของประเทศไทย พบว่าทักษะด้าน เทคโนโลยีและการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง (พัชรี ทองคำ และสมชาย วงศ์ใหญ่, 2565) นอกจากนี้ ศิริพร มาลัยวงศ์ (2564) ยังชี้ให้เห็นถึงการปรับตัวของผู้เรียนไทยสู่ รูปแบบการเรียนออนไลน์ โดยเฉพาะในด้านแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เพื่อนำมาพัฒนา โครงสร้างการศึกษา

การศึกษาด้านความพึงพอใจและประสิทธิผลของการเรียนออนไลน์มีความสำคัญในหลาย มิติ อาทิ มิติคุณภาพการศึกษา งานวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่านักศึกษาในโปรแกรมออนไลน์มีผลการ เรียนที่แย่กว่านักศึกษาในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้า โดยมีเกรดที่ต่ำกว่า อัตราการหยุดเรียนสูงกว่า (Xu & Jaggars, 2013) อย่างไรก็ตาม ยังมีงานวิจัยอื่นๆ ที่พบผลลัพธ์ในทิศทางตรงข้าม โดยการวิเคราะห์ ของกระทรวงการศึกษาศหรัฐอเมริกาพบว่านักศึกษาในการเรียนออนไลน์มีผลการเรียนที่ดีกว่า นักศึกษาในห้องเรียนแบบดั้งเดิม และชอบสภาพแวดล้อมการเรียนออนไลน์มากกว่า (U.S. Department of Education, 2010) ในมิติความเท่าเทียมทางการศึกษา การศึกษาความพึงพอใจ และประสิทธิผลของการเรียนออนไลน์จะช่วยให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงและประสิทธิผลของ การเรียนออนไลน์ในบริบทของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคที่มีข้อจำกัดด้านโครงสร้าง พื้นฐานและทรัพยากร จากการศึกษาเรื่องช่องว่างดิจิทัลในบริบทของการศึกษาในโรงเรียนของ ประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความพร้อมและการเข้าถึง เทคโนโลยีของผู้เรียน (Boonmongkon et al., 2021) ด้านมิติการพัฒนาระบบการศึกษา ผลการวิจัย นี้จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการกำหนดนโยบายและพัฒนาระบบการเรียนออนไลน์ที่มีคุณภาพและ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล รองรับภาคอนาคดที่การศึกษาทั้งหมดได้เปลี่ยนไปสู่ รูปแบบดิจิทัล

แม้ว่าจะมีงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงหลัง COVID-19 แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นไปที่บริบทของประเทศตะวันตกและประเทศพัฒนาแล้ว การศึกษา ในบริบทของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภูมิภาคของประเทศไทยยังมีจำกัด (Panyajamorn et al., 2018) อีกทั้งการศึกษาที่รวมปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี และ การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาไว้ในกรอบการศึกษาเดียวกันยังไม่เพียงพอ

งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการ เรียนออนไลน์ ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมออนไลน์ในบริบท ของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง การศึกษานี้จะช่วยให้สถาบันการศึกษาและผู้สอนสามารถ พัฒนาคูณภาพการเรียนออนไลน์ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้ง เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนานโยบายการศึกษาออนไลน์ที่ยั่งยืนในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเทคโนโลยี การสนับสนุนจากอาจารย์ และความ พึงพอใจในการเรียนออนไลน์

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักศึกษาที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันในสภาพแวดล้อมการเรียนออนไลน์

2.3 เพื่อวิเคราะห์แนวทางการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 H1: ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์

3.2 H2: การสนับสนุนจากอาจารย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์

3.3 H3: การสนับสนุนทางเทคนิคมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนออนไลน์ ช่วยให้สถาบันการศึกษาเข้าใจปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ นำไปสู่การออกแบบหลักสูตรและแพลตฟอร์มการเรียนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

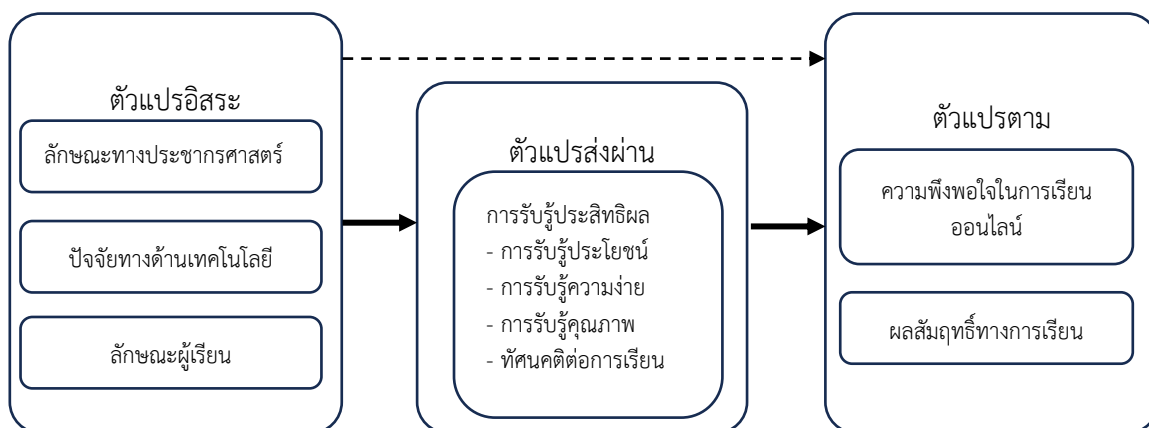
4.2 การสร้างฐานข้อมูลเพื่อกำหนดนโยบายการศึกษา เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับหน่วยงานรัฐและสถาบันการศึกษาในการกำหนดนโยบายการศึกษาดิจิทัลและจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม

4.3 การลดช่องว่างทางการศึกษาและเพิ่มการเข้าถึง ช่วยให้การศึกษามีคุณภาพสามารถเข้าถึงผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกลและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามมาตรฐาน 5 ระดับ วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน มีกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ จำนวน 180 คน ซึ่งมีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Multi-stage stratified random sampling) มีกรอบแนวคิดงานวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย ตามรายละเอียดดังนี้

5.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

กรอบแนวคิดงานวิจัยนี้อาศัยทฤษฎีหลายทฤษฎี เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้งความสัมพันธ์โดยตรง (Direct Relationships) และด้านความสัมพันธ์ทางอ้อม (Indirect Relationships)

5.2 ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาที่เรียนออนไลน์ในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา 180 คน จาก 3 สถาบันการศึกษา โดยสุ่มเลือกตามลำดับขั้น Multi-stage stratified random sampling ชั้นที่ 1 สุ่มสถาบันการศึกษา 3 แห่งในจังหวัดลำปาง ชั้นที่ 2 จัดกลุ่มตามระดับการศึกษา (ปริญญาตรี/บัณฑิตศึกษา) ชั้นที่ 3 สุ่มนักศึกษาภายในแต่ละกลุ่มให้ได้ทั้งหมด 180 คน (60 คนต่อสถาบัน)

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

- ลักษณะทางประชากรศาสตร์: อายุ เพศ ระดับการศึกษา
- ตัวแปรด้านเทคโนโลยีและการสนับสนุน: คุณภาพแพลตฟอร์มการเรียน การสนับสนุนจากอาจารย์ การสนับสนุนทางเทคนิค

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

- ความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ (Student Satisfaction)
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Grade)

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ 1) การเตรียมการก่อนเก็บข้อมูล ดำเนินการติดต่อประสานงาน ทำหนังสือขออนุญาตการวิจัยไปยัง 3 สถาบันการศึกษาในจังหวัดลำปาง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากนักศึกษา 2) กระบวนการเก็บข้อมูล โดยเครื่องมือคือแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Forms ซึ่งใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล 4 เดือน (1 ภาคการศึกษา) เพื่อติดตามผลการเรียนที่แท้จริง ทั้งนี้ได้ทำการติดตามการตอบแบบสอบถามด้วยการส่งอีเมลเตือนทุก 2 สัปดาห์เพื่อเพิ่มอัตราการตอบกลับ รวมถึงควบคุมคุณภาพโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเมื่อได้รับมา เมื่อมีความไม่สมบูรณ์จะทำการประสานเพื่อการตอบกลับข้อมูลสมบูรณ์จนกระทั่งปิดการเก็บข้อมูล 3) การสร้างเครื่องมือและผลการทดสอบเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและกรอบทฤษฎี ทำการทบทวนวรรณกรรมด้านการเรียนออนไลน์และความพึงพอใจของผู้เรียน ศึกษาแบบสอบถามมาตรฐานที่มีอยู่ เช่น Student Satisfaction Scale, Online Learning Readiness Scale แล้วพัฒนากรอบแนวคิดและนิยามปฏิบัติการของตัวแปรต่างๆ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือ ซึ่งเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์, ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ มาตรฐาน Likert 5 ระดับ, ส่วนที่ 3 การรับรู้ปัจจัยสนับสนุน, ส่วนที่ 4 ลักษณะผู้เรียน, ส่วนที่ 5: ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบเครื่องมือ มีกระบวนการดำเนินงานทดสอบเครื่องมือ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ คำนวณค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยยอมรับข้อที่มีค่า $IOC \geq 0.5$ ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- การทดสอบเบื้องต้น (Pilot Test) โดยทดสอบกับนักศึกษา 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างหลัก เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของภาษาและความชัดเจนของคำถาม ทำการวัดเวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม พบว่า มีระยะเวลาอยู่ประมาณ 15-20 นาที

- การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability Test) คำนวณค่า Cronbach's Alpha สำหรับแต่ละส่วนของแบบสอบถาม โดยมีเป้าหมายความเชื่อมั่นได้ $0.7 (\alpha \geq 0.7)$ ซึ่งผลทดสอบที่คาดหวังที่ได้ คือ ความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ $\alpha = 0.85$, การรับรู้ปัจจัยสนับสนุน $\alpha = 0.82$, ลักษณะผู้เรียน $\alpha = 0.78$

ส่วนที่ 2 ทดสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ตรวจสอบโครงสร้างตัวแปร

ส่วนที่ 3 การปรับปรุงเครื่องมือ เมื่อพบข้อคำถามที่มีความคลุมเครือจะปรับปรุงข้อความให้มีความชัดเจนมากขึ้น รวมถึงเพิ่มคำอธิบายในส่วนคำแนะนำการตอบแบบสอบถาม หลังจากเครื่องมือผ่านการทดสอบและปรับปรุงแล้ว จึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 180 คน

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณนาใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้การกระจายของข้อมูล (Skewness, Kurtosis) ส่วนสถิติอนุมานใช้ ใช้การทดสอบความสัมพันธ์พื้นฐาน (Correlation Analysis) การทดสอบอำนาจการทำนาย (Multiple Regression) การทดสอบผลการส่งผ่านของตัวแปร (Mediation Analysis) เปรียบเทียบกลุ่มประชากรศาสตร์ (ANOVA/t-test)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในระบบการศึกษาออนไลน์ มี 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1: ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ (N = 180)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	72	40.0
หญิง	108	60.0
อายุ		
18-20 ปี	65	36.1
21-23 ปี	89	49.4
24 ปีขึ้นไป	26	14.5

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี ปี 1-2	78	43.3
ปริญญาตรี ปี 3-4	89	49.4
บัณฑิตศึกษา	13	7.3

1.2 สถิติพรรณนาของตัวแปรหลัก

ตัวแปร	M	SD	Min	Max	Skewness	Kurtosis
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	3.68	0.72	1.80	5.00	-0.31	0.18
การสนับสนุนจากอาจารย์	3.84	0.69	2.10	5.00	-0.28	-0.12
การสนับสนุนทางเทคนิค	3.45	0.81	1.60	5.00	-0.15	-0.34
ความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์	3.72	0.75	1.90	5.00	-0.22	0.08
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.15	0.58	1.75	4.00	-0.18	0.25

หมายเหตุ: มาตรฐานส่วน 1-5 (1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

ส่วนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation Analysis)

ตัวแปร	1	2	3	4	5
1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	1				
2. การสนับสนุนจากอาจารย์	.542**	1			
3. การสนับสนุนทางเทคนิค	.618**	.501**	1		
4. ความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์	.651**	.593**	.576**	1	
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.384**	.425**	.301**	.467**	1

หมายเหตุ: ** p < .01

2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สมการการถดถอย: ความพึงพอใจ = 0.485 + 0.348(เทคโนโลยี) + 0.287(อาจารย์) + 0.195(เทคนิค)

ตัวแปรทำนาย	B	SE B	β	t	p	VIF
ค่าคงที่	0.485	0.198	-	2.45	.015	-
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	0.362	0.074	.348**	4.89	.000	1.62
การสนับสนุนจากอาจารย์	0.312	0.078	.287**	4.00	.000	1.45
การสนับสนุนทางเทคนิค	0.181	0.067	.195**	2.70	.008	1.73

สถิติสรุปของโมเดล:

- $R = .726$, $R^2 = .527$, Adjusted $R^2 = .518$
- $F(3,176) = 65.32$, $p < .001$ Standard Error of Estimate = 0.521

ผลการทดสอบสมมติฐาน:

H1: ยอมรับ, ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจ ($\beta = .348$, $p < .001$)

H2: ยอมรับ, การสนับสนุนจากอาจารย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจ ($\beta = .287$, $p < .001$)

H3: ยอมรับ, การสนับสนุนทางเทคนิคมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจ ($\beta = .195$, $p = .008$)

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบตามลักษณะประชากรศาสตร์

3.1 การเปรียบเทียบตามเพศ (Independent t-test)

ตัวแปรตาม	ชาย (n=72)	หญิง (n=108)	t	p	Cohen's d
	M(SD)	M(SD)			
ความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์	3.58(0.78)	3.82(0.71)	-2.15*	.033	0.32
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.08(0.62)	3.20(0.55)	-1.37	.172	0.21
ความตั้งใจเรียนต่อ	3.45(0.91)	3.55(0.82)	-0.78	.437	0.12

หมายเหตุ: * $p < .05$

3.2 การเปรียบเทียบตามระดับการศึกษา (One-way ANOVA)

ความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์

กลุ่ม	n	M	SD
ปริญญาตรี ปี 1-2	78	3.61	0.73
ปริญญาตรี ปี 3-4	89	3.78	0.76
บัณฑิตศึกษา	13	4.05	0.68

$F(2,177) = 3.42$, $p = .035$, $\eta^2 = .037$ Post-hoc (Tukey): บัณฑิตศึกษา > ปริญญาตรี ปี 1-2 ($p = .032$)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่ม	n	M	SD
ปริญญาตรี ปี 1-2	78	3.05	0.55
ปริญญาตรี ปี 3-4	89	3.18	0.59
บัณฑิตศึกษา	13	3.42	0.61

$F(2,177) = 4.87$, $p = .009$, $\eta^2 = .052$ Post-hoc (Tukey): บัณฑิตศึกษา > ปริญญาตรี ปี 1-2 ($p = .006$)

ส่วนที่ 4: การวิเคราะห์เพิ่มเติม

4.1 การวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่าน (Mediation Analysis)

เส้นทางการส่งผ่าน: ปัจจัยด้านเทคโนโลยี → การรับรู้ประสิทธิผล → ความพึงพอใจ

เส้นทาง	Effect	SE	95% CI	p
Direct Effect (c')	.248**	.071	[.108, .388]	.001
Indirect Effect (ab)	.114**	.032	[.058, .186]	-
Total Effect (c)	.362**	.074	[.216, .508]	.000

Mediation Effect: 31.5% ของความสัมพันธ์เกิดจากการส่งผ่านผ่านการรับรู้ประสิทธิผล

4.2 ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อความพึงพอใจ (ลำดับความสำคัญ)

- 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .348$) - มีอิทธิพลสูงสุด
- 2) การสนับสนุนจากอาจารย์ ($\beta = .287$) - อิทธิพลรองลงมา
- 3) การสนับสนุนทางเทคนิค ($\beta = .195$) - อิทธิพลน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5: สรุปผลการวิจัย

5.1 ผลการทดสอบ ยอมรับทุกสมมติฐาน นั่นคือปัจจัยทั้ง 3 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญ และผลอำนาจการทำนายอธิบายว่าตัวแปรทั้ง 3 สามารถอธิบายความพึงพอใจได้ร้อยละ 52.7

5.2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ แยกข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนและความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ ผลการศึกษา พบว่า การวิจัยพบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างปัจจัยทั้งสามกับความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์

1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี พบว่า มีความสัมพันธ์สูงสุดกับความพึงพอใจ ($r = .651$, $\beta = .348$) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อความพึงพอใจของนักศึกษา สะท้อนให้เห็นความสำคัญของคุณภาพระบบและเครื่องมือเทคโนโลยี

2) การสนับสนุนจากอาจารย์ พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความพึงพอใจ ($r = .593$, $\beta = .287$) นั้นแสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของอาจารย์ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี โดยต้องมีการให้คำแนะนำและการมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาที่มีความสำคัญ

3) การสนับสนุนทางเทคนิค พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจ ($r = .576$, $\beta = .195$) ถึงแม้จะมีอิทธิพลน้อยที่สุด แต่ยังคงมีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ามีความจำเป็นของการมีทีมสนับสนุนช่วยแก้ไขปัญหา ค่าอำนาจการทำนาย ทั้งสามปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนความพึงพอใจร้อยละ 52.7 ($R^2 = .527$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลักษณะประชากรศาสตร์ ผลการเปรียบเทียบตามเพศ พบว่า ด้านความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ นักศึกษาหญิง ($M = 3.82$) มีความพึงพอใจสูงกว่านักศึกษาชาย ($M = 3.58$) อย่างมีนัยสำคัญ ($p = .033$) แสดงว่านักศึกษาหญิงปรับตัวและยอมรับรูปแบบการเรียนออนไลน์ได้ดีกว่า ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเพศชายและหญิง ($p = .172$) ซึ่งให้เห็นว่าเพศไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนในสภาพแวดล้อมออนไลน์ ผลการเปรียบเทียบตามระดับการศึกษา พบว่า ด้านความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ($M = 4.05$) มีความพึงพอใจสูงกว่านักศึกษาปริญญาตรี ปี 1-2 ($M = 3.61$) อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ($M = 3.42$) มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักศึกษาปริญญาตรี ปี 1-2 ($M = 3.05$) อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ออนไลน์

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่าน พบว่า การรับรู้ประสิทธิผลเป็นตัวแปรส่งผ่านที่สำคัญ โดยอธิบายได้ร้อยละ 31.5 ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเทคโนโลยีและความพึงพอใจ ทำให้สรุปแนวทางการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้ดังนี้

1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (ความสำคัญสูงสุด) โดยปรับปรุงคุณภาพและความเสถียรของแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ รวมถึงพัฒนาระบบที่ใช้งานง่ายและเข้าถึงได้สำหรับนักศึกษาทุกระดับ มีการลงทุนในเครื่องมือและซอฟต์แวร์ที่ทันสมัย

2) การเสริมสร้างทักษะและการสนับสนุนจากอาจารย์ (ความสำคัญระดับสูงรองลงมา) โดยพัฒนาทักษะการสอนออนไลน์สำหรับอาจารย์ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และการให้คำปรึกษานักศึกษา นอกจากนี้จัดการฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสำหรับการสอน

3) การจัดทีมสนับสนุนทางเทคนิค (ความสำคัญระดับปานกลาง) หากมีทีมงานคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านเทคนิคตลอดเวลา ควรจัดทำคู่มือและการอบรมการใช้งานระบบสำหรับนักศึกษา และพัฒนาช่องทางการติดต่อที่หลากหลายและรวดเร็ว

4) การปรับการสอนตามกลุ่มเป้าหมาย (ความสำคัญระดับปานกลาง) พิจารณาความแตกต่างระหว่างเพศในการออกแบบกิจกรรมการเรียน ทั้งนี้ให้จัดกิจกรรมเสริมพิเศษสำหรับนักศึกษาปีต้น ๆ แล้วปรับระดับความยากง่ายตามระดับการศึกษา

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานและการสรุปผลการวิจัย นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนและความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีอิทธิพลสูงสุดต่อความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ ($\beta = .348$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moore และ Kearsley (2012) ที่เสนอว่าคุณภาพของเทคโนโลยีเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ทางไกล สนับสนุนทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีที่อธิบายว่าการรับรู้ความง่ายในการใช้งานและความมีประโยชน์ของเทคโนโลยีส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจในการใช้งาน การสนับสนุนจากอาจารย์มีความสำคัญรองลงมา ($\beta = .287$) ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่เรียกว่า "Teaching Presence" ในทฤษฎี Community of Inquiry ผลการวิจัยนี้ยืนยันความสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่ Swan และ Shih (2005) เน้นย้ำในการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาในการเรียนออนไลน์ การสนับสนุนทางเทคนิคแม้จะมีอิทธิพลน้อยที่สุด ($\beta = .195$) แต่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Bolliger และ Martindale (2004) ที่พบว่าการสนับสนุนด้านเทคนิคเป็น

ปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนออนไลน์ที่ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม การที่อิทธิพลมีระดับต่ำกว่าปัจจัยอื่นอาจเนื่องมาจากนักศึกษาในยุคดิจิทัลมีทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่ดีขึ้น (Prensky, 2001)

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลักษณะประชากรศาสตร์ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาหญิงมีความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์สูงกว่านักศึกษาชายมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Cuadrado-García et al. (2010) ที่รายงานว่านักศึกษาหญิงมีแนวโน้มในการยอมรับและปรับตัวกับเทคโนโลยีการศึกษาใหม่ได้ดีกว่า การที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ รัตนา สุขใส (2565) เสนอว่าผู้เรียนที่มีอายุและประสบการณ์มากขึ้นจะมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่า มีทักษะการจัดการเวลาและการเรียนรู้แบบอิสระที่ดีกว่า

แนวทางการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพจากวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าการรับรู้ประสิทธิภาพ เป็นตัวแปรส่งผ่านที่สำคัญ (31.5%) ในการพัฒนาการเรียนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดความคาดหวังของสุภาพร จันทร์เพ็ญ (2566) รวมทั้งการศึกษาของวิไลวรรณ ศรีสุวรรณ (2565) ที่ระบุว่าความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาระบบต้องสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนควบคู่กับการจัดเครื่องมือและเนื้อหา สอดคล้องกับแนวคิด Technology-Enhanced Learning ของ Kirkwood และ Price (2014) ที่เห็นว่าเทคโนโลยีควรส่งเสริมการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงส่งถ่ายความรู้ ในบริบทไทย ประสิทธิ์ วงศ์ดี (2564) พบว่าการสนับสนุนทางเทคนิคและการพัฒนาทักษะอาจารย์มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี พัฒนาศักยภาพอาจารย์ และจัดระบบสนับสนุนทางเทคนิค ขณะที่อาจารย์ควรเน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ ให้คำแนะนำทันเวลา และปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่หลากหลาย

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนและความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์สูงสุด ($r = .651$, $\beta = .348$) 2) นักศึกษาหญิงมีความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์สูงกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญ ($M = 3.82$ vs 3.58 , $p = .033$) แต่ไม่พบความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่านเพื่อหาแนวทางการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพการรับรู้ประสิทธิภาพเป็นตัวแปรส่งผ่านสำคัญที่อธิบายได้ร้อยละ 31.5 ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเทคโนโลยีและความพึงพอใจ จากงานวิจัยได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถาบันการศึกษาควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและจัดอบรมทักษะดิจิทัลแก่นักศึกษา เสริมสร้างระบบสนับสนุนทางวิชาการและให้คำปรึกษาออนไลน์ และออกแบบหลักสูตรที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิผลการจัดการศึกษาออนไลน์ต่อไป

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานปรับปรุงคุณภาพแพลตฟอร์มและความเสถียรระบบ

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ควรเสริมสร้างทักษะครูผู้สอน พัฒนาการสอนออนไลน์และการให้คำปรึกษานักศึกษา

9.2.2 ควรมีการจัดทีมสนับสนุนทางเทคนิค มีทีมงานคอยช่วยเหลือปัญหาด้านเทคนิคตลอดเวลา

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรเพิ่มการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์นักศึกษาอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

9.3.2 ควรดำเนินการศึกษาติดตามผลระยะยาวเพื่อดูผลกระทบของการเรียนออนไลน์ระยะยาว

9.3.3 ควรดำเนินการวิจัยในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการนำผลไปใช้ทั่วไป

10. บรรณานุกรม

- ประสิทธิ์ วงศ์ดี. (2564). ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารการอุดมศึกษา*. 44(3). 78-95.
- พัชรี ทองคำ และสมชาย วงศ์ใหญ่. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของนักศึกษาไทยในการเรียนออนไลน์ยุคหลัง COVID-19. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษา*. 32(2). 45-62.
- รัตนา สุขใส. (2565). เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษา*. 15(3). 78-95.
- วิไลวรรณ ศรีสุวรรณ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นใจใช้เทคโนโลยีกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในระบบออนไลน์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 42(2). 156-172.
- ศิริพร มาลัยวงศ์. (2564). ความท้าทายในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. 16(1). 112-128.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). รายงานการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุภาพร จันทรเพ็ญ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนออนไลน์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารการศึกษามหาวิทยาลัย*. 19(4). 23-41.
- Bolliger, D. U., & Martindale, T. (2004). Key factors for determining student satisfaction in online courses. *International Journal of E-Learning*. 3(1). 61-67.

- Boonmongkon, P., Payakachat, N., Guayjarernpanishk, P., Samoh, T., Promsupa, S., & Sritanyarat, W. (2021). Digital divide in Thai education during COVID-19 pandemic: Challenge or opportunity?. **Journal of Health Research**. 35(4). 310-315.
- Cuadrado-García, M., Ruiz-Molina, M. E., & Montoro-Pons, J. D. (2010). Are there gender differences in e-learning use and assessment? Evidence from an interuniversity online project in Europe. **Procedia Social and Behavioral Sciences**. 2(2). 367-371.
- Kirkwood, A., & Price, L. (2014). Technology-enhanced learning and teaching in higher education: What is 'enhanced' and how do we know?. **A critical literature review. Learning, Media and Technology**. 39(1). 6-36.
- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2012). **Distance education: A systems view of online learning**. 3rd ed. Wadsworth : Cengage Learning.
- Panyajamorn, T., Suanmali, S., Kohda, Y., Chongphaisal, P., & Supnithi, T. (2018). Effectiveness of e-learning design in Thai public schools. **Malaysian Journal of Learning and Instruction**. 15(1). 1-34.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. **On the Horizon**. 9(5). 1-6.
- Statista. (2021). **Online education market size in Thailand from 2017 to 2025**. Retrieved 5 September 2025. From <https://www.statista.com/statistics/1106875/thailand-online-education-market-size/>
- Swan, K., & Shih, L. F. (2005). On the nature and development of social presence in online course discussions. **Journal of Asynchronous Learning Networks**. 9(3). 115-136.
- Tang, Y. M., Chen, P. C., Law, K. M., Wu, C. H., Lau, Y., Guan, J., He, D., & Ho, G. T. (2021). Comparative analysis of student's live online learning readiness during the coronavirus (COVID-19) pandemic in the higher education sector. **Computers & Education**. 168. 104211.
- U.S. Department of Education. (2010). **Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies**. Office of Planning, Evaluation, and Policy Development. Retrieved 5 September 2025. From <https://www2.ed.gov/rschstat/eval/tech/evidence-based-practices/finalreport.pdf>
- Xu, D., & Jaggars, S. S. (2013). The impact of online learning on students' course outcomes: Evidence from a large community and technical college system. **Economics of Education Review**. 37. 46-57.

การพัฒนาครูด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วยกูเกิลไซต์ในโรงเรียนหวนาคำจรรยาศิลป์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2*
THE DEVELOPMENT TEACHER CREATING CLASSROOMS ONLINE
BY GOOGLE SITE IN HUANAKHAMJAROONSIL SCHOOL UNDER THE
KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ลักขณา ภูธาวรณ์¹, สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล²
Lakkhana Phuthaworn¹, Suphat Phunphattanakul²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripatum University KhonKaen Campas^{1,2}
Email : l.phuthaworn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการพัฒนาครูในโรงเรียนหวนาคำจรรยาศิลป์ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site 2) พัฒนาครูในโรงเรียนหวนาคำจรรยาศิลป์ ให้มีความสามารถในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site 3) ศึกษาความพึงพอใจของครูในโรงเรียนหวนาคำจรรยาศิลป์ที่มีต่อการพัฒนาครูด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย ผู้ศึกษาค้นคว้า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ผู้ให้ข้อมูล วิทยากรให้ความรู้และผู้นิเทศ จำนวน 13 คน วิธีการพัฒนาครู 1) ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน (1) การวางแผน (2) การปฏิบัติ (3) การสังเกต (4) การสะท้อนผล โดยการพัฒนามี 2 วงรอบ ใช้กรอบกลยุทธ์วิธีการพัฒนาครู 2 แนวทาง คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศภายใน และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกต แบบบันทึกการประชุม แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบบันทึกการนิเทศ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาในวงรอบที่ 1 เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2568 ใช้กลยุทธ์/วิธีพัฒนา คือการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน 1) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 45 เป็นร้อยละ 80 เพิ่มขึ้นร้อยละ 35 2) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ได้ครบตามกรอบเนื้อหา ทั้ง 7 ขั้นตอน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 แต่ยังมีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ยังไม่สามารถสร้างได้ 1 ขั้นตอน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 2. การพัฒนาในวงรอบที่ 2 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2568 ใช้กลยุทธ์/วิธีพัฒนา คือการการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ 1) ด้านความรู้ความสามารถในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์

ด้วย Google Site ได้ครบทั้ง 7 ขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 100 2) ด้านความพึงพอใจของครูในโรงเรียน
หวนาคำจรูญศิลป์ที่มีต่อการพัฒนาครู ด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ผู้ร่วมศึกษา
ค้นคว้ามีความพึงพอใจ โดยรวมทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.79

คำสำคัญ : การพัฒนาครู; การสร้างห้องเรียนออนไลน์; การวิจัยเชิงปฏิบัติการ; การนิเทศภายใน;
การนิเทศแบบชี้แนะ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) To study methods for developing teachers at Huanakhamjaroonsil School to gain knowledge and understanding of creating online classrooms using Google Sites. 2) To enhance the teachers' ability to create online classrooms with Google Sites. 3) To investigate teachers' satisfaction with professional development in creating online classrooms using Google Sites. The research participants consisted of the researcher, co-researchers, informants, resource persons, and supervisors, totaling 13 persons. The teacher development process was based on action research comprising four steps: (1) Planning, (2) Action, (3) Observation, and (4) Reflection. Development was conducted in two cycles using two strategies: (1) workshops and (2) internal supervision and coaching. Research instruments included tests, structured interviews, observation forms, meeting records, workshop records, supervision records, and satisfaction evaluation forms. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows: 1. First cycle (21 March 2025): The strategies were workshops and internal supervision. 1) Regarding knowledge and understanding of creating online classrooms with Google Sites, pre- and post-test results showed that participants' knowledge increased from 45% to 80%, a gain of 35%. 2) Regarding skills in creating online classrooms, five participants (62.50%) successfully completed all seven steps, while three participants (37.50%) were unable to complete one step. 2. Second cycle (31 March 2025): The strategy was coaching. 1) All participants (100%) were able to complete all seven steps in creating online classrooms with Google Sites. 2) Teachers' satisfaction with the development program was at the highest level, with an overall mean score of 4.79.

Keywords : Development Teacher; Creating Classrooms Online; Action Research; Internal Supervision; Coaching

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการเตรียมและพัฒนาคนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมของมนุษย์ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการศึกษาเห็นความสำคัญและประโยชน์ของเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาข้อมูลและความรู้ต่างๆ ซึ่งนับวันจะเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีขีดจำกัด โดยมีการประยุกต์เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ได้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลกับการดำรงชีวิต ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆด้าน แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 นั้น ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ก็เป็นทักษะหนึ่งในเป้าหมายของผู้เรียนที่ต้องเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนาการศึกษาก้าวหน้าขึ้น คือการพัฒนาคุณภาพของครูควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาที่เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีทักษะกระบวนการคิดและให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ในการจัดการเรียนการสอนของครู จึงมีความสำคัญที่ครูจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจ และสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้นำไปใช้กับนักเรียนได้โดยนวัตกรรมจัดการเรียนรู้นี้ เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 63 ถึง มาตรา 69 มีสาระสำคัญ คือรัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษา รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียนตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่นโดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกๆที่ทำได้เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทยตลอดจนให้มีการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และรัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริมและประสาน การวิจัย การพัฒนาและ

การใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของการผลิต และ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ด้านที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติ พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งทักษะภาษาคอมพิวเตอร์ (Coding) ประกอบด้วย พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21 พัฒนาการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านที่ 5 การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครูบุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ยกระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย พัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรด้านทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนการปฏิรูปภาครัฐสอดคล้องกับการทำงานและการใช้ชีวิตยุคดิจิทัล พัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

การพัฒนาของเทคโนโลยีในปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้เกิดเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกิดขึ้น เป็นผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆอย่างมากมายรวมถึงการพัฒนาในด้านการศึกษา ซึ่งมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเหล่านั้นมาช่วยในการจัดการเรียนรู้และนำไปสู่การจัดการศึกษา ครูผู้สอนได้เทคนิควิธี ขั้นตอนหรืออุปกรณ์ใหม่ๆที่จะทำให้กระบวนการสอนนั้นสะดวกขึ้นง่ายขึ้น และช่วยสอนได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้มากขึ้น ขณะเดียวกันผู้เรียนก็จะได้รับการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบมากขึ้น เรียนรู้ได้เร็วเข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย ก่อให้เกิดความรู้และทักษะต่างๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตและการสื่อสารข้อมูลได้เข้ามามีส่วนสำคัญกับการศึกษา การจัดการเรียน การสอนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้กับผู้เรียน บุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนและบุคคลภายนอกได้รับทราบข้อมูลต่างๆ ในรูปแบบออนไลน์ ดังนั้นการสร้างห้องเรียนออนไลน์ให้สวยงาม น่าสนใจ ต้องใช้ความรู้ด้านการออกแบบกราฟิก ภาษา HTML และด้านการเขียนโปรแกรมทำให้เกิดความยุ่งยาก และต้องใช้เวลามากพอสมควร แต่ Google Site คือโปรแกรมของ Google ที่ให้บริการสร้างเว็บไซต์ฟรี สามารถสร้างเว็บไซต์ได้ง่ายปรับแต่งรูปลักษณะได้อย่างอิสระและสามารถรวบรวมความหลากหลายของข้อมูลไว้ในที่เดียว สามารถอัปโหลดข้อมูลขึ้นอินเทอร์เน็ตได้ไม่ต้องเสียเงินเช่าพื้นที่ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563)

โรงเรียนห้วยน้ำคำจรรยาศิลป์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตครอบคลุมบริเวณโรงเรียนและครูมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวทุกคน แต่ครูยังไม่ได้รับการพัฒนาในด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการสอน การจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการนำเสนอผลงานแบบออนไลน์ ซึ่งการเรียนการสอนครูมีสื่อการสอน แผนการสอนพร้อม มีผลงานด้านวิชาการแต่ขาดพื้นที่จัดเก็บและนำเสนอในรูปแบบออนไลน์ ในส่วนงานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ITA Online ของสถานศึกษาที่ต้องประเมินทุกปี ครูและบุคลากรไม่สามารถที่จะอัปโหลดข้อมูล ในกลุ่มงานที่รับผิดชอบได้ จึงทำให้เกิดความล่าช้าและมีผลต่อการประเมิน การรายงานผลการบริหารงาน 4 ฝ่าย Map School ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2 ที่จัดทำขึ้นเพื่อรองรับการรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ต้องใช้ความรู้ในการสร้างและอัปเดตผลงานเพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้วยโปรแกรม Google Site (โรงเรียนห้วยน้ำคำจตุรศิลป์, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ปรึกษาหารือกับผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนห้วยน้ำคำจตุรศิลป์ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาครู ในด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาครูในการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการนำเสนอผลงานแบบออนไลน์ด้วย Google Site ซึ่งสามารถสร้างเว็บไซต์ได้ สร้างบทเรียนออนไลน์อย่างง่ายได้ โดยผู้ใช้สามารถปรับแต่ง ลักษณะบทเรียนออนไลน์ตามความต้องการ สามารถรวบรวมความหลากหลายของข้อมูลไว้ในที่เดียว ได้ เช่น บทเรียนออนไลน์ วีดิโอ เนื้อหาข้อมูล การนำเสนอเอกสารหรือสิ่งที่แนบและข้อความ รวมไปถึงความสามารถในการกำหนดความเป็นส่วนตัวของห้องเรียนออนไลน์ได้ โดยการจัดประชุม เชิงปฏิบัติการและนิเทศติดตามให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาครูในโรงเรียนห้วยน้ำคำจตุรศิลป์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2 ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนออนไลน์ ด้วย Google Site

2.2 เพื่อพัฒนาครูในโรงเรียนห้วยน้ำคำจตุรศิลป์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2 ให้มีความสามารถในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในโรงเรียนห้วยน้ำคำจตุรศิลป์ที่มีต่อการพัฒนาครูด้าน การสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ครูมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ในการสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

3.2 ครูมีความสามารถในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ การพัฒนาเว็บไซต์ด้วย Google Site ในการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการนำเสนอผลงานได้

3.3 โรงเรียนได้งานในรูปแบบห้องเรียนออนไลน์ และพัฒนาระบบงาน ITA Online ระบบ Map school Online ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2 อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาเกี่ยวกับ การสร้างห้องเรียนออนไลน์ การพัฒนา เว็บไซต์ด้วย Google Site ในการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการนำเสนอผลงาน วิชาการ ในรูปแบบออนไลน์ได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเป็นเชิงคุณภาพที่สามารถทำวิจัยควบคู่ไปพร้อมกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา ได้วิธีการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนของกระบวนการทำงานที่เป็นวงจรการวิจัยตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart สุวิมล ว่องวานิช (2553) อ้างอิงมาจาก Kemmis and McTaggart (1988) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

4.1 การวางแผน (Planning) ดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ในโรงเรียนห้วยน้ำคำจรรุยศิลป์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2567 โดยการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสัมภาษณ์ครูเป็นรายบุคคลตามกรอบเนื้อหา การสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเข้าใช้งาน Google Site 2) การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header) 3) การสร้างส่วนของเมนู (Navigator) 4) การสร้างส่วนเนื้อหาของเนื้อหา (Content) 5) การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer) 6) เครื่องมือการทำงานของ Google Site 7) การเผยแพร่เว็บไซต์

4.1.2 การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การพัฒนา ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ระดมความคิดเห็นร่วมกัน วิเคราะห์ปัญหาของการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site และได้หาวิธีการที่เหมาะสมในการที่จะพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ได้ และดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site และกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา/วิธีพัฒนาร่วมกัน โดยใช้แนวทางการพัฒนาครู 2 แนวทาง คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศประกอบด้วย (1) การนิเทศภายใน (กรณีนิเทศ รอบที่ 1) (2) การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) (กรณีนิเทศ รอบที่ 2) เพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถเกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site

1) การประชุมระดมความคิดเห็น วิเคราะห์หาแนวทางเกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ร่วมกันระดมความคิดเห็น วิเคราะห์หาแนวทางตามกรอบเนื้อหา การสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเข้าใช้งาน Google Site 2) การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header) 3) การสร้างส่วนของเมนู (Navigator) 4) การสร้างส่วนเนื้อหาของเนื้อหา (Content) 5) การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer) 6) เครื่องมือการทำงานของ Google Site 7) การเผยแพร่เว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site โดยใช้เวลาในการศึกษา 1 วัน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้ แบบบันทึกการประชุม

2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ได้ และสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ได้ มีวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านการใช้งาน Google Site จำนวน 2 คน เป็นผู้ให้ความรู้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ระยะเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 วัน การเก็บรวบรวม

ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบบันทึกการนิเทศ

3) การมอบหมายงานให้ปฏิบัติในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site โดยมอบหมายงานให้ผู้ร่วมศึกษาได้ลงมือปฏิบัติการศึกษาตามหัวข้อศึกษา หลังจากผ่าน การประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสามารถในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ตามกระบวนการ 7 ขั้นตอน ได้แก่

1. การเข้าใช้งาน Google Site
2. การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header)
3. การสร้างส่วนของเมนู (Navigator)
4. การสร้างส่วนของเนื้อหา (Content)
5. การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer)
6. เครื่องมือการทำงานของ Google Site
7. การเผยแพร่เว็บไซต์

การเก็บข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้า ใช้แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

4) การนิเทศ จัดให้มีการนิเทศให้คำปรึกษาแก่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยให้คำแนะนำ คำปรึกษา ในการศึกษาตามหัวข้อศึกษาเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกิดความมั่นใจในการพัฒนาการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในกระบวนการศึกษาการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ได้ และการเก็บข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าใช้แบบบันทึกการนิเทศ

4.1.3 แผนปฏิบัติการ (Action Plan) ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหาและกลยุทธ์การพัฒนามากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ การพัฒนาครูด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ในโรงเรียนห้วยน้ำคำจตุรฤทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4.2 การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Action) ดำเนินการดังนี้

4.2.1 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ปรึกษาร่วมกับผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนห้วยน้ำคำจตุรฤทัย เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาครูในด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site โดยมีการประชุมระดมความคิดเห็น วิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาครูด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ ด้วย Google Site 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเข้าใช้งาน Google Site 2) การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header) 3) การสร้างส่วนของเมนู (Navigator) 4) การสร้างส่วนของเนื้อหา (Content) 5) การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer) 6) เครื่องมือการทำงานของ Google Site 7) การเผยแพร่เว็บไซต์

4.2.2 ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ประสานงานติดต่อวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการพัฒนาครูด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site มาดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ให้กับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โดยเน้นให้ผู้ร่วมศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งซักถามประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งใช้เวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

จำนวน 1 วัน ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าลงมือสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ตามกระบวนการ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเข้าใช้งาน Google Site 2) การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header) 3) การสร้างส่วนของเมนู (Navigator) 4) การสร้างส่วนของเนื้อหา (Content) 5) การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer) 6) เครื่องมือการทำงานของ Google Site 7) การเผยแพร่เว็บไซต์

4.3 การสังเกตผล (Observation) ดำเนินการดังนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

4.3.1 การประชุมระดมความคิดเห็น วิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาครูด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ ด้วย Google Site ใช้แบบบันทึกการประชุม

4.3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ใช้แบบทดสอบก่อน/หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 20 ข้อ

4.3.3 การมอบหมายงานให้สร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ตามกระบวนการ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเข้าใช้งาน Google Site 2) การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header) 3) การสร้างส่วนของเมนู (Navigator) 4) การสร้างส่วนของเนื้อหา (Content) 5) การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer) 6) เครื่องมือการทำงานของ Google Site 7) การเผยแพร่เว็บไซต์ที่ใช้แบบสัมภาษณ์แบบสังเกต แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ ใช้แบบบันทึกการนิเทศนำข้อมูลที่รวบรวมได้ใช้ในการสะท้อนผลการบรรลุเป้าหมายหรือไม่บรรลุเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม

4.4 การสะท้อนผล (Reflection) ดำเนินการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานเมื่อดำเนินการตามกระบวนการทุกขั้นตอนแล้ว ต้องมีการสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับปรุงหรือพัฒนา และนำมาสรุปผลวางแผน แก้ปัญหาหรือการพัฒนาโดยดำเนินการ ดังนี้

4.4.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูลนำผลการปฏิบัติการมาวิเคราะห์ และสรุปผลการดำเนินงานตามขั้นตอน การสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเข้าใช้งาน Google Site 2) การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header) 3) การสร้างส่วนของเมนู (Navigator) 4) การสร้างส่วนของเนื้อหา (Content) 5) การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer) 6) เครื่องมือการทำงานของ Google Site 7) การเผยแพร่เว็บไซต์ ว่ามีปัญหาอุปสรรคด้านใดบ้างต้องปรับปรุงหรือพัฒนาต่อไป

4.4.2 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า และผู้ให้ข้อมูลร่วมกันกำหนดแนวทางกิจกรรม ปรับปรุงในส่วนที่เป็นปัญหา และกำหนดแนวทางในการพัฒนาในส่วนที่ดีอยู่แล้ว โดยดำเนินการ วางแผนปรับปรุงพัฒนาและนำไปปฏิบัติในวงรอบที่ 2 ต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลศึกษาวิธีการพัฒนาครูในโรงเรียนหัวหน้าคำจรรยาสุศิลป์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 45 เป็นร้อยละ 80 เพิ่มขึ้นร้อยละ 35 แต่ยังมีข้อสงสัยที่ยังไม่ชัดเจนในบางขั้นตอนได้แก่ 1) การสร้างส่วนของเมนู (Navigator) 2) การสร้างส่วนของเนื้อหา (Content) 3) เครื่องมือการทำงานของ Google Site 4) การเผยแพร่เว็บไซต์

5.2 ผลการพัฒนาครูในโรงเรียนห้วยน้ำคำจรรุยศิลป์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2 ให้มีความสามารถในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ได้ครบทั้ง 7 ขั้นตอน ครบทั้ง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 100

รายการปฏิบัติงาน	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า (คนที่)								ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	
1) การเข้าใช้งาน Google Site	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
2) การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
3) การสร้างส่วนของเมนู (Navigator)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
4) การสร้างส่วนของเนื้อหา (Content)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
5) การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
6) เครื่องมือการทำงานของ Google Site	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
7) การเผยแพร่เว็บไซต์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
รวมรายการปฏิบัติได้ (ขั้นตอน)	7	7	7	7	7	7	7	7	100

5.3 ผลการศึกษาความพึงใจของครูในโรงเรียนห้วยน้ำคำจรรุยศิลป์ที่มีต่อการพัฒนาครู ด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจ โดยรวมทุกขั้นตอนเฉลี่ย 4.79 อยู่ในระดับมากที่สุด

รายการประเมิน	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า (คนที่)								$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	1	2	3	4	5	6	7	8			
1. การเข้าใช้งาน Google Site	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header)	4.17	4.17	4.50	4.17	4.50	4.67	4.50	4.67	4.22	0.22	มาก
3. การสร้างส่วนของเมนู (Navigator)	4.00	4.50	5.00	4.00	4.50	4.50	5.00	4.00	4.44	0.42	มาก
4. การสร้างส่วนของเนื้อหา (Content)	5.00	5.00	4.86	4.86	5.00	5.00	5.00	5.00	4.96	0.07	มากที่สุด
5. การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer)	5.00	5.00	4.75	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.97	0.09	มากที่สุด

รายการประเมิน	ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า (คนที่)								$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	1	2	3	4	5	6	7	8			
6. เครื่องมือการทำงาน ของ Google Site	4.55	4.72	4.83	4.59	4.76	4.83	4.83	4.79	4.74	0.11	มากที่สุด
7. การเผยแพร่เว็บไซต์	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยทุกขั้นตอน	4.67	4.77	4.85	4.66	4.82	4.86	4.90	4.78	4.79	0.09	มากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาครูด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site โรงเรียนหัวนาคำจตุรศิลป์ ใช้กลยุทธ์ 2 ขั้นตอน คือ (1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และ (2) การนิเทศ 2 รอบ ได้แก่ รอบที่ 1 การนิเทศภายใน และรอบที่ 2 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ส่งผลให้ครูผู้เข้าร่วมสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ได้ครบถ้วนตามกรอบเนื้อหา ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

6.1 กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การบรรยายและการฝึกปฏิบัติร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้าน Google Site ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ได้จริง ผลนี้สอดคล้องกับหลักการประชุมเชิงปฏิบัติการของ นิเวทย์ บุญโยธา (2550) ที่ชี้ว่าเป็นการฝึกอบรมแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถเชิงปฏิบัติ และยงยุทธ เกษสาคร (2551) ที่เห็นว่าเป็นวิธีสำคัญในการพัฒนาทักษะและเจตคติของบุคลากร และศรัณยา ไครบุตร (2553) ที่เน้นว่าช่วยให้ผู้เข้าอบรมแก้ปัญหาและขยายความรู้ ดังนั้น Workshop จึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้ครูเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

6.2 กลยุทธ์การนิเทศภายใน การให้คำปรึกษาและการปรับปรุงแก้ไขร่วมกันระหว่างผู้บริหาร วิทยากร และครูช่วยให้ครูส่วนใหญ่บรรลุวัตถุประสงค์ มีเพียงบางส่วนที่ยังต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม สอดคล้องกับแนวคิดของ วิโรจน์ คำพลอย (2549) ที่ชี้ว่าการนิเทศภายในจะสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ และ ณรงค์ศักดิ์ ไชยชมภู (2550) ที่มองว่าเป็นการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนเดียวกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสุภากร ราชากรกิจ และคณะ (2550) ที่เน้นว่าการนิเทศภายในช่วยให้เห็นปัญหาที่แท้จริงและวิเคราะห์สาเหตุได้ตรงจุด ดังนั้น การนิเทศภายในจึงเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยยกระดับคุณภาพงานของครู และเสริมให้การสร้างห้องเรียนออนไลน์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.3 กลยุทธ์การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ครูที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์หลังการนิเทศภายใน ได้รับการ Coaching อย่างใกล้ชิด ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาของตนเองและปรับแก้ได้ครบทุกขั้นตอน จนสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์สำเร็จทุกคน สอดคล้องกับแนวคิดของ อารณัฐ ภูวิทยาพันธุ์ (2548) ที่อธิบายว่า Coaching ช่วยให้ผู้คลานำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ และ มนตรี ภูมี (2549) ที่มองว่าเป็นการอำนวยความสะดวกและกำกับเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ และ ชัยศักดิ์ แสงวงศ์ (2555)

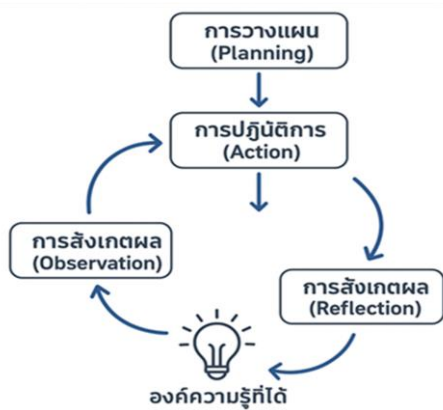
ที่เน้นว่าต้องมีการตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศเพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงาน ดังนั้น Coaching จึงเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยให้ครูทุกคนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์

7. องค์ความรู้ใหม่

7.1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

- 1) กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถพัฒนาครูควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาได้จริง
- 2) ครูได้รับความรู้และทักษะการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ตาม 7 ขั้นตอน
- 3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ + การนิเทศ (ภายใน และแบบ Coaching) เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ

7.2 โมเดลเชิงองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้

การสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Sites

1. การใช้งาน Google Site
2. การสร้างส่วนหัวของเว็บไซต์ (Header)
3. การสร้างส่วนของเมนู (Navigator)
4. การสร้างส่วนของเนื้อหา (Content)
5. การสร้างส่วนท้ายของเว็บไซต์ (Footer)
6. เครื่องมือการทำงานของ Google Site
7. การเผยแพร่เว็บไซต์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดกิจกรรมการบรรยาย การฝึกปฏิบัติ การสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site มีผู้ศึกษาค้นคว้าและวิทยากรร่วมกันวางแผนกำหนดกิจกรรมจัดเตรียมเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน โดยใช้กิจกรรมการให้คำปรึกษา และกิจกรรมการปรับปรุงแก้ไขซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารวิทยากรตลอดจน ผู้ร่วมศึกษา ร่วมมือกันปรับปรุงงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

8.1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การใช้กลยุทธ์การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ผู้นิเทศจะคอยแนะนำให้คำปรึกษา ช่วยเหลือให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์

นอกจากชี้แนะ เสนอแนะแล้ว ต้องให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้วิเคราะห์ เมื่อได้รับการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) แล้วทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า สามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site บรรลุตามวัตถุประสงค์

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้เตรียมไฟล์งานไว้ก่อนเพื่อให้เกิดผลต่อการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

8.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ขณะประชุมเชิงปฏิบัติควรหาวิธีการให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสนใจในเรื่องที่กำลังประชุมโดยไม่ปฏิบัติขั้นตอนอื่นควบคู่ไปด้วย

8.2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ควรเลือกองค์ประกอบของทั้ง 7 ขั้นตอนในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site เพราะมีองค์ประกอบจำนวนมากโดยผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าควรเลือกใช้องค์ประกอบที่เหมาะสมกับงานตนเอง

8.2.4 จากผลการวิจัยพบว่า ควรนิเทศติดตามผลการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา และสามารถจัดการข้อมูลที่เปลี่ยนไปในแต่ละภาคเรียนและเป็นปัจจุบัน

8.2.5 จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีการเผยแพร่ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปยังครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียนเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีอื่นที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันมาผสมผสาน ในการสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Site เพื่อเกิดความหลากหลายและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

8.3.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านการสร้างเว็บจาก Google Site ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง การพัฒนาสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). **นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- โกวิทย์ ปิติพงศ์พล. (2563). **การพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียด้วย Google Apps for Education เพื่อการจัดการเรียนรู้ในวิทยาลัยการอาชีพด่านซ้าย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยศักดิ์ แสงวงศ์. (2555). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านงานทะเบียนและวัดผล โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ชิราวุธ โถชาวี. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนบ้านคาลอดพื้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณรงค์ศักดิ์ ไชยชมภู. (2550). การนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- นิเวทย์ บุญโยธา. (2550). การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านฝายอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนตรี ภูมิ. (2549). ศาสตร์แห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อความสำเร็จ : มรดกปรัชญาจีนโบราณ ศาสตร์ยกระดับวิถีชีวิต. กรุงเทพฯ : ดีเอ็มจี.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2551). การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- โรงเรียนห้วยน้ำคำจรรยาศิลป์. (2567). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา. กภาพสินธุ์ : โรงเรียนห้วยน้ำคำจรรยาศิลป์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.
- วิโรจน์ คำพลอย. (2549). ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศรัณยา ไครบุตร. (2552). การส่งเสริมการใช้ระบบงานทะเบียนวัดผลและสารสนเทศ โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). แนวทางการพัฒนาครูเพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษา. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สุธาสินี สุทธิบุญ. (2565). การพัฒนาครูในการจัดการเรียนสอนโดยใช้ Google Apps for Education โรงเรียนวัดศิรีวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุภากร ราชอาณาจักร และคณะ. (2550). การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ภูวิทยาพันธ์. (2546). สอนงานอย่างไรให้ได้งาน (Coaching). กรุงเทพฯ : เอช อาร์เซ็นเตอร์ จำกัด.
- Kemmis and McTaggart. (1988). The Action Research Reader. Victoria : Deakin University.

การพัฒนาาระบบบริการ (ทางสูติกรรม) โรงพยาบาลเวียงสา
เป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ จังหวัดน่าน*
DEVELOPMENT OF SERVICE SYSTEM (OBSTETRICS) WIANG SA HOSPITAL
AS A NETWORK HOSPITAL IN THE SOUTHERN ZONE, NAN PROVINCE

กฤติพงษ์ ทิพย์ล้อย¹

Krittipong Thiplus¹

โรงพยาบาลเวียงสา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน¹

Wiang Sa Hospital, Nan Provincial Public Health Office¹

Email : Kritwee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลชุมชนในโซนใต้ไปยังโรงพยาบาลน่าน 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริการทางสูติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางการบริการทางสูติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งต่อผู้ป่วยด้านสูติกรรม แบบสนทนากลุ่ม ผู้บริหารโรงพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อร่วมกันออกแบบและพัฒนาแนวทางการบริการทางสูติกรรมกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวนทั้งสิ้น 278 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เข้ารับบริการส่วนใหญ่ ผ่าครรภ์ที่โรงพยาบาลเวียงสา คิดเป็นร้อยละ 85.00 และคลอดบุตรที่โรงพยาบาลเวียงสาคิดเป็นร้อยละ 76.15 รูปแบบการคลอดเป็นการคลอดธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 70.38 รองลงมาคือผ่าตัดคลอด (Cesarean section) และคลอดฉุกเฉิน (Emergency delivery) คิดเป็นร้อยละ 26.15, 3.46 ในกรณีที่มีการส่งต่อมีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.23 จากสถิติจะพบว่าการส่งต่อมีอัตราการลดลงตามลำดับ 2) พัฒนาแนวทางการบริการทางสูติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถของโรงพยาบาลเวียงสาในฐานะแม่ข่าย (2) การพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ (3) การนำแนวคิดการพัฒนาคุณภาพบริการมาปรับใช้ (4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและบุคลากร ในทุกมิติ (5) การใช้หลักการ 4S ในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม 3) การประเมินประสิทธิผลการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมผู้รับบริการมีความพึงพอใจในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมของโรงพยาบาลเวียงสาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.38 แสดงให้เห็นว่าโรงพยาบาลเวียงสา

อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการพัฒนาระบบบริการสูติกรรมในบทบาทโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ และได้รับการยอมรับจากผู้รับบริการในระดับดีเยี่ยม

คำสำคัญ : การพัฒนา; โรงพยาบาลแม่ข่าย; การส่งต่อผู้ป่วย; สูติกรรม

ABSTRACT

The research aimed 1. To study the situation of patient referrals from community hospitals in the southern zone to Nan Hospital; 2. To develop obstetrics service guidelines to efficiently support patients in the role of the network hospital in the southern zone; and 3. To evaluate the effectiveness of the obstetrics service system development guidelines at Wiang Sa Hospital in Nan Province. This research was conducted as a research and development (R&D) project. The researchers developed obstetrics service guidelines to efficiently support patients in the role of the network hospital in the southern zone. They also developed a questionnaire on obstetric patient referrals and a focus group discussion guide. Hospital administrators and medical personnel were involved in the design and development of obstetrics service guidelines with a sample of 278 participants. Data were analyzed through content analysis and quantitative analysis using percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed that: 1) The majority of service recipients (85.00%) received prenatal care at Wiang Sa Hospital and 76.15% delivered at Wiang Sa Hospital. The delivery mode was natural birth. Accounting for 70.38 percent, followed by Cesarean section and Emergency delivery, accounting for 26.15 percent and 3.46 percent. In the case of referrals, there were 11 cases, accounting for 4.23 percent. From the statistics, it was found that the referral rate decreased accordingly. 2) Develop obstetric service guidelines to efficiently support patients in the role of the southern zone network hospital. There are 5 steps as follows: 1. Enhancing the potential and capabilities of Wiang Sa Hospital as a network 2. Developing an efficient patient referral system 3. Applying the concept of service quality development 4. Promoting public and personnel participation in all dimensions 5. Using the 4S principle in participation management 3) Evaluating the effectiveness of the development of the obstetric health service system at Wiang Sa Hospital, Nan Province. Overall, service recipients are highly satisfied with the development of the obstetric health service system at Wiang Sa Hospital. The overall average score is 4.38, indicating that Wiang Sa Hospital, Wiang Sa District, Nan Province has been highly successful in developing its obstetric service system as a southern zone network hospital and has been accepted by service recipients at an excellent level.

Keywords : Development; Network Hospital; Patient Referral; Obstetrics

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ระบบบริการสาธารณสุขในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงและคุณภาพของบริการ ซึ่งความท้าทายเหล่านี้ได้แก่ ภาวะคนไข้ล้นโรงพยาบาล, การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์, การกระจุกตัวของทรัพยากร, การเพิ่มขึ้นของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง, สังคมสูงวัย, และการเข้าถึงบริการที่ไม่เท่าเทียม นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และการเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลให้ความต้องการใช้บริการทางการแพทย์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่ทรัพยากรด้านสาธารณสุข เช่น จำนวนบุคลากร เตียงผู้ป่วย และงบประมาณ ยังคงมีจำกัดและกระจุกตัวอยู่ในบางพื้นที่ (PUBLIC HEALTH, 2568)

จังหวัดน่านเป็นหนึ่งในจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่, จังหวัดเชียงราย, จังหวัดแพร่, จังหวัดน่าน, จังหวัดพะเยา, จังหวัดลำปาง, จังหวัดลำพูน, จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีหน่วยบริการสาธารณสุข จำนวนทั้งสิ้น 151 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) จำนวน 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) จำนวน 14 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล(รพสต.) จำนวน 121 แห่ง และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จำนวน 15 แห่งจำนวนประชากรในพื้นที่ทั้งสิ้น 470,507 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน, 2567) กระจายไปยังพื้นที่ในอำเภอต่างๆในจังหวัดน่าน จำนวนทั้งสิ้น 15 อำเภอ ซึ่งแบ่งพื้นที่ตามโซนในการบริการสุขภาพ ประกอบด้วยการแบ่งเขตอำเภอเป็นอำเภอเมืองน่าน และโซนเหนือมีจำนวน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง อำเภอป่อเกลือ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ โซนตะวันออก มีจำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอภูเพียง อำเภอแม่จริม อำเภอสันติสุข โซนตะวันตก 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านหลวง อำเภอสองแคว และ โซนใต้มีจำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน, 2565) โรงพยาบาลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โรงพยาบาลอยู่ในพื้นที่โซนใต้ของจังหวัดครอบคลุมพื้นที่อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย และอำเภอนาหมื่น เป็นโรงพยาบาลขนาด 60 เตียง มีประชากรในพื้นที่ 3 อำเภอ รวมจำนวนทั้งสิ้น 115,289 คน ประกอบด้วย อำเภอเวียงสา จำนวน 66,456 คน อำเภอนาน้อย จำนวน 31,968 คน อำเภอนาหมื่น จำนวน 14,096 คน มีวิสัยทัศน์โรงพยาบาลที่มุ่งสู่ “แม่ข่ายโซนใต้จังหวัดน่านคุณภาพชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายความถึงการพัฒนาระบบทุนทัศน์การบริการจากระบบที่มุ่งเน้นโรงพยาบาลและโรคไปสู่ระบบที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและพื้นที่เป็นฐานโดยโรงพยาบาลเวียงสาทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานแม่ข่ายบริการสุขภาพโซนใต้ ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาระบบบริการทุกมิติ โดยเริ่มจากตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขตามนโยบาย “ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย”

ทั้งนี้นักวิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญเรื่องการสร้างความเข้มแข็งของระบบบริการสาธารณสุขโดยรวมโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนหรือผู้ป่วยที่มารับบริการด้านสูติกรรมที่โรงพยาบาลเวียงสาได้มั่นใจว่ามารับบริการด้านสูติกรรมในโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ จังหวัดน่านจะได้รับการดูแลสุขภาพที่ครอบคลุมต่อเนื่องและได้มาตรฐานสูงสุดรวมถึงการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และวิถีใหม่ของการบริการสาธารณสุข ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงต้องการที่จะการพัฒนากระบวนการ (ทางสูติกรรม) โรงพยาบาลเวียงสาเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ จังหวัดน่าน ซึ่งจะช่วยลดความแออัดของสถานพยาบาลระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ และความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ต้องการการเชื่อมโยงและการส่งต่อบริการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์การส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลชุมชนในโซนใต้ไปยังโรงพยาบาลน่าน
- 2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริการทางสูติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3 เพื่อประเมินประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ข้อมูลสถานการณ์จริงของการส่งต่อผู้ป่วยด้านสูติกรรมในพื้นที่โซนใต้จังหวัดน่าน.
- 3.2 ได้แนวทางการให้บริการทางสูติกรรมที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่
- 3.3 การคลอด normal delivery ที่โรงพยาบาลเวียงสาเพิ่มขึ้น อัตราการส่งต่อไปยังโรงพยาบาลน่านลดลง
- 3.4 เสริมศักยภาพโรงพยาบาลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านให้สามารถทำหน้าที่โรงพยาบาลแม่ข่ายได้อย่างแท้จริง
- 3.5 ได้ต้นแบบการให้บริการทางสูติกรรมที่มีประสิทธิภาพที่สามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่นของโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าวเน้นการพัฒนาระบบบริการ (ทางสูติกรรม) โรงพยาบาลเวียงสาที่มีส่วนร่วมของสหวิชาชีพทางด้านกายภาพบำบัดและผู้รับบริการ และจากรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้การพัฒนาระบบและการประเมินประสิทธิผลโดยการดำเนินงานและใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งต่อผู้ป่วยด้านสูติกรรมย้อนหลัง 1-3 ปี แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การส่งต่อผู้ป่วยจากเวชระเบียนและจำนวนผู้ป่วยที่ถูกส่งต่อจากโรงพยาบาลชุมชนในเขตโซนใต้ (อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย และอำเภอนาหมื่น) ไปยังโรงพยาบาลน่าน โดยพิจารณาสาเหตุของการส่งต่อ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเวชระเบียนและระบบข้อมูลของโรงพยาบาล ข้อมูลพื้นฐานของโรงพยาบาลเวียงสา อำเภอน่าน จังหวัดน่าน ซึ่งขั้นตอนนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลชุมชนในโซนใต้ไปยังโรงพยาบาลน่าน

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยจากดำเนินการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหารโรงพยาบาล และ

บุคลากรทางการแพทย์ (พยาบาล เจ้าหน้าที่ห้องคลอด เจ้าหน้าที่ระบบส่งต่อ และเวชระเบียน) เพื่อทำความเข้าใจถึงขีดความสามารถด้านบุคลากร เวชภัณฑ์ ระบบห้องคลอด การให้บริการฝากครรภ์ ภาวะคลอดปกติ และกรณีภาวะครรภ์เป็นพิษ (Preeclampsia) รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของระบบการส่งต่อในปัจจุบัน เพื่อร่วมกันออกแบบและพัฒนาแนวทางการบริการทางสูติกรรมโดยอ้างอิงจากแนวคิดระบบบริการสุขภาพ การพัฒนาคุณภาพบริการ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้รับบริการให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ตลอดจนการประเมินประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่านที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ของดัชนีการส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลเวียงสาไปยังโรงพยาบาลน่าน, ระยะเวลาในการให้บริการและ ความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านสูติกรรม (หญิงตั้งครรภ์และผู้รับบริการ) ในโรงพยาบาลเวียงสา โรงพยาบาลน่าน้อย และโรงพยาบาลนาหมื่น ขึ้นต่อนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริการทางสูติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อประเมินประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน

5. ผลการวิจัย

5.1 สถานการณ์การส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลชุมชนในโซนใต้ไปยังโรงพยาบาลน่าน

ตารางที่ 1 สถานการณ์การเข้ารับบริการแผนกสูติกรรมและ สถานการณ์และสาเหตุของการส่งต่อผู้ป่วยด้านสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

(N=260)

สถานการณ์การเข้ารับบริการแผนกสูติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ประวัติการฝากครรภ์ในการตั้งครรภ์ครั้งล่าสุด		
โรงพยาบาลเวียงสา	221	85.00
โรงพยาบาลน่าน้อย	10	3.85
โรงพยาบาลนาหมื่น	10	3.85
โรงพยาบาลน่าน	12	4.62
คลินิกเอกชน	7	2.69
รวม	260	100.00
การตั้งครรภ์ในครั้งล่าสุดคลอดบุตรที่โรงพยาบาลใด		
โรงพยาบาลเวียงสา	198	76.15
โรงพยาบาลน่าน้อย	2	0.77
โรงพยาบาลนาหมื่น	2	0.77
โรงพยาบาลน่าน	51	19.62
คลอดที่อื่น (คลอดต่างจังหวัด)	7	2.69
รวม	260	100.00
รูปแบบการคลอดของท่านในการตั้งครรภ์ครั้งล่าสุด (สำหรับผู้ที่คลอดแล้ว)		
คลอดธรรมชาติ (Normal delivery)	183	70.38
ผ่าตัดคลอด (Cesarean section)	68	26.15

สถานการณ์การเข้ารับบริการแผนกสูติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
คลอดฉุกเฉิน (Emergency delivery)	9	3.46
รวม	260	100
เคยมีภาวะแทรกซ้อนระหว่างการตั้งครรภ์หรือการคลอดที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษหรือไม่		
มี (โปรดระบุคร่าว ๆ เช่น ครรภ์เป็นพิษ, คลอดติดขัด, ตกเลือด)	16	6.15
ไม่มี	244	93.85
รวม	260	100
ได้รับการส่งต่อไปยังโรงพยาบาลอื่นระหว่างการตั้งครรภ์หรือการคลอดบุตรครั้งล่าสุดหรือไม่		
เคย	11	4.23
ไม่เคย	249	95.77
รวม	260	100
หากเคยถูกส่งต่อท่านถูกส่งต่อจากโรงพยาบาลใดไปยังโรงพยาบาลใด		
โรงพยาบาลน่านส่งต่อไปโรงพยาบาลน่าน	2	18.18
โรงพยาบาลน่านส่งต่อไปโรงพยาบาลเวียงสา	4	36.36
โรงพยาบาลน่านส่งต่อไปโรงพยาบาลน่าน	3	27.27
โรงพยาบาลเวียงสาส่งต่อไปโรงพยาบาลน่าน	2	18.18
รวม	11	100.00
กระบวนการส่งต่อผู้ป่วยของโรงพยาบาลดำเนินการได้รวดเร็วเพียงใด		
รวดเร็วมาก	8	72.73
รวดเร็ว	2	18.18
ปานกลาง	1	9.09
รวม	11	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสถานการณ์การเข้ารับบริการแผนกสูติกรรมและ สถานการณ์ และสาเหตุของการส่งต่อผู้ป่วยด้านสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน (N=260) ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการฝากครรภ์ การคลอด การเกิดภาวะแทรกซ้อน และการส่งต่อผู้ป่วยด้านสูติกรรมในโรงพยาบาลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

1. สถานที่ฝากครรภ์และการคลอดบุตร พบว่า โรงพยาบาลเวียงสาเป็นศูนย์กลางหลัก ในการให้บริการผู้เข้ารับบริการส่วนใหญ่ฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลเวียงสา จำนวน 221 ราย คิดเป็น ร้อยละ 85.00 คลอดบุตรที่โรงพยาบาลเวียงสา จำนวน 198 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.15

2. รูปแบบการคลอด พบว่า ส่วนใหญ่คลอดธรรมชาติ (Normal delivery) จำนวน 183 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.38 ของ รองลงมาคือ การผ่าตัดคลอด จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.15 และที่พบน้อยที่สุดคือ การคลอดฉุกเฉิน จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.46

3. ภาวะแทรกซ้อนระหว่างการตั้งครรภ์หรือการคลอด พบว่า ผู้เข้ารับบริการส่วนใหญ่ จำนวน 244 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.85 ไม่เคยมีภาวะแทรกซ้อนที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษระหว่างการ ตั้งครรภ์หรือการคลอด ผู้มีภาวะแทรกซ้อน จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.15 ที่มีภาวะแทรกซ้อน เช่น ครรภ์เป็นพิษ คลอดติดขัด หรือตกเลือด

4. การส่งต่อไปยังโรงพยาบาลอื่น พบว่า ผู้เข้ารับบริการส่วนใหญ่ จำนวน 249 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.77 ไม่ได้ส่งต่อสามารถเข้ารับบริการที่โรงพยาบาลเวียงสา ระหว่างการตั้งครรภ์หรือการคลอดบุตรครั้งล่าสุด สถิติการส่งต่อมีเพียง 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.23 มีสาเหตุมาจากภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง

5. ความรวดเร็วในกระบวนการส่งต่อ พบว่า ผู้ที่เคยถูกส่งต่อ จำนวน 11 ราย ได้รับการกระบวนการส่งต่อดำเนินการได้ รวดเร็วมาก คิดเป็นร้อยละ 72.73 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการส่งต่อมีประสิทธิภาพสูงในด้านความรวดเร็ว

กล่าวโดยสรุปโรงพยาบาลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน คือผู้ให้บริการหลักด้านสูติกรรมในพื้นที่ โดยมีสัดส่วนการฝากครรภ์และการคลอดบุตรที่สูงมาก รูปแบบการคลอดส่วนใหญ่ยังคงเป็นธรรมชาติ แต่การผ่าตัดคลอดมีสัดส่วนที่สำคัญ ภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงและต้องได้รับการส่งต่อมีน้อยมาก และเมื่อเกิดการส่งต่อ กระบวนการดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยโรงพยาบาลน่านและโรงพยาบาลเวียงสาเป็นปลายทางหลักของการส่งต่อจากโรงพยาบาลในเครือข่าย

5.2 การพัฒนาแนวทางการบริการทางสูติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาวิจัย พบว่า พัฒนาแนวทางการให้บริการทางสูติกรรมจากการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวคิดในการพัฒนาระบบบริการส่งต่อผู้ป่วยด้านสูติกรรมจากโรงพยาบาลน่านน้อย โรงพยาบาลน่านหมื่น มาคลอด โรงพยาบาลเวียงสา โดยตั้งเป้าหมายเพื่อเพิ่มจำนวนผู้เข้ารับบริการขึ้นและลดอัตราการส่งต่อไปโรงพยาบาลน่านลดลง สามารถทางสูติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาแนวทางการบริการทางสูติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

การออกแบบแนวทางการบริการที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงพยาบาลเวียงสาในฐานะโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ ครอบคลุมประเด็นสำคัญโดยบูรณาการแนวคิดระบบบริการสุขภาพ, การพัฒนาคุณภาพบริการ, และการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีเครือข่ายประกอบด้วย แนวทางการพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ การยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถของโรงพยาบาล การพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ การนำแนวคิดการพัฒนาคุณภาพบริการมาปรับใช้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและบุคลากร และ การใช้หลักการ 4 S ในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 แนวทางการบริการทางสูติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ของโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนา	วิธีดำเนินการ	ผลลัพธ์การพัฒนา
1. การยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถของโรงพยาบาลเวียงสาในฐานะแม่ข่าย	1. พัฒนาทักษะด้วยการอบรมหัตถการสำคัญ 2. จัดหาเวชภัณฑ์และอุปกรณ์มาตรฐาน 3. พัฒนาระบบห้องคลอด	1. บุคลากร สูติแพทย์ พยาบาลประจำห้องคลอด ได้รับการอบรมเฉพาะทางด้านการพยาบาลเกี่ยวกับการดูแลการตั้งครรภ์ การ

แนวทางการพัฒนา	วิธีดำเนินการ	ผลลัพธ์การพัฒนา
		<p>คลอดบุตร และหลังคลอด จำนวน 5 คน</p> <p>2. มีสูติแพทย์ให้บริการนอกเวลาราชการ</p> <p>3. สนับสนุนเวชภัณฑ์ อุปกรณ์การวินิจฉัย และเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่มีมาตรฐานและคุณภาพความปลอดภัยเพียงพอต่อการให้บริการ</p> <p>4.ยกระดับการให้บริการฝากครรภ์ (ANC) การคลอด และการดูแลหลังคลอด ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการเจาะน้ำคร่ำเพื่อวินิจฉัย (Amniocentesis) และการส่องกล้องตรวจปากมดลูก (Colposcopy) - บริการคัดกรองหญิงตั้งครรภ์กลุ่มเสี่ยงสูงต่อโรคดาวน์ซินโดรม (Down syndrome)
2. การพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ	<p>1. โรงพยาบาลเวียงสา เป็นศูนย์กลางประสานงานด้วยการสร้างเครือข่ายภายในโซนใต้</p> <p>2. กำหนดแนวทางส่งต่อและติดตามผล</p> <p>3. ลดการส่งต่อผู้ป่วยสูติกรรมไปยังโรงพยาบาลน่าน</p>	<p>1.โรงพยาบาลเวียงสาได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานงานในเครือข่ายโรงพยาบาลโดยการสร้างเครือข่าย MOU จำนวน 3 แห่ง ได้แก่โรงพยาบาลเวียงสา โรงพยาบาลน่าน้อย และโรงพยาบาลนาหมื่น จังหวัดน่าน</p> <p>2. ได้แนวปฏิบัติกลาง (CPG) ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโซน</p> <p>3. การส่งต่อผู้ป่วยคลอดไปยังโรงพยาบาลน่าน ลดลง ร้อยละ 90</p>
3. การนำแนวคิดการพัฒนาคุณภาพบริการมาปรับใช้	<p>1. ใช้ PDCA พัฒนาคุณภาพบริการของโรงพยาบาล</p> <p>2. ผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง (Customer Focus)</p>	<p>ผลสัมฤทธิ์ การนำแนวคิดการพัฒนาคุณภาพบริการมาปรับใช้ในสถานพยาบาลพบว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - อัตราความพึงพอใจ OPD ร้อยละ 83.68

แนวทางการพัฒนา	วิธีดำเนินการ	ผลลัพธ์การพัฒนา
	3. สร้างวัฒนธรรมองค์กร (ESB / Teamwork)	- อัตราความพึงพอใจ IPD ร้อยละ 85.10
4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและบุคลากร	1. มีส่วนร่วมการตัดสินใจ/ดำเนินงาน 2. รับผลประโยชน์ร่วม/ร่วมประเมินผล	เกิดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ร่วมกัน และการร่วมประเมินผลทุกครั้งที่มีผู้ป่วยมารับบริการที่โรงพยาบาลเวียงสาร์้อยละ 100 อัตราความพึงพอใจ 87.60
5. หลักการ 4 S ในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วม	1. Starting Early (เริ่มต้นเร็ว) 2. Stakeholders (ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) 3. Sincerity (ความจริงใจ) 4. Suitability (ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสถานการณ์)	1. เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาซึ่งคุณภาพของการตัดสินใจที่ดีขึ้น 2. ใช้ต้นทุนน้อยลงในระยะยาว 3. สร้างฉันทามติ นำไปปฏิบัติได้ง่าย 4. หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่รุนแรงและสร้างความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม ผลกระทบต่อการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมในงานสุติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา พบว่าศักยภาพการให้บริการงานสุติกรรมประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานดังต่อไปนี้ - ก่อนพัฒนางานสุติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ปี พ.ศ. 2567 - Sum AdjRW เท่ากับ 358.94 - CMI เท่ากับ 1.12 - หลังพัฒนางานสุติกรรมให้สามารถรองรับผู้ป่วยในบทบาทของโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ พ.ศ. 2568 - Sum AdjRW เท่ากับ 186.47 - CMI เท่ากับ 1.34

5.3 ประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน

(N=260)

ประเด็นความพึงพอใจต่อการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน	ระดับความความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
ด้านบุคลากรทางการแพทย์			
1. ความสุภาพและการเอาใจใส่ของแพทย์และพยาบาล	4.23	0.48	มาก
2. ความเชี่ยวชาญและความสามารถของแพทย์และพยาบาล	4.25	0.49	มาก
3. ความเพียงพอของบุคลากร (แพทย์, พยาบาล)	3.62	0.90	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม			
4. ความสะอาดและความเป็นระเบียบของสถานที่	4.82	0.43	มากที่สุด
5. ความพร้อมของห้องคลอด/อุปกรณ์ทางการแพทย์	4.83	0.44	มากที่สุด
6. ความเพียงพอของเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ที่จำเป็น	4.80	0.51	มากที่สุด
ด้านกระบวนการให้บริการ			
7. ระยะเวลาการรอรับบริการ	4.18	0.58	มาก
8. ความชัดเจนของข้อมูลและการให้คำแนะนำที่ได้รับ	4.23	0.50	มาก
9. ประสิทธิภาพของระบบการฝากครรภ์	4.26	0.48	มาก
10. ประสิทธิภาพของระบบการส่งต่อผู้ป่วยภายในโซน (หากมีประสบการณ์)	4.24	0.50	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมและการคุ้มครองสิทธิ			
11. ท่านได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและมีโอกาสแสดงความคิดเห็น/ตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษา	4.28	0.47	มาก
12. บุคลากรเคารพสิทธิและความเป็นส่วนตัวของท่าน	4.28	0.47	มาก
ด้านผลลัพธ์การดูแลรักษา			
13. ความพึงพอใจต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของท่าน (มารดา)	4.00	0.44	มาก
14. ความพึงพอใจต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของบุตร	4.95	0.60	มากที่สุด
15. ท่านเชื่อมั่นในศักยภาพของโรงพยาบาลเวียงสาในการเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้	4.78	0.56	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.38	0.52	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่านโดยภาพรวม พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมของโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน อยู่ในระดับระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 แสดงให้เห็นว่า โรงพยาบาลเวียงสา อำเภอเวียงสา

จังหวัดน่าน ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการในระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม รวมถึง ความพึงพอใจต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของบุตร และ ความเชื่อมั่นในศักยภาพของโรงพยาบาล ในการเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ ซึ่งทุกด้านได้รับคะแนนระดับ มากถึงมากที่สุด แสดงถึงจุดแข็งที่ชัดเจนคือ ความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ รวมถึงผลลัพธ์การดูแลรักษาที่ส่งผลดีต่อบุตร แต่ประเด็นที่อาจพิจารณาเพื่อการปรับปรุงเพิ่มเติมคือ ความเพียงพอของบุคลากร (แพทย์, พยาบาล) มีค่าเฉลี่ย 3.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 เพื่อยกระดับความพึงพอใจโดยรวมให้สูงขึ้น

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสถานการณ์การส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลชุมชนในโซนใต้ไปยังโรงพยาบาลน่านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สถานที่ฝากครรภ์และการคลอดบุตร โรงพยาบาลเวียงสาเป็นศูนย์กลางหลักในการให้บริการ มีผู้เข้ารับบริการส่วนใหญ่ฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลเวียงสา จำนวน 221 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.00 และ คลอดบุตรที่โรงพยาบาลเวียงสา จำนวน 198 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.15 2) รูปแบบการคลอด พบว่า ส่วนใหญ่การคลอดธรรมชาติ (Normal delivery) จำนวน 183 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.38 รองลงมาคือ การผ่าตัดคลอด จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.15 และที่พบน้อยที่สุดคือ การคลอดฉุกเฉิน จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.46 3) ภาวะแทรกซ้อนระหว่างการตั้งครรภ์หรือการคลอด พบว่า ผู้เข้ารับบริการส่วนใหญ่ไม่เคยมีภาวะแทรกซ้อนที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษระหว่างการตั้งครรภ์หรือการคลอด จำนวน 244 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.85 ส่วนผู้มีภาวะแทรกซ้อน เช่น ครรภ์เป็นพิษ คลอดติดขัด หรือตกเลือด จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.15 4) การส่งต่อไปยังโรงพยาบาลอื่น พบว่า ผู้เข้ารับบริการส่วนใหญ่ไม่ได้ส่งต่อไปยังโรงพยาบาลอื่น จำนวน 249 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.77 สถิติการส่งต่อมีเพียง 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.23 จากสถิติจะพบว่าการส่งต่อมีอัตราการลดลง กรณีที่มีการส่งต่อพบว่า กระบวนการส่งต่อผู้ป่วย รวดเร็วมาก แสดงให้เห็นว่า กระบวนการส่งต่อมีประสิทธิภาพสูงในด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชยา ลาภมูล (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการส่งต่อผู้ป่วยสูติกรรมฉุกเฉิน โรงพยาบาลน่าน จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า โรงพยาบาลน่าน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี เป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง ระดับ F2 (First-level hospital) (โรงพยาบาลชุมชนขนาดกลาง) จากสถิติการรับบริการผู้คลอดของโรงพยาบาล ในปี 2563-2565 พบจำนวน 412 ราย, 410 ราย และ 398 ราย ตามลำดับ มีจำนวนผู้คลอดในท้องคลอดอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 261 ราย, 268 ราย และ 292 ราย ตามลำดับ และจำนวนผู้คลอดที่อยู่ในภาวะสูติกรรมฉุกเฉินต้องทำการส่งต่อไปยังโรงพยาบาลที่มีศักยภาพสูงกว่า จำนวน 151 ราย, 142 ราย และ 106 ราย ตามลำดับ คิดเป็นอัตราการส่งต่อผู้ป่วยสูติกรรมฉุกเฉินต่อผู้มาคลอด ร้อยละ 36.65 ,34.63 และ 26.63 ตามลำดับ จากสถิติจะพบว่าการส่งต่อมีอัตราการลดลง แต่ด้วยศักยภาพของโรงพยาบาลชุมชนระดับกลาง (F2) ยังต้องมีการส่งต่อผู้ป่วยสูติกรรมฉุกเฉินต่อไป ซึ่งในปี 2565 มีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับการส่งต่อผู้ป่วยสูติกรรมฉุกเฉิน พบว่ายังไม่มีระบบการปฏิบัติในการส่งต่อที่เป็นมาตรฐานพยาบาลวิชาชีพขาดความรู้และทักษะการส่งต่อผู้ป่วยสูติกรรมฉุกเฉิน

6.2 ผลการพัฒนาระบบบริการ (ทางสูติกรรม) โรงพยาบาลเวียงสา เป็นโรงพยาบาลแม่ข่าย โชนใต้ จังหวัดน่าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การพัฒนาระบบบริการ (ทางสูติกรรม) โรงพยาบาลเวียงสา เป็นโรงพยาบาลแม่ข่าย โชนใต้ จังหวัดน่าน มีแนวทางพัฒนา 5 ขั้นตอนคือ 1) การยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถของ โรงพยาบาลเวียงสาในฐานะแม่ข่ายด้านบุคลากรให้มีความเพียงพอ มีความรู้ เชี่ยวชาญ พฤติกรรม บริการเป็นเลิศ (ESB) ด้านเวชภัณฑ์/เครื่องมือ มีมาตรฐาน เกิดปลอดภัย มีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย และระบบขนส่งที่ดี ด้านระบบห้องคลอด มีศักยภาพสูง ด้านบริการฝากครรภ์/คลอด สร้างมาตรฐาน ครอบครัว (ANC, คลอด, หลังคลอด) 2) การพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ คือ สร้างระบบเครือข่ายบริการที่เชื่อมโยงกันในระดับจังหวัดและภายในเขตสุขภาพ เพื่อใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ลดการส่งต่อที่ไม่จำเป็น ลดการส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลชุมชนในโชนใต้ (อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย และอำเภอนาหมื่น) ไปยังโรงพยาบาลน่าน โดยเฉพาะกรณีที่ไม่จำเป็น หรือที่โรงพยาบาลเวียงสาสามารถดูแลได้ กำหนดแนวทางปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคน รวมถึงเกณฑ์การส่งต่อผู้ป่วยสูติกรรมฉุกเฉิน และมีการติดตามประเมินผล 3) การนำแนวคิดการพัฒนาคุณภาพบริการมาปรับใช้ คือ การปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ให้การบริการที่ดีต้องยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางในการประเมินคุณภาพบริการ โดยประเมินจากความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและข้อคิดเห็น การลดระยะเวลาการรอคอย และ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมวัฒนธรรมที่เน้น “การบริการที่เป็นเลิศและปลอดภัย” 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและบุคลากร คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้รับบริการมีส่วนร่วม ในทุกมิติ คือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และ การประเมินผล 5) ใช้หลักการ 4 S ในการบริหารงาน คือ เริ่มต้นเร็ว ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความจริงใจ ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้มั่นใจว่าบริการที่มอบให้ผู้รับบริการมีคุณภาพมาตรฐาน และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่เป้าหมาย “ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย” และ “คนไทยแข็งแรงในทุกสภาวะ” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรสิทธิ์ อุดมเดชาเวช (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉิน โรงพยาบาลท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ไม่เพียงพอ ไม่มีแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง อุปกรณ์เครื่องมือและเวชภัณฑ์ไม่พร้อมใช้งาน ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน รถพยาบาลไม่พร้อมใช้งาน กรณีที่ผู้ป่วยมีอาการเปลี่ยนแปลงระหว่างส่งต่อไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับแพทย์ได้ การประสานงานส่งต่อระหว่างโรงพยาบาลใช้เวลานาน การพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉิน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความพร้อมของบุคลากร ความพร้อมของรถพยาบาล ความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือทางการแพทย์ ระบบการสื่อสารทันสมัยและรวดเร็ว กระบวนการแต่ก่อนส่งต่อ ขณะส่งต่อและหลังส่งต่อได้มาตรฐาน ระบบการสนับสนุนและการประสานงานการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ 2) กระบวนการ (Process) ได้แก่ การอบรมพัฒนาบุคลากร พัฒนาคู่มือการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉิน การติดตั้งระบบ Telemedicine Ambulance จัดเตรียมเครื่องมือทางการแพทย์และยาที่จำเป็น จัดระบบการให้คำปรึกษาและการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการดูแลผู้ป่วยขณะส่งต่อ พัฒนาแบบตรวจเครื่องมือสำคัญ การเตรียมความพร้อมแก่ผู้ป่วยฉุกเฉิน และญาติ ผลลัพธ์การพัฒนาพบว่า ความพึงพอใจของบุคลากรโดยรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับ

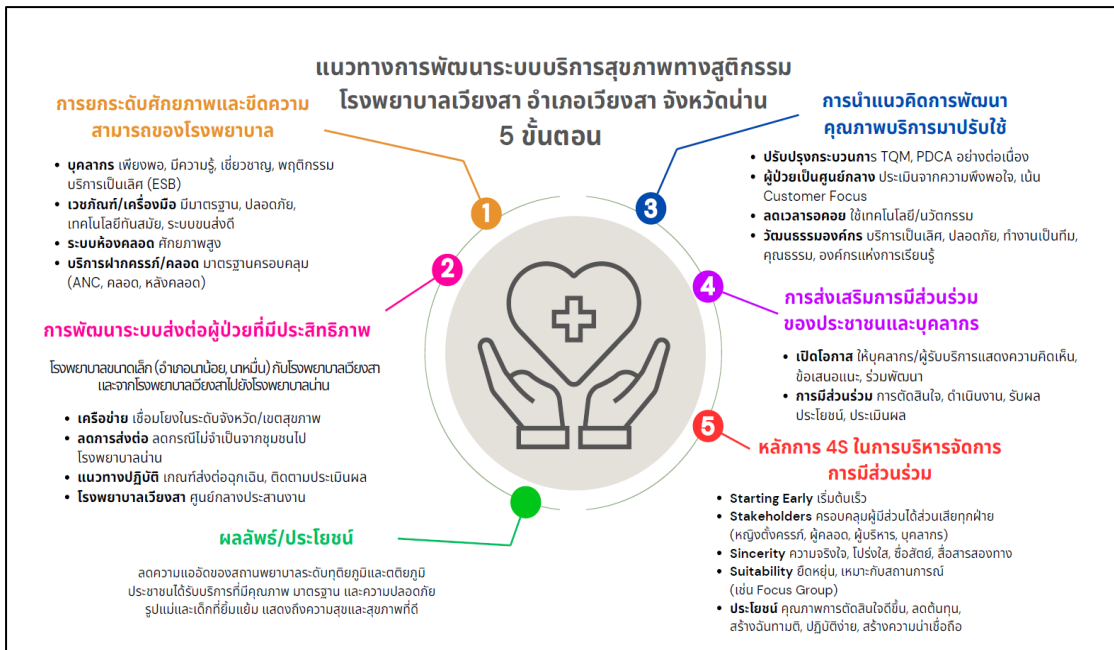
ปานกลาง หลังการพัฒนา บุคลากรมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมากกว่าก่อนการพัฒนา ระบบส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 ผลการประเมินประสิทธิผลการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมของโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน อยู่ในระดับระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 แสดงให้เห็นว่า โรงพยาบาลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการในระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม รวมถึง ความพึงพอใจต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของบุตร และความเชื่อมั่นในศักยภาพของโรงพยาบาล ในการเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ ซึ่งทุกด้านได้รับคะแนนระดับ มากถึงระดับมากที่สุด แสดงถึงจุดแข็งที่ชัดเจนคือ ความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ รวมถึงผลลัพธ์การดูแลรักษาที่ส่งผลดีต่อทารก แต่ประเด็นที่อาจพิจารณาเพื่อการปรับปรุงเพิ่มเติมคือ ความเพียงพอของบุคลากร (แพทย์, พยาบาล) มีค่าเฉลี่ย 3.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต หวังสันติวงศา, กาญจนา จันทะนุญ, บังอร ล้อมไธสง (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบบริการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงสูง ภายใต้การจัดการจัดบริการเครือข่ายโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาระบบบริการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงสูง ภายใต้การจัดการจัดบริการเครือข่ายโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิ จังหวัดมหาสารคาม ส่งผลให้บุคลากรมีความรู้การปฏิบัติตามแนวทางดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงสูงเพิ่มขึ้น ทีมสหวิชาชีพมีความพึงพอใจต่อระบบ บริการในระดับมาก ผลลัพธ์ด้านหญิงตั้งครรภ์ พบว่าหญิงตั้งครรภ์ได้รับการส่งต่อถูกต้องทันเวลา จากเดิม ร้อยละ 81.66 เป็น 98.37 การเกิดภาวะแทรกซ้อนในหญิงตั้งครรภ์เสี่ยงสูงลดลงจากร้อยละ 15.38 เป็น 9.23 การคลอดก่อนกำหนดจาก 4.02 เป็น 3.04 ทารกมีภาวะ Birth Asphyxia จากร้อยละ 19.80 เป็น 10.01 มารดาคลอด มีภาวะ PPH ร้อยละ 1.69 เป็น 1.01 ไม่พบมารดาและทารกตาย

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบบริการ (ทางสูติกรรม) โรงพยาบาลเวียงสาเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายโซนใต้ จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้นำผลการสังเคราะห์ สถานการณ์และการพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลชุมชนในโซนใต้ไปยังโรงพยาบาลน่าน มาออกแบบแนวทางการบริการด้านการจัดระบบประสานงานและส่งต่อ การพัฒนาคุณภาพบริการในพื้นที่สู่การนำไปใช้ในโรงพยาบาลเวียงสาและการประเมินประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา จังหวัดน่าน สามารถสรุปเป็นแผนผัง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนผังการพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางสูติกรรมโรงพยาบาลเวียงสา
อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานด้านสาธารณสุขควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ โดยเฉพาะสูติแพทย์และพยาบาลห้องคลอด เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เพียงพอของกำลังคน

8.1.2 ควรจัดทำคู่มือมาตรฐานการส่งต่อผู้ป่วยสูติกรรม ระดับจังหวัด เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติ ลดความล่าช้า และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเครือข่ายบริการสุขภาพ

8.1.3 ควรมีนโยบายสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์และระบบดิจิทัล เช่น Telemedicine และระบบติดตามข้อมูลออนไลน์ เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและแม่นยำในการดูแลผู้ป่วยสูติกรรม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 โรงพยาบาลเวียงสาควรยกระดับศักยภาพห้องคลอดและระบบเวชภัณฑ์ ให้ได้มาตรฐานสูงสุด พร้อมรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2.2 ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรม การฝึกทักษะภาคปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนความรู้กับโรงพยาบาลที่มีศักยภาพสูงกว่า

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 งานวิจัยในอนาคตควรศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบบริการสูติกรรมในพื้นที่อื่นที่มีบริบทแตกต่าง เพื่อเปรียบเทียบและพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมในระดับประเทศ

8.3.2 ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับความเพียงพอของบุคลากรทางการแพทย์ และแนวทางจัดสรรทรัพยากรบุคคลที่เหมาะสมในโรงพยาบาลระดับชุมชนและแม่ข่าย

8.3.3 ควรต่อยอดการวิจัยโดยนำนวัตกรรมด้านดิจิทัล เฮลท์ (Digital Health Innovation) มาใช้ เช่น ระบบติดตามสุขภาพมารดา-ทารกผ่านแอปพลิเคชัน เพื่อลดอัตราภาวะแทรกซ้อนและการส่งต่อ

9. บรรณานุกรม

จิรัชยา ลาภมูล. (2567). การพัฒนาระบบการส่งต่อผู้ป่วยสูติกรรมฉุกเฉิน โรงพยาบาลน้ำยี่น จังหวัดอุบลราชธานี. *ยโสธรเวชสาร*. 26(1). 141-153.

บัณฑิต หวังสันติวงศา, กาญจนา จันทะนุย, บังอร ล้อมไธสง. (2567). การพัฒนาระบบบริการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงสูง ภายใต้การจัดการบริการเครือข่ายโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิ จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชน*. 9(1). 805-812.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน. (2565). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดน่าน 2565*. น่าน : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน. (2567). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดน่าน 2567*. น่าน : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน.

สุรสิทธิ์ อุดมเดชาเวช. (2567). การพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉิน โรงพยาบาลท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. *วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษาการแพทย์และสุขภาพ*. 9(4). 256-266.

PUBLIC HEALTH. (2568). *ดิงนวัตกรรมแก้ปัญหาผู้ป่วยล้นโรงพยาบาล*. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2568. จาก <https://theactive.thaipbs.or.th/news/publichealth-20250314#:~:text=>

การเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยม*
ACCESSING LITERATURE THROUGH FEMINIST PERSPECTIVES

พระครูสีลสรราชิคุณ¹, อิศเรศ จินนฤทธิ์², จิราภรณ์ พันสว่าง³, ศุภสิทธิ์ ลินทมาตย์⁴
Phrakrusilasarithkun¹, Issares Jinnarith², Jiraporn Phansawang³, Suppasit Lintamat⁴
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3,4}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2,3,4}
Email : phrakrusilsrathikhun@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดสตรีนิยม (Feminist Theory) ซึ่งเป็นกรอบความคิดที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้หญิง โดยชี้ให้เห็นถึงการกดขี่และความไม่เท่าเทียมทางเพศที่ฝังรากลึกในสังคม ทั้งในระดับส่วนบุคคลและโครงสร้างทางสังคมและการเมือง บทความกล่าวถึงพัฒนาการของแนวคิดสตรีนิยมในแต่ละยุค ตั้งแต่คลื่นลูกที่ 1 ถึงคลื่นลูกที่ 4 โดยมีการอธิบายลักษณะเด่น แนวคิดหลัก และขบวนการเคลื่อนไหวของแต่ละคลื่น นอกจากนี้ ยังได้วิเคราะห์แนวคิดของสำนักสตรีนิยมสายต่าง ๆ เช่น สตรีนิยมสายเสรีนิยม มาร์กซิสต์ สังคมนิยม แนวก้าวหน้า จิตวิเคราะห์ วัฒนธรรม นิเวศ และหลังสมัยใหม่ โดยเฉพาะในบริบทสังคมไทย ที่ยังยึดติดกับระบบคิดแบบทวิลักษณ์อำนาจนิยม และชายเป็นใหญ่ แนวคิดสตรีนิยมจึงไม่ใช่เพียงทฤษฎีเท่านั้น แต่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวที่เปิดพื้นที่ให้ประสบการณ์ของผู้หญิงได้กลายเป็นองค์ความรู้ทางสังคมใหม่ ซึ่งสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสมอภาคและยุติธรรมในสังคม ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า 1) วรรณคดีไม่ใช่เพียงศิลปะ แต่เป็นพื้นที่ผลิตและทำให้คงอยู่ซึ่งอำนาจทางเพศ 2) สตรีนิยมคือการรื้อสร้างความรู้ที่ถูกกดทับ 3) การคืนเสียงให้ผู้หญิงในวรรณกรรม 4) พัฒนาการ 4 คลื่นของสตรีนิยมสะท้อนการต่อสู้ที่เคลื่อนจากสิทธิไปสู่ตัวตน และสู่การเมืองของอัตลักษณ์ 5) บริบทไทยเผยให้เห็นความท้าทายเฉพาะของสตรีนิยมในสังคมที่ยังยึดคติชายเป็นใหญ่และลำดับชั้นอำนาจ 6) การอ่านวรรณคดีแบบสตรีนิยมคือการอ่านเพื่ออำนาจ

คำสำคัญ : การเข้าถึง; วรรณคดี; แนวคิดสตรีนิยม

ABSTRACT

This article aims to present Feminist Theory as a critical framework that centers women lived experiences and highlights the deep-rooted gender oppression and inequalities embedded within both personal spheres and broader socio-political structures. The discussion traces the historical development of feminist thought across four major waves, outlining the key characteristics, central ideas, and social movements of each period. It also examines various strands of feminist scholarship including liberal, Marxist, socialist, radical, psychoanalytic, cultural, ecofeminist, and postmodern approaches with particular attention to the Thai context, where binary gender norms, authoritarianism, and patriarchal ideology remain influential. Feminist theory, therefore, is not merely an academic lens but a transformative movement that legitimizes women's experiences as new forms of social knowledge capable of driving change toward equality and justice. The study's findings indicate that: (1) literature is not only an art form but also a site where gendered power is produced and sustained; (2) feminism reconstructs knowledge that has been historically marginalized; (3) feminist literary criticism restores women's voices within literary spaces; (4) the evolution of the four feminist waves reflects a shift from rights-based struggles to identity politics; (5) the Thai context reveals unique challenges rooted in patriarchal cultural structures; and (6) feminist reading is fundamentally a reading of power, aimed at challenging dominant ideologies and reclaiming agency for women.

Keywords : Accessing; Literature; Feminist Perspectives

1. บทนำ

การศึกษาวรรณคดีในฐานะพื้นที่สะท้อนความคิด ความเชื่อ และโครงสร้างอำนาจของสังคม เป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องในสาขาสตรีนิยมศึกษา โดยเฉพาอย่างยิ่งการอ่านวรรณคดีผ่านกรอบคิดสตรีนิยม (Feminist Literary Criticism) ซึ่งเป็นแนวทางที่มุ่งตรวจสอบบทบาทเพศสภาพและการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของสตรีในงานเขียน แนวคิดสตรีนิยมมิได้จำกัดอยู่เพียงการค้นหาคำว่าไม่เท่าเทียมทางเพศเท่านั้น หากยังเป็นกระบวนการที่เปิดเผยว่าภาษา เรื่องเล่า และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในวรรณกรรมล้วนถูกกำกับด้วยอุดมการณ์แบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ที่ฝังแน่นในประวัติศาสตร์ความคิดของมนุษย์ (Beauvoir, 1949) วรรณคดีจำนวนมากในอดีตสะท้อนโลกทัศน์ของผู้ชายในสังคมเป็นสำคัญ ทำให้บทบาทของสตรีในงานเขียนหลายเรื่องถูกจำกัดให้อยู่ภายใต้สถานภาพเช่น ผู้ถูกปกป้อง ผู้รอคอย หรือผู้เป็นแรงบันดาลใจของตัวละครชาย มากกว่าการเป็นผู้กระทำการที่มีเจตจำนงและเสียงเป็นของตนเอง การประกอบสร้างภาพแทนของผู้หญิงเช่นนี้ไม่เพียงแสดงให้เห็นค่านิยมทางสังคม แต่ยังสะท้อนการกล่อมเกลாதองวัฒนธรรมที่ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางเพศดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง (Gilbert & Gubar, 1979)

การเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยมจึงมีเป้าหมายสำคัญในการตรวจสอบว่าภาพแทนของสตรีถูกสร้างขึ้นอย่างไร ใครเป็นผู้เล่าเรื่อง และเสียงของสตรีได้รับการให้คุณค่าเพียงใด การตั้งคำถามเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านไม่เพียงเข้าใจตัวละครหญิงในระดับโครงเรื่องเท่านั้น แต่ยังเห็นกลไกทางอำนาจที่ถูกบันทึกผ่านภาษาและโครงสร้างวาทกรรม (Showalter, 1985) แนวคิดดังกล่าวยังชี้ให้เห็นว่าวรรณคดีมิใช่พื้นที่ว่างเปล่า หากเป็นเวทีที่ความหมายเกี่ยวกับเพศถูกต่อรอง ระบุ และผลิตซ้ำอยู่เสมอ ยิ่งไปกว่านั้น แนวคิดสตรีนิยมมิได้มีลักษณะเป็นหนึ่งเดียว หากมีความหลากหลายตามกระแสความคิด เช่น สตรีนิยมเสรีนิยม สตรีนิยมมาร์กซิสต์ สตรีนิยมเชิงวัฒนธรรม สตรีนิยมหลังสมัยใหม่ และสตรีนิยมข้ามพรมแดน (transnational feminism) การบูรณาการความหลากหลายดังกล่าวช่วยเปิดมิติการวิเคราะห์ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เช่น การพิจารณาชนชั้นชาติพันธุ์ หรือวัฒนธรรมร่วมกับปัญหาเรื่องเพศในวรรณกรรม ซึ่งนำไปสู่การทำความเข้าใจว่าสตรีในวรรณคดีแต่ละยุคสมัยเผชิญเงื่อนไขทางสังคมแตกต่างกันอย่างไร (Butler, 1990) ในบริบทวรรณคดีไทย การใช้กรอบคิดสตรีนิยมยังช่วยให้เห็นพลวัตของค่านิยมทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เช่น ภาพแทนหญิงในบทละครสมัยรัตนโกสินทร์ที่มักแสดงความอ่อนหวานและเชื่อฟัง ขณะที่ในวรรณกรรมสมัยใหม่เริ่มปรากฏตัวละครหญิงที่ตั้งคำถามต่อกรอบศีลธรรมและบทบาททางสังคม หลายผลงานยังสะท้อนความตึงเครียดระหว่างค่านิยมดั้งเดิมและความปรารถนาที่จะนิยามความเป็นผู้หญิงในแบบใหม่ การอ่านด้วยกรอบสตรีนิยมจึงทำให้เห็นทั้ง “ภายในตัวบท” และ “บริบททางสังคม” ว่าเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้งเพียงใด

การเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยมยังมีความสำคัญในเชิงสังคมศึกษา เพราะช่วยให้สังคมตระหนักว่าเรื่องเล่าและวัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่เป็กลาง แต่เป็นพื้นที่ที่อุดมการณ์ถูกผลิตซ้ำและส่งต่อข้ามรุ่น การวิพากษ์วรรณคดีจึงมีบทบาทเหมือนการพัฒนาปัญญาตามหลักพระพุทธศาสนาที่เน้น “การเห็นตามความเป็นจริง” (ยถาภูตญาณทัสสนะ) กล่าวคือ การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับโครงสร้างทางสังคม และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจและการปฏิสัมพันธ์ในสังคมอย่างมีสติ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2555)

นอกจากนี้ แนวคิดสตรีนิยมยังช่วยขยายพรมแดนของการศึกษาวรรณคดีให้กว้างขึ้นกว่าเดิม จากเดิมที่งานวิเคราะห์มักเน้นโครงเรื่อง หน้าที่ตัวละคร หรือคุณค่าทางวรรณศิลป์ มาสู่การพิจารณามิติทางสังคม วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ การอ่านเช่นนี้ทำให้ผู้เรียนและนักวิชาการมองเห็นว่า “เรื่องเล่า” ไม่ได้เป็นเพียงงานศิลปะเพื่อความรื่นรมย์ แต่เป็นสื่อกลางที่ประกอบสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมนุษย์และความสัมพันธ์ในสังคมอย่างทรงพลัง กล่าวโดยสรุป การเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยมเป็นกระบวนการวิเคราะห์ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจต่อบทบาทของเพศสภาพในวัฒนธรรม การตรวจสอบอุดมการณ์ทางสังคม และการเปิดพื้นที่ให้เสียงของสตรีได้รับการรับรู้และให้คุณค่ามากขึ้น แนวคิดสตรีนิยมจึงไม่เพียงเสริมสร้างความคลุ่มลึกในการอ่านวรรณคดี แต่ยังสนับสนุนเป้าหมายร่วมสมัยของมนุษยชาติในการสร้างสังคมที่เคารพศักดิ์ศรีและความหลากหลายของมนุษย์อย่างแท้จริง

2. แนวคิดสตรีนิยม Feminist

แนวคิดสตรีนิยมในวรรณคดีมีรากฐานจากขบวนการสตรีนิยมในสังคมตะวันตกช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19–20 โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเสมอภาคทางเพศ ทั้งในด้านสิทธิ การศึกษา และการแสดงออกทางวัฒนธรรม Simone de Beauvoir (1949) นักปรัชญาแนวอัตถิภาวนิยม เป็นผู้เสนอ

แนวคิดสำคัญในหนังสือ The Second Sex ว่าผู้หญิงไม่ได้เกิดมาเป็นเพศหญิง แต่ “ถูกสร้างขึ้น” จากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้ผู้หญิงถูกจำกัดบทบาทและอัตลักษณ์ในฐานะ “ผู้อื่น” ของเพศชาย

ต่อมา Elaine Showalter (1977; 1985) ได้เสนอแนวคิด “สตรีนิยมทางวรรณกรรม” (Gynocriticism) ซึ่งเน้นการศึกษาและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมที่ผู้หญิงเขียนขึ้น โดยมุ่งให้เห็นถึงประสบการณ์ ความรู้สึก และมุมมองของสตรีในฐานะผู้สร้างวรรณกรรม ไม่ใช่เพียงผู้ถูกเขียนถึง ขณะที่ Sandra Gilbert and Susan Gubar (1979) ในหนังสือ The Madwoman in the Attic ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงนักเขียนในศตวรรษที่ 19 ต้องต่อสู้กับอคติและอำนาจของชายผ่านการเขียนที่ซ่อนเร้นนัยของการต่อต้านและการแสวงหาอัตลักษณ์ของตนเอง

การเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยมจึงไม่เพียงเป็นการวิพากษ์เชิงโครงสร้างเท่านั้น แต่ยังเป็น การเปิดพื้นที่แห่งการรับรู้ใหม่ ที่ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงอิทธิพลของเพศสภาพในวรรณกรรม และสามารถอ่านงานเขียนอย่างเท่าทันอำนาจ (Power relation) และอุดมการณ์ (Ideology) ที่แฝงอยู่ในเนื้อหาและภาษาของงานเขียนนั้น ๆ

โดยสรุป องค์ความรู้ของแนวคิดสตรีนิยมในทางวรรณกรรมคือการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ (Gender equality) การคืนคุณค่าให้แก่ประสบการณ์ของสตรีในฐานะผู้สร้างสรรค์ และการสร้างมุมมองใหม่ในการอ่านวรรณกรรมเพื่อรื้อฟื้นเสียงของผู้หญิงที่ถูกกดทับภายใต้กรอบสังคมชายเป็นใหญ่ การวิเคราะห์ในแนวทางนี้จึงเป็นทั้งกระบวนการวิพากษ์ (Critique) และการสร้าง (Creation) ที่นำไปสู่ความเข้าใจวรรณกรรมในมิติของมนุษย์อย่างรอบด้านยิ่งขึ้น

ในหนังสือวิชาการทางสังคมศาสตร์ พบว่า Feminist Theory หรือทฤษฎีสตรีนิยม ปรากฏอยู่โดยไม่มีคำอธิบายเพิ่มเติมใด เนื่องจากประเทศไทยทฤษฎีสตรีนิยมยังเป็นของใหม่อยู่มาก คำอธิบายเพิ่มเติมใน The Dictionary of Feminist Theory พบว่า

1) ทฤษฎีสตรีนิยมมุ่งที่จะสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้หญิงที่ล้าลึกกว่าทฤษฎีต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว คือทฤษฎีของความรู้กระแสหลักทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศาสตร์อื่นๆ โดยที่นักสตรีนิยมใช้ทฤษฎีสตรีนิยมเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้สึกชุดหนึ่ง ที่เป็นคนละชุดกับความรู้อื่นๆ ที่มีอยู่

2) ทฤษฎีของนักสตรีนิยมเริ่มต้นจากประสบการณ์ของการถูกกดขี่ของผู้หญิง (Women's Experience of Oppression) พร้อมกับโต้เถียงว่า การกดขี่ผู้หญิงให้ต่ำต้อย (Women's Subordination) มี ทั้งในสถานการณ์หรือเงื่อนไขแวดล้อมส่วนตัว และขยายไปถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่างๆ ทาง การเมืองด้วย ประเด็นที่น่าสนใจดังกล่าวควรจะถกเถียงในรายละเอียดต่อไปในหลายประเด็น เช่น

2.1) ทฤษฎีสตรีนิยมต้องเริ่มต้นจากประสบการณ์ของการถูกกดขี่ (Oppression) ถูกกดขี่ให้ต่ำต้อย กว่า ต่ำกว่า (Subordination) ของผู้หญิง คำว่าประสบการณ์ในที่นี้หมายถึง สิ่งที่ได้พบมา เห็นมา หรือถูก กระทำมา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในทัศนะของผู้หญิงคนนั้น เช่น ถูกข่มขืน ถูกกลั่นแกล้งทาง เพศ ถูกทำร้ายทุบตี ถูกเลือกปฏิบัติ เป็นต้น

2.2) แม้ว่าประสบการณ์เหล่านี้ทำให้ผู้หญิงเจ็บปวดทั้งกายใจ อารมณ์ความรู้สึก แต่ผู้หญิง ก็สามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านั้นมาแปรเป็นการสร้างความรู้ได้ ซึ่งในทางญาณวิทยา (Epistemology) หรือศาสตร์ที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ มีลัทธิทางปรัชญาที่เรียกว่าประจักษ์นิยม (Empiricism) หมายถึง

ทักษะ ที่ถือว่าแหล่งความรู้ที่เชื่อถือได้มีอย่างเดียวกันนั้นคือประสบการณ์ (Experience) ซึ่งหมายถึง ความรู้ที่ผ่าน ประสบาสัมผัส ทักษะที่ไม่ใช่ว่ามีความรู้ก่อนประสบการณ์ (A Priori Knowledge) มีแต่ ความรู้หลัง ประสบการณ์ (A Posteriori Knowledge) เท่านั้น

2.3) ประสบการณ์ของผู้หญิงในเรื่องต่างๆ เช่น การถูกกดขี่ การถูกกดขี่ให้ด้อยกว่าต้องยินยอม การถูกขูดรีดหรือเอารัดเอาเปรียบทางเพศ (Sexual Exploitation) การถูกละเมิดหรือการถูกลวนลาม ทางเพศ (Sexual Harassment) การถูกตัดสินอย่างมีอคติ การถูกเลือกปฏิบัติ (Discrimination) และ อื่นๆ เป็น ประสบการณ์เฉพาะของผู้หญิงที่ผู้ชายส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์เหล่านี้ จึงทำให้ผู้ชายส่วนใหญ่ มักไม่ยอมรับ หรือไม่เชื่อว่าประสบการณ์ของผู้หญิงเป็นจริง มีจริง หรือเกิดขึ้นจริง ถึงแม้เห็นหรือ ยอมรับว่ามีจริง เป็นจริง แต่ก็อาจถือว่าไม่สำคัญเป็นเรื่องธรรมดา ขณะที่ผู้หญิงผู้ที่ไม่เคยมี ประสบการณ์นั้นๆ เช่น ไม่เคยถูกข่มขืน หรือถูกพยายามข่มขืน ถูกลวนลาม ก็อาจไม่เชื่อหรือไม่เห็น ความสำคัญ โดยไม่ตระหนักว่าการข่มขืนเป็น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ซับซ้อนกว่าการ ท้าตัวและการ แต่งตัวของผู้หญิง

ผลเสียที่ตามมาคือ ผู้หญิงเองก็อาจไม่เชื่อในศรัทธา ประสบการณ์ของตนเองว่ามีความ น่าเชื่อถือ (Validity) ในเชิงของการแปรเปลี่ยนให้เป็นความรู้ ทั้งนี้เพราะผู้หญิงส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้ กรอบความคิดและ วิถีปฏิบัติหรือวัฒนธรรมของสังคมที่ตนเติบโตขึ้นมา ถูกอบรมบ่มนิสัยให้คิดเช่นนั้น เช่น ถูกทำให้เชื่อว่าผู้หญิง ต้องเป็นผู้ตาม ต้องอดทน แม้จะถูกสามีตีตบตี ข่มเหง ขืนใจร่วมเพศด้วย ทั้ง ๆ ที่ตัวผู้หญิงเองก็ไม่ยินยอมพร้อม ใจแต่ก็ถือว่าเป็นการทำตามหน้าที่ของเมียที่ดี เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การที่ ผู้หญิงตกอยู่ในสังคมวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่หรือปิตาธิปไตย จึงทำให้ผู้หญิงไม่เห็นค่าของประสบการณ์ ส่วนตัว ดังนั้น การสร้างทฤษฎีสตรีนิยมบนฐาน ของประสบการณ์ของผู้หญิงจึงไม่ค่อยเกิดขึ้น

3. แนวคิดสตรีนิยม 3 ยุค (The Three Waves of Feminism)

สตรีนิยม (Feminism) เป็นทั้งอุดมการณ์ (ideology) และขบวนการปฏิบัติ (movement) ที่ มุ่งส่งเสริมพลังของผู้หญิง (empowerment) เพื่อสร้างความเป็นธรรมทางเพศ (gender justice) และ ทำลายโครงสร้างสังคมแบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ซึ่งจำกัดสิทธิเสรีภาพของสตรีในด้านต่าง ๆ ทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม (Tong, 2014) การพัฒนาของแนวคิดสตรีนิยมในโลกตะวันตก สามารถแบ่งออกเป็น 3 ยุค หรือที่เรียกว่า “สามคลื่นแห่งสตรีนิยม” (Three Waves of Feminism) ซึ่งแต่ละยุคมีบริบททางสังคม วัตถุประสงค์ และแนวคิดแตกต่างกันดังนี้

3.1 สตรีนิยมยุคที่ 1: คลื่นลูกแรก (First Wave Feminism, 1880–1920)

คลื่นลูกแรก หรือที่บางครั้งเรียกว่า “คลื่นลูกเก่า” (Old Wave) เป็นขบวนการสตรีนิยมที่ มุ่งเน้นการเรียกร้องสิทธิสตรีขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะ “สิทธิในการเลือกตั้ง” (Women’s Suffrage) ใน สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ (Offen, 2000) ขบวนการนี้เกิดขึ้นในช่วงที่สังคมเริ่มเปลี่ยนผ่านจากสังคม เกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม และผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น

ในสหรัฐอเมริกา กลุ่มนักเคลื่อนไหว เช่น ซูซาน บี. แอนโทนี (Susan B. Anthony) และเอลิซาเบธ เคดี สแตนตัน (Elizabeth Cady Stanton) เป็นผู้นำสำคัญในการเรียกร้องสิทธิในการ ลงคะแนนเสียง จนกระทั่งปี ค.ศ.1920 สหรัฐอเมริกาได้ประกาศให้ผู้หญิงมีสิทธิเลือกตั้งตาม The 19th Amendment (Freedman, 2002) ส่วนในอังกฤษ ขบวนการนี้มีองค์กรสำคัญหลายแห่ง เช่น

Women's Social and Political Union (WSPU) และ National Union of Women's Suffrage Societies (NUWSS) (Moses, 2012)

โดยสรุป คลื่นลูกแรกเน้นประเด็น “สิทธิสาธารณะ” เช่น สิทธิการศึกษา สิทธิการทำงาน และสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นรากฐานของสตรีนิยมยุคต่อมา

3.2 สตรีนิยมยุคที่ 2: คลื่นลูกที่สอง (Second Wave Feminism, 1960–1980)

สตรีนิยมคลื่นลูกที่สองเริ่มต้นขึ้นในปลายทศวรรษ 1960 โดยคำว่า Second Wave ได้รับการบัญญัติโดยมาร์ชา เลียร์ (Marsha Lear) เพื่ออธิบายการฟื้นตัวของขบวนการสตรีหลังยุคสิทธิเลือกตั้ง (Evans, 1979) คลื่นนี้มุ่งเน้นการปลดปล่อยผู้หญิง (Women's Liberation) และขยายแนวคิดสิทธิสตรีจากมิติการเมืองไปสู่ชีวิตส่วนตัว เช่น เรื่องเพศวิถี (sexuality) ร่างกาย (body) อารมณ์ (emotions) และบทบาทในครอบครัว (Friedan, 1963)

หนังสือ The Feminine Mystique ของเบตตี ฟรีแดน (Betty Friedan, 1963) เป็นผลงานสำคัญที่จุดประกายให้ผู้หญิงจำนวนมากตระหนักถึง “ความไม่พอใจที่ไม่มีชื่อเรียก” (the problem that has no name) ซึ่งสะท้อนความเบื่อหน่ายและความรู้สึกถูกจำกัดอยู่ในกรอบบ้านเรือน เธอยังเป็นผู้ร่วมก่อตั้งองค์กร National Organization for Women (NOW) ซึ่งเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวสตรีที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐอเมริกา

ในอังกฤษ คลื่นลูกที่สองเชื่อมโยงกับขบวนการแรงงานหญิง เช่น การนัดหยุดงานของคองงานหญิงในบริษัทฟอร์ด (Ford Strike, 1968) เพื่อเรียกร้องค่าจ้างที่เท่าเทียมกับชาย (Rowbotham, 1992) โดยรวมแล้ว คลื่นนี้ขยายแนวคิดสตรีนิยมจากประเด็น “สิทธิเท่าเทียม” ไปสู่ “ความเท่าเทียมเชิงโครงสร้าง” และการท้าทายค่านิยมชายเป็นใหญ่ในทุกมิติของชีวิตสังคม

3.3 สตรีนิยมยุคที่ 3: คลื่นลูกที่สาม (Third Wave Feminism, 1990–ปัจจุบัน)

คลื่นลูกที่สามเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1990 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทบทวนและวิพากษ์สตรีนิยมยุคก่อน โดยเฉพาะการมองความเท่าเทียมแบบ “ทวิลักษณ์” (Binary opposition) ระหว่างชาย-หญิง (Butler, 1990) สตรีนิยมยุคนี้ยอมรับความหลากหลายของอัตลักษณ์ (Diversity of identities) ทั้งทางเชื้อชาติ ชนชั้น วัฒนธรรม และเพศสภาพ (gender fluidity)

แนวคิดสำคัญของยุคนี้ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) และทฤษฎีจิตวิเคราะห์ โดยมุ่งเน้นว่าความเป็นเพศ (Gender) เป็นสิ่งที่ถูกสร้าง (Socially constructed) และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Hooks, 2000) สตรีนิยมยุคที่สามจึงไม่เพียงต่อสู้เพื่อความเสมอภาค แต่ยังเน้นการยอมรับ “ความแตกต่าง” (Difference) และส่งเสริม “การมีเสียงของทุกกลุ่มเพศ” (intersectionality) ซึ่งทำให้แนวคิดสตรีนิยมขยายขอบเขตไปไกลกว่าประเด็นหญิง-ชายในแบบดั้งเดิม

4. สตรีนิยมคลื่นลูกที่ 4 (Fourth Wave Feminism)

สตรีนิยมคลื่นลูกที่ 4 (Fourth Wave Feminism) เป็นกระแสความคิดและการเคลื่อนไหวของสตรีนิยมร่วมสมัยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา โดยมีลักษณะโดดเด่นคือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการรณรงค์ ประสานเครือข่าย และสร้างพลังทางสังคม (Munro, 2013; Chamberlain, 2017) การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด (Disruptive Technology) ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารสามารถเผยแพร่และแลกเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วผ่าน

แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Twitter, Facebook, Instagram และ TikTok จนกลายเป็น “สนามใหม่ ของสตรีนิยม” ที่เปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงและเพศหลากหลายสามารถส่งเสียงของตนได้ (Gill, 2016)

4.1 ลักษณะสำคัญของสตรีนิยมคลื่นลูกที่ 4

สตรีนิยมยุคนี้เป็น “ขบวนการบนโลกออนไลน์” (Online Feminism) ที่มุ่งเน้นการต่อสู้ กับความไม่เป็นธรรมทางเพศในรูปแบบใหม่ เช่น การล่วงละเมิดทางเพศ (Sexual harassment), การคุกคามออนไลน์ (Cyber harassment), การเหยียดรูปร่าง (Body shaming) และการต่อต้าน วัฒนธรรมการข่มขืน (Rape culture) (Cochrane, 2013) การรณรงค์สำคัญที่เกิดขึ้น ได้แก่

1) แคมเปญ HeForShe โดยองค์การสหประชาชาติ (UN Women) ซึ่งเชิญชวนให้ผู้ชาย เข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการเพื่อสร้างความเท่าเทียมทางเพศ

2) แคมเปญ MeToo ที่เริ่มต้นในสหรัฐอเมริกาและแพร่กระจายไปทั่วโลก โดยเน้นการ เปิดเผยประสบการณ์การถูกล่วงละเมิดทางเพศ เพื่อสร้างการตระหนักรู้ในระดับสังคม (Gill & Orgad, 2018)

แคมเปญเหล่านี้ถือเป็นพลังทางสังคมที่เปลี่ยนแนวทางของสตรีนิยมจากการเคลื่อนไหวใน พื้นที่จริงสู่การเคลื่อนไหวบนโลกเสมือนอย่างเต็มรูปแบบ

4.2 สตรีนิยมคลื่นลูกที่ 4 ในบริบทไทย

ในประเทศไทย สื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะ ทวิตเตอร์ (Twitter) ได้กลายเป็นพื้นที่สำคัญ ของ “เฟมทวิต” (FemTwit) ซึ่งเป็นชุมชนออนไลน์ของกลุ่มนักสตรีนิยมรุ่นใหม่ที่เคลื่อนไหวเพื่อความ เท่าเทียมระหว่างเพศ (Kaewthep, 2021) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้าง ความตระหนักรู้เรื่องสิทธิสตรีและเพศสภาพในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวดังกล่าวก็มักเผชิญ กับการต่อต้านจากกลุ่มอนุรักษ์นิยม รวมถึงการโจมตีในรูปแบบของ ประทุษวาจาออนไลน์ (online hate speech) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทยที่ยังฝังรากลึกอยู่ในระบบคิดแบบ ชายเป็นใหญ่

4.3 ความท้าทายของสตรีนิยมคลื่นลูกที่ 4 ในสังคมไทย

ปรากฏการณ์การต่อต้านแนวคิดสตรีนิยมในโลกออนไลน์ไทยสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้าง ทางวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยสามลักษณะสำคัญ (Kaewthep, 2021; Charoensap-Kelly, 2020)

1) ระบบคิดแบบทวิลักษณ์ (Dualism Thinking) คือ การมองโลกแบบแยกขั้ว เช่น ชาย- หญิง, ดี-ชั่ว, ถูก-ผิด ซึ่งเป็นกรอบความคิดที่จำกัดการยอมรับความแตกต่างและทำให้แนวคิดสตรีนิยม ถูกมองว่า “นอกกระแส” (Butler, 1990)

2) อำนาจนิยม (Authoritarianism) คือ สังคมไทยยังคงให้คุณค่ากับโครงสร้างอำนาจ แบบบนลงล่าง (Hierarchical power) ซึ่งขัดกับแนวคิดสตรีนิยมที่เสนอ “อำนาจร่วม” (Shared power) และความเท่าเทียมในทุกเพศ (Hooks, 2000)

3) สังคมชายเป็นใหญ่ (Patriarchal System) หมายถึง ระบบคิดทางวัฒนธรรมที่ กำหนดให้เพศชายมีอำนาจเหนือกว่าในทุกมิติของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว การศึกษา หรือการเมือง (Connell, 2009) ความเข้าใจผิดที่มองว่าสตรีนิยมคือ “การเกลียดผู้ชาย” (Misandry) จึงเป็นอุปสรรค ต่อการขับเคลื่อนเพื่อความเท่าเทียมอย่างแท้จริง

จากแนวคิดสตรีนิยมทั้งสามยุคสะท้อนพัฒนาการจากการเรียกร้องสิทธิทางการเมือง การปลดปล่อยทางเพศและสังคม การยอมรับความหลากหลายทางเพศและอัตลักษณ์ สตรีนิยมจึงเป็นพลังทางความคิดที่ผลักดันให้เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับอำนาจและความไม่เท่าเทียมในทุกระดับของสังคม รวมถึงเป็นกรอบสำคัญในการเข้าถึงและวิเคราะห์วรรณกรรมเพื่อเปิดเผยบทบาท เสี่ยง และประสบการณ์ของผู้หญิงในโลกวัฒนธรรม

สตรีนิยมคลื่นลูกที่ 4 เป็นการต่อยอดจากคลื่นก่อนหน้าโดยผสมผสานแนวคิดความเท่าเทียมทางเพศเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลและวัฒนธรรมสื่อใหม่ (New media culture) การเคลื่อนไหวของคลื่นนี้มีได้จำกัดเฉพาะผู้หญิงเท่านั้น แต่ยังเปิดพื้นที่ให้เพศหลากหลายและผู้ชายที่สนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศเข้ามามีบทบาทร่วมด้วย (Munro, 2013) ในขณะเดียวกัน การเผชิญกับแรงต่อต้านจากโครงสร้างทางสังคมแบบชายเป็นใหญ่สะท้อนให้เห็นว่า การต่อสู้ของสตรีนิยมยังคงดำเนินต่อไปในยุคดิจิทัล โดยมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดคือ การสร้างสังคมที่ยอมรับความหลากหลาย ความเท่าเทียม และความ เป็นธรรมทางเพศอย่างแท้จริง

5. การเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยม

5.1 แนวคิดจากนักวิชาการ

แนวคิดสตรีนิยม (Feminist Theory) ในวรรณคดีเริ่มต้นจากการตั้งคำถามต่อโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่ให้สิทธิและอำนาจแก่เพศชายเหนือเพศหญิง โดยนักคิดสตรีนิมรุ่นแรก ๆ เช่น Simone de Beauvoir (1949) ในผลงาน *The Second Sex* ได้เสนอว่า “ผู้หญิงไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิง แต่ถูกสร้างขึ้นมาให้เป็นอย่างนั้น” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบทบาททางเพศถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคมมากกว่าธรรมชาติ การวิเคราะห์วรรณคดีภายใต้กรอบนี้จึงมุ่งเน้นการเปิดโปงการกดทับทางเพศในเนื้อหา ตัวละคร และภาษา

ในช่วงหลังมีนักวิชาการอย่าง Elaine Showalter (1977, 1985) ผู้เสนอแนวคิด “สตรีนิยมทางวรรณกรรม” (Gynocriticism) โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่ทางวรรณกรรมของผู้หญิง การศึกษาผลงานที่ผู้หญิงเขียน และการมองเห็นประสบการณ์ของผู้หญิงในฐานะผู้สร้างวรรณกรรม ขณะที่ Sandra Gilbert and Susan Gubar (1979) ในผลงาน *The Madwoman in the Attic* ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงนักเขียนในศตวรรษที่ 19 ต้องใช้การเขียนเพื่อแสดงการต่อต้านอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ผ่านตัวละครหญิงที่ “บ้าคลั่ง” หรือ “กบฏ” ซึ่งแท้จริงคือสัญลักษณ์ของการเรียกร้องอิสระทางเพศและความคิด

ต่อมาแนวคิดสตรีนิยมได้ขยายสู่วิถีคิดร่วมสมัย เช่น Hooks (2000) ที่มองว่าสตรีนิยมต้องไม่จำกัดเฉพาะเรื่องเพศเท่านั้น แต่ควรครอบคลุมถึงประเด็นเชื้อชาติ ชนชั้น และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เป็นการมองสตรีนิยมแบบ intersectionality ซึ่งช่วยเปิดมุมมองใหม่ในการเข้าถึงวรรณกรรมในยุคปัจจุบัน

5.2 สรุปล่องค์ความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยม

การเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยมมีเป้าหมายเพื่อ “คืนเสียง” ให้แก่ผู้หญิงและกลุ่มที่ถูกกดทับในวรรณกรรม โดยมีองค์ความรู้หลัก 3 ประการ คือ

1) การรื้อสร้างภาพแทนของสตรีในวรรณคดี การศึกษาสตรีนิยมช่วยให้เห็นว่าภาพตัวแทนของผู้หญิงในวรรณกรรมสะท้อนกรอบคิดแบบชายเป็นใหญ่ เช่น การจำกัดบทบาทหญิงไว้ที่ความงาม ความอ่อนโยน หรือการพึ่งพาชาย (Beauvoir, 1949)

2) การสร้างพื้นที่ทางวรรณกรรมของผู้หญิง แนวคิด Gynocriticism ของ Showalter (1985) มุ่งเน้นการสร้าง “ประวัติศาสตร์วรรณกรรมของผู้หญิง” ที่แสดงให้เห็นเสียง ความรู้สึก และประสบการณ์ของสตรีในฐานะผู้สร้าง ไม่ใช่เพียงผู้ถูกมอง

3) การอ่านอย่างเท่าทันอุดมการณ์ทางเพศและอำนาจ การอ่านในแนวสตรีนิยมคือการมองเห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจในภาษา ตัวบท และโครงเรื่อง รวมถึงวิธีที่วรรณกรรมผลิตซ้ำหรือท้าทายอุดมการณ์ทางเพศ (Gilbert & Gubar, 1979)

5.3 บทวิเคราะห์

แนวคิดสตรีนิยมในการวิเคราะห์วรรณคดีช่วยเปิดเผยให้เห็นความไม่เสมอภาคทางเพศและกลไกการกดทับในเชิงวัฒนธรรม เช่น การให้ตัวละครหญิงมีบทบาทรอง การนิยามความดีงามของผู้หญิงจากมุมมองชาย หรือการสร้างภาพหญิงในฐานะวัตถุแห่งความปรารถนา ในทางกลับกัน นักวิจารณ์สตรีนิยมยังใช้การอ่านเชิง “ต่อต้าน” (resistant reading) เพื่อค้นหายนัยของการต่อต้านอำนาจชายเป็นใหญ่ในวรรณกรรม ในบริบทไทย วรรณกรรมร่วมสมัย เช่น ความรักของวัลยา หรือ คำนาง สามารถวิเคราะห์ผ่านแนวสตรีนิยมได้อย่างชัดเจน โดยสะท้อนความพยายามของผู้หญิงในการต่อสู้กับกรอบสังคมและเรียกร้องพื้นที่แห่งความเท่าเทียมทางเพศ เช่นเดียวกับในระดับโลกที่การอ่านผลงานของนักเขียนหญิงอย่าง Virginia Woolf หรือ Toni Morrison เผยให้เห็นการต่อสู้เพื่ออัตลักษณ์และศักดิ์ศรีของเพศหญิงในมิติที่ซับซ้อน

5.4 การประยุกต์ใช้แนวคิดสตรีนิยมในการศึกษาวรรณคดี

การนำแนวคิดสตรีนิยมมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวรรณคดีสามารถทำได้หลายวิธี เช่น 1) การวิเคราะห์ตัวละครหญิง เพื่อดูการสร้างและจำกัดบทบาทในระบบชายเป็นใหญ่ 2) การเปรียบเทียบผลงานของนักเขียนหญิงและชาย เพื่อศึกษามุมมองทางเพศในเชิงอุดมการณ์ 3) การใช้แนวคิด intersectionality เพื่อทำความเข้าใจตัวละครในมิติของเพศ ชนชั้น เชื้อชาติ และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม 4) การส่งเสริมการอ่านอย่างเท่าเทียม (gender-sensitive reading) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในห้องเรียนวรรณคดี

6. สรุป

จากการศึกษาการเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยมในแต่ละยุค ตั้งแต่คลื่นลูกที่ 1 ถึงคลื่นลูกที่ 4 โดยมีการอธิบายลักษณะเด่น แนวคิดหลัก และขบวนการเคลื่อนไหวของแต่ละคลื่น นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์แนวคิดของสำนักสตรีนิยมสายต่าง ๆ เช่น สตรีนิยมสายเสรีนิยม มาร์กซิสม์ สังคมนิยม แนวก้าวหน้า จิตวิเคราะห์ วัฒนธรรม นิเวศ และหลังสมัยใหม่ โดยเฉพาะในบริบทสังคมไทย ที่ยังยึดติดกับระบบคิดแบบทวิลักษณ์ อำนาจนิยม และชายเป็นใหญ่ แนวคิดสตรีนิยมจึงไม่ใช่เพียงทฤษฎีเท่านั้น แต่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวที่เปิดพื้นที่ให้ประสบการณ์ของผู้หญิงได้กลายเป็นองค์ความรู้ทางสังคมใหม่ ซึ่งสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสมอภาคและยุติธรรมในสังคม ซึ่งจากการศึกษาพบว่า 1) วรรณคดีไม่ใช่เพียงศิลปะ แต่เป็นพื้นที่ผลิตและทำให้คงอยู่ซึ่งอำนาจทางเพศ

การอ่านแบบสตรีนิยมชี้ว่า วรรณคดีจำนวนมากสะท้อนโครงสร้างปิตาธิปไตยที่ทำให้ผู้หญิงเป็น “ผู้อื่น” ของเพศชาย และสร้างซ้ำอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ในเชิงวัฒนธรรม 2) สตรีนิยมคือการรื้อสร้างความรู้ที่ถูกกดทับ ทฤษฎีสตรีนิยมตั้งอยู่บนข้อถกเถียงว่า “ความรู้ของผู้หญิง” ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงมักถูกลดทอนคุณค่าในสังคมปิตาธิปไตย ดังนั้นการอ่านวรรณคดีผ่านมุมมองผู้หญิงคือการท้าทายระเบียบความรู้เดิมและสร้างพื้นที่ความรู้ใหม่ 3) การคืนเสียงให้ผู้หญิงในวรรณกรรม Showalter เสนอ “Gynocriticism” เพื่อสร้างระเบียบวิธีศึกษาวรรณกรรมที่ผู้หญิงเขียน ส่วน Gilbert และ Gubar ชี้ว่าการเขียนกลายเป็นพื้นที่ต่อต้านอำนาจชายเป็นใหญ่ ประเด็นนี้เปิดการถกเถียงเรื่อง “ใครมีสิทธิ์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรม” และ “เสียงของผู้หญิงถูกทำให้หายไปอย่างไรในวรรณคดี” 4) พัฒนาการ 4 คลื่นของสตรีนิยมสะท้อนการต่อสู้ที่เคลื่อนจากสิทธิ ไปสู่ตัวตน และสู่การเมืองของอัตลักษณ์ ตั้งแต่การต่อสู้เพื่อสิทธิเลือกตั้ง การปลดปล่อยบทบาททางเพศ การยอมรับความหลากหลาย จนถึงการใช้เทคโนโลยีต่อต้านการคุกคามทางเพศ การเปลี่ยนผ่านนี้ชี้ให้เห็นว่าอำนาจเพศสภาพเป็นโครงสร้างทางสังคมที่เปลี่ยนไปตามเงื่อนไขประวัติศาสตร์ 5) บริบทไทยเผยให้เห็นความท้าทายเฉพาะของสตรีนิยมในสังคมที่ยังยึดคติชายเป็นใหญ่และลำดับชั้นอำนาจ ปรากฏการณ์อย่าง “เฟมทวิต” แสดงถึงการต่อสู้อำนาจความพยายามรื้อถอนภาพแทนของสตรี และความตื่นตัวต่ออุดมการณ์เพศในสื่อและวรรณคดี และ 6) การอ่านวรรณคดีแบบสตรีนิยมคือการอ่านเพื่ออำนาจ คือ การตรวจสอบว่า “ผู้หญิงถูกแทนที่อย่างไร?” “ใครถูกทำให้เงียบ?” และ “วรรณคดีผลิตซ้ำหรือท้าทายอุดมการณ์เพศแบบใด?” วรรณคดีจึงเป็นพื้นที่ต่อสู้ทางความหมายเพื่อเสรีภาพ ความเสมอภาค และการยืนยันตัวตนของผู้หญิง (not merely an art form, but a political and ideological battleground)

ดังนั้น การเข้าถึงวรรณคดีด้วยแนวคิดสตรีนิยมจึงมิได้มุ่งทำลายโครงสร้างเดิมของวรรณกรรม แต่เป็นการเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ใหม่ ที่ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ วัฒนธรรม และอำนาจในงานเขียน การอ่านในกรอบสตรีนิยมช่วยปลดปล่อยความหมายของตัวบทให้กว้างขึ้น และส่งเสริมการมองวรรณกรรมในฐานะเครื่องมือแห่งการสร้างความเท่าเทียมทางเพศและมนุษยธรรม

7. บรรณานุกรม

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2555). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผลิธรรม.
- Beauvoir, S. de. (1949). *The second sex*. Paris : Gallimard.
- Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York, NY : Routledge.
- Chamberlain, P. (2017). *The feminist fourth wave: Affective politics and digital culture*. London, UK : Palgrave Macmillan.
- Charoensap-Kelly, T. (2020). *The woman's body as a site of resistance and power: Contemporary Thai female writers*. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Cochrane, C. (2013). *All the rebel women: The rise of the fourth wave of feminism*. London, UK : Guardian Faber.
- Connell, R. W. (2009). *Gender: In world perspective*. 2nd ed. Cambridge, UK : Polity Press.

- Deming, W. E. (1986). **Out of the crisis**. Cambridge, MA : MIT Center for Advanced Engineering Study.
- Evans, J. R., & Lindsay, W. M. (2020). **Managing for quality and performance excellence**. 11th ed. Boston, MA : Cengage Learning.
- Evans, S. (1979). **Personal politics: The roots of women's liberation in the civil rights movement & the new left**. New York, NY : Knopf.
- Freedman, E. B. (2002). **No turning back: The history of feminism and the future of women**. New York, NY : Ballantine Books.
- Friedan, B. (1963). **The feminine mystique**. New York, NY : W. W. Norton & Company.
- Gilbert, S. M., & Gubar, S. (1979). **The madwoman in the attic: The woman writer and the nineteenth-century literary imagination**. New Haven, CT : Yale University Press.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate data analysis**. 7th ed. Upper Saddle River, NJ : Pearson Prentice Hall.
- hooks, b. (2000). **Feminism is for everybody: Passionate politics**. Cambridge, MA : South End Press.
- Linn, R. L., & Gronlund, N. E. (1995). **Measurement and assessment in teaching**. 7th ed. Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall.
- Moses, C. G. (2012). **French feminism in the 19th century**. Albany, NY : State University of New York Press.
- Munro, E. (2013). **Feminism: A very short introduction**. Oxford, UK : Oxford University Press.
- Rowbotham, S. (1992). **Women in movement: Feminism and social action**. New York, NY : Routledge.
- Shewhart, W. A. (1939). **Statistical method from the viewpoint of quality control**. New York, NY : Dover.
- Showalter, E. (1977). **A literature of their own: British women novelists from Brontë to Lessing**. Princeton, NJ : Princeton University Press.
- Showalter, E. (Ed.). (1985). **The new feminist criticism: Essays on women, literature, and theory**. New York, NY : Pantheon Books.
- Tong, R. (2014). **Feminist thought: A more comprehensive introduction**. 4th ed. Boulder, CO : Westview Press.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

หลักเกณฑ์และวิธีการส่งต้นฉบับเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

1. การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับจะเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาวขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียวใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้าพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร (Font) TH Sarabun ขนาด 16

ถ้ามีภาพประกอบควรเป็นภาพถ่ายขาว – ดำ ที่ชัดเจน

ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้นให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบ ตาราง และบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 12-15 หน้า

ส่งต้นฉบับ จำนวน 1 ชุด มายังกองบรรณาธิการวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000 พร้อมทั้งส่งไฟล์ข้อมูล *.doc ไปยัง E-mail: buddhist-philosophy@hotmail.com

2. รายละเอียดขนาดตัวอักษรและรูปแบบการพิมพ์

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลาง หน้ากระดาษ	18	ตัวหนา
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	16	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ -ภาษาไทย -ภาษาอังกฤษ	กลาง หน้ากระดาษ	18	หัวข้อตัวหนา เนื้อหาตัวปกติ
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	18	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ
เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	16	ตัวปกติ
บรรณานุกรม	ชิดซ้าย	16	ตัวหนา
ภาพประกอบ / คำอธิบายใต้ภาพ	กลาง หน้ากระดาษ	16	ปกติ

ตัวอักษร TH Sarabun ขนาด 16 เว้นขอบด้านบน/ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้วเว้นขอบด้านล่าง / ขอบด้านขวา 1 นิ้ว

3. ชื่อผู้เขียน

ระบุชื่อ – นามสกุลจริง (ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) โดยวางไว้ทางขวามือได้ชื่อของบทความ
ระบุ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน และ Email ตามลำดับ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

4. บทคัดย่อ

บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้บทคัดย่อ
ภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทย และจำนวนคำ 300-500 คำ

บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทย
ก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และจำนวนคำไม่เกิน 300-500 คำ

ท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับคำดัชนีเป็นภาษาไทยและ
ภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

5. หลักการอ้างอิง

ให้ใช้ “ระบบฝังใน” และตัวเลขให้ใช้ “ตัวเลขอารบิก” ที่เป็นสากล

6. การอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรม

การอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้ใช้แบบนาม-ปี (Name-Year) ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้แต่งปีที่พิมพ์
เอกสารและหน้าไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548 : 16) กุลธิดา ท้วม
สุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548 : 16)

การเขียนบรรณานุกรม โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียน
ผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อ “บรรณานุกรม” สำหรับผลงาน
วิชาการภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ
APA (American Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเบื้องต้น

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อ
เสริมกรุงเทพ.

2. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของฉบับที่). ระบุเลขหน้าแรก-
หน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

นัฐธยา พิพัฒน์นราธ, นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2561). การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน
เอกชนในกรุงเทพมหานคร. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์**. 5(1). 223-240.

3. วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). ชื่อสถาบันการศึกษา. สถานที่พิมพ์

ตัวอย่างเช่น

รัศมี สีหะนัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

4. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงานการประชุม. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี : สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์ :
http://xxxxxx

เสาวรัจ รัตนคำฟู.(2563). วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียนออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities/>

6. เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

6.1 บทความวิชาการ

แบบการเขียน “บทความวิชาการ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*****

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹

ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹

Email : .....

บทคัดย่อ

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

คำสำคัญ : .....; .....; ..... (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

.....
 .....
 .....

Keywords : .....; .....; .....; .....(3 – 5 คำ)

1. บทนำ

(พิมพ์รายละเอียด).....
 .....
 .....

2. เนื้อหา : ในส่วนนี้ การอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้ใช้แบบนาม-ปี (Name-Year) ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้แต่งปีที่พิมพ์เอกสารและหน้าไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548 : 16) กุลธิดา ท้วมสุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548 : 16))

- 2.1. ....
 2.2. ....
 2.3. ....
 2.4. ....
 ฯลฯ .....

3. สรุป

(พิมพ์รายละเอียด).....
 .....
 .....

4. บรรณานุกรม

.....
 .....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

6.2 บทความวิจัย

แบบการเขียน “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์ในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*****

เรื่อง (ภาษาไทย).....
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1
ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1
ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹
ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹
Email : .....

บทคัดย่อ

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

คำสำคัญ : .....; .....; ..... (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

.....
.....
.....
.....

Keywords : .....; .....; ..... (3 – 5 คำ)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

.....
.....
.....(ความยาวประมาณ 2/3หน้ากระดาษ A4)

2. โทษวิจัย(ถ้ามี)

2.1 .....
2.2 .....

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อ .....
- 3.2 เพื่อ.....

4. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

- 4.1 .....
- 4.2 .....

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 5.1 .....
- 5.2 .....

6. วิธีดำเนินการวิจัย

.....
 .....(ความยาวประมาณ ½
 หน้ากระดาษ A4)

7. ผลการวิจัย

.....
 มีตาราง/รูปภาพ/แผนภูมิประกอบ ถ้าวิจัยเชิงคุณภาพให้ใส่รูปภาพ 1-2 รูป (ความยาวประมาณ 2-3
 หน้ากระดาษ A4)

8. อภิปรายผลการวิจัย

.....
 .....(ความยาวประมาณ 1/3 หน้ากระดาษ A4)

9. ข้อเสนอแนะ

.....
 .....

10. บรรณานุกรม

.....
 .....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม

การระบุแหล่งที่มาของข้อมูล 1) ในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมด 2) การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้วลี “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

1. ภาษาไทย

(1) หนังสือ:

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

(2) วารสาร:

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ระบุเลขของปีที่หรือเล่มที่(ระบุเลขของฉบับที่), ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความ.

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือนวันที่ตีพิมพ์). ชื่อบทความ/คอลัมน์/หัวข้อข่าว. ชื่อหนังสือพิมพ์, หน้าระบุเลขหน้าที่นำมาอ้างอิง.

(3) วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย:

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). ชื่อสถาบันการศึกษา. สถานที่พิมพ์ ตัวอย่างเช่น

รัศมี สีหะนัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

(4) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่:

ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงานการประชุม. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี : สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

(5) สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์ :

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์ : <http://xxxxxx>

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ (E-ISSN : 2730-2644)

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้นจึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความของวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

1.1 บทความที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น

1.2 ผู้เขียนบทความจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย โดยทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาของบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

1.3 ผู้เขียนจะต้องจัดทำต้นฉบับของบทความตาม "คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์และวิธีการส่งต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร"

1.4 หากผลงานทางวิชาการของผู้เขียนเกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้เขียนควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ ทดลองประกอบไปด้วยทุกครั้ง

1.5 ผู้เขียนบทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์แล้ว

1.6 ชื่อผู้เขียนที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

2. บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการของวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

2.1 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาของบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

2.2 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในการพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้เขียนบทความและเนื้อหาของบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น

2.3 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

2.4 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ

2.5 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

2.6 หากบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ ตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิ และความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

3. บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความของวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

3.1 ผู้ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

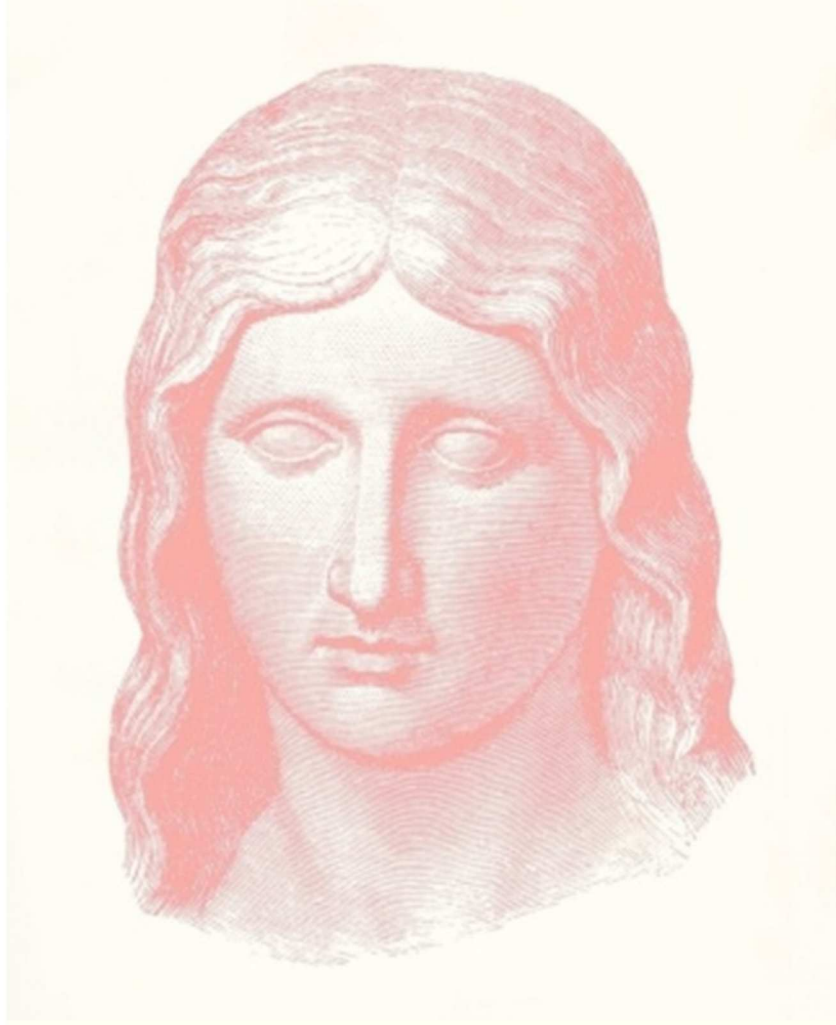
3.2 ผู้ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน

3.4 หากผู้ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

3.5 ผู้ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์กำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้สู่คุณธรรม
ไป

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
เผยแพร่ผลงานและกิจกรรมของสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

